

กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น
โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง
Strategies for Enhancing Parental Involvement in Local Community
Extracurricular Activities in Khuankhanun School, Phatthalung Province

อำภา หวาเอียด
Ampa Waeiad

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Islamic Education Administration and Management
Prince of Songkhla University

2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 ฐานชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ผู้เขียน นางสาวอำภา หวาเอียด

สาขาวิชา การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลิฮี)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวกูเซ็ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลิฮี)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. अबดุลฮากัม เฮ็งเปีย)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. अबดุลฮากัม เฮ็งเปีย)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซัมซู สาอุ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซัมซู สาอุ)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ
 การจัดการการศึกษาอิสลาม

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวินพัฒน์ สิริการดีโสภณ)
 รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อับดุลฮาكيم เอ็งปียา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซัมซู สาอุ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ.....

(นางสาวอำภา หวาเอียด)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน
และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวอำภา หวาเอียด)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐาน ชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง
ผู้เขียน	นางสาวอำภา หวาเอียด
สาขาวิชา	การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
ปีการศึกษา	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้
ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน 2) วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรม
เสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
โดยวิธีการการสนทนากลุ่มกับสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเพื่อรวบรวมข้อมูล
จากผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อเลือก
ผู้เข้าร่วม

การศึกษาพบว่าความต้องการหรือความคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐาน
แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตาม
ที่หลักสูตรกำหนด 2) เปิดโอกาสตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้
3) พัฒนาทักษะการเข้าสังคมและมนุษยสัมพันธ์ 4) สร้างโอกาสในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพ
ของนักเรียน 5) การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
6) สร้างนักเรียนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน แนวทางการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและชุมชนพบว่ามี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการ
สอนร่วมระหว่างโรงเรียนกับของชุมชน 2) การประเมินในรูปแบบของผลผลิตหรือชิ้นงานจากการ
เรียนรู้ 3) มุ่งเน้นการสร้างรายได้ให้นักเรียนและครอบครัวในชุมชน 4) จัดรูปแบบลักษณะการฝึกงาน
หรือการบูรณาการกับการทำงานในกิจกรรมท้องถิ่น 5) ร่วมกับงานมหกรรมหรือนิทรรศการในชุมชน
เพื่อนำเสนอผลผลิตจากการเรียนรู้ โดยกิจกรรมเสริมหลักสูตรมี 5 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรม
การเรียนรู้ศึกษาการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด 2) กิจกรรมศึกษาศูนย์ธรรมชาติทะเลน้อย
3) กิจกรรมการเรียนรู้การจักสานกระจูด 4) กิจกรรมการเรียนรู้หัตถกรรมกะลามะพร้าว 5) กิจกรรม
การเรียนรู้ศิลปหัตถกรรมรูปหนังตะลุงบางแก้ว

การศึกษาพบกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ
เรียนรู้ในบ้าน การร่วมมือกับโรงเรียน และการร่วมมือกับชุมชน แบ่งเป็น 4 กลุ่มกลยุทธ์ ได้แก่

1) กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 1.1) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร 1.2) ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 1.3) พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง 2) กลยุทธ์เชิงพัฒนา ประกอบด้วย 2.1) สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2.2) พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2.3) ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน 2.4) พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน 3) กลยุทธ์เชิงรับ ประกอบด้วย 3.1) กำหนดทีมและจัดทำตารางการทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนจากผู้ปกครอง 3.2) สร้างความยั่งยืนด้านนโยบายโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชมรมผู้ปกครอง 4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน คือ จัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อให้นโยบายการทำงานมีความต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, กิจกรรมเสริมหลักสูตร, แหล่งเรียนรู้ชุมชน, กลยุทธ์การบริหาร

Thesis Title	Strategies for Enhancing Parental Involvement in Local Community Extracurricular Activities in Khuankhanun School, Phatthalung Province
Author	Miss Ampa Waeiad
Major Program	Education in Islamic Educational Administration and Management
Academic Year	2023

ABSTRACT

This research aims to achieve two primary objectives: firstly, to analyze the extracurricular activities offered by the school based on the community's learning resources, and secondly, to analyze strategies for fostering parental participation in these activities. Qualitative research methods, specifically focus group discussions, in depth interview and content analysis, were employed to gather data from school administrators, teachers, parents, and community leaders, using purposive sampling to select participants.

The research yielded several significant findings. Firstly, it identified six key expectations and requirements for extracurricular activities based on community learning resources: 1) shaping desired learner characteristics, 2) offering opportunities aligned with students' interests and abilities, 3) developing social and interpersonal skills, 4) facilitating pathways to professional fields, 5) utilizing free time productively, and 6) instilling an appreciation for local culture and learning resources. Furthermore, the study identified five approaches for organizing extracurricular activities to leverage community learning resources, as per the perspectives of parents and community members. These approaches include 1) collaborative teaching partnerships between schools and the community, 2) assessment through tangible learning products, 3) a focus on income generation for students and families, 4) internships and vocational integration, and 5) participation in community fairs and exhibitions to showcase learning outcomes. Five specific extracurricular activities were also identified in the research, namely: studying local Sangyod rice farming, exploring

the Talay Noi Nature Center, weaving krajoed, crafting coconut shell handicrafts, and learning about the art of Bang Kaew shadow puppetry.

In addition to these findings, the study revealed a comprehensive strategy for involving parents in extracurricular activities, categorized into four strategic groups. These groups encompass 1) proactive strategies, 1.1) emphasizing increased roles for parents and communities, 1.3) designing activities based on community learning resources, and 1.3) fostering community partnerships. 2) Developmental strategies focus on 2.1) setting goals, action plans, continuous learning programs, and 2.2) resource development in collaboration with local agencies. 3) Reactive strategies involve 3.1) creating clear work schedules and ensuring policy sustainability through school committees and parent clubs. Finally, 4) preventive strategies emphasize the importance of cooperative memoranda to ensure policy continuity and mutual acknowledgment.

Keywords: parental involvement, extra-curricular activities, community learning resources, management strategy

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความดี เนื่องด้วยความช่วยเหลือและการสนับสนุนเป็นอย่างดี จากคณาจารย์ บุคลากรหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลิฮีย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับลุฮาอัม เอ็งเปีย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไข ตรวจสอบที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริง และความทุ่มเทของอาจารย์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซัมซุ สาอุ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยีสุ่นทรวง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและแนวคิดตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์

ขอบพระคุณ นายพชร มั่นคง ผู้อำนวยการโรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่ให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลครูผู้สอนในการวิจัย และผู้ปกครองที่เข้าร่วมให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลทุกครั้ง อีกทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลามมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจที่ดีเสมอจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาสาระและข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้สนใจ โดยเฉพาะโรงเรียนควนขนุน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาในการกำหนดนโยบายสนับสนุนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยยินยอมรับข้อเสนอแนะและขอน้อมรับไว้ ณ โอกาสนี้

อำภา หวาเอียด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	(5)
Abstract.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
สารบัญภาพ.....	(13)
สารบัญตาราง.....	(14)
บทที่ 1	1
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิจัย.....	4
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น.....	5
บทที่ 2	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนควนชน.....	6
2.2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์.....	9
2.3 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	14
2.3.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	14
2.3.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	17
2.4 การมีส่วนร่วมตามรูปแบบอิสลาม.....	22
2.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น.....	26
2.5.1 ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	26
2.5.2 ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	28
2.5.3 ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	30
2.5.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3	40
วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
3.1 การวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน	40
3.2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	42
บทที่ 4	45
ผลการวิจัย.....	45
4.1 ผลวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	45
4.1.1 ผลการศึกษาความต้องการหรือความคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ในชุมชน.....	45
4.1.2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแห่งเรียนรู้ในชุมชน.....	48
4.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	68
4.2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนควนขนุน.....	68
4.2.2 กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	71
4.2.3 ผลการสังเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	73
4.2.4 บทบาทของโรงเรียนตามประเด็นกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	78
บทที่ 5	84
สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	84
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	84
5.1.1 ผลวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	84

5.1.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	85
5.2 อภิปรายผล.....	88
5.2.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	88
5.2.2 กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	91
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	92
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติของโรงเรียน.....	92
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	93
เอกสารอ้างอิง.....	94
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก 1 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย.....	102
ภาคผนวก 2 รายนามผู้ปกครองที่เข้าร่วมให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.....	103
ภาคผนวก 3 รายนามผู้ปกครองที่เข้าร่วมให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.....	104
ภาคผนวก 4 เครื่องมือแบบสนทนากลุ่มผู้ปกครองตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.....	105
ภาคผนวก 5 เครื่องมือแบบสนทนากลุ่มผู้ปกครองตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.....	107
ภาคผนวก 6 ตารางการใช้ SWOT Analysis เพื่อกำหนดกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	108
ประวัติผู้เขียน.....	110

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น	5
ภาพประกอบที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริม	
หลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน.....	82

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 อธิบายกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน.....	51
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็งและโอกาสการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	68
ตารางที่ 4.2.1 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อนและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	69
ตารางที่ 4.2.2 การใช้ TOWS Matrix เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	71
ตารางที่ 4.2.3 การใช้ TOWS Matrix เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	74
ตารางที่ 4.2.4 บทบาทของโรงเรียนในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกลยุทธ์.....	78

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Đurišić & Bunijevac, 2017) เนื่องจากการจัดการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่เฉพาะโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนที่ดีเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งที่ผ่านมามีการศึกษาและหลักฐานจากการวิจัยหลายชิ้น (Antony-Newman, 2019; Barger, Kim, Kuncel, & Pomerantz, 2019; Ribeiro, Cunha, Silva, Carvalho, & Vital, 2021) ที่ยืนยันถึงประโยชน์และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็ก และถูกพัฒนามาเป็นนโยบายและกฎหมายการศึกษาในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงแนวทางการจัดการศึกษาที่ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เช่นเดียวกับมาตรฐานการพัฒนาครูของคุรุสภาที่กำหนดให้การสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองถือเป็นมาตรฐานหนึ่งที่ต้องสร้างความเข้าใจและสมรรถนะแก่นักศึกษาครูและครูประจำการในสถานศึกษาด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานการศึกษาจึงได้บรรจุให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาต้องสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและเป็นระบบ (มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลิฮีย์, 2565)

การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองยังเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่สอดคล้องกับการส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการราชกฤษฎีกา, 2545) ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทและทำงานร่วมกัน อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าโรงเรียนยังขาดรูปแบบและกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอย่างชัดเจนโดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานวิจัยที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นการศึกษามหาวิทยาลัยของครอบครัวหรือผู้ปกครองมากกว่าการศึกษามหาวิทยาลัยของโรงเรียนในประเด็นกลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ การศึกษานี้จึงมีเป้าหมายในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยออกแบบกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนเพื่อใช้สำหรับการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นับเป็นแนวทางที่สำคัญและเป็นของผู้บริหารในการที่จะนำเทคนิค วิธีการของการมีส่วนร่วมภายใต้บริบท และสภาพแวดล้อมของสังคม

สู่การขับเคลื่อนในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีพลัง ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการได้อย่างสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ที่ได้ร่วมกันกำหนดอย่างมีทิศทาง และชัดเจน สามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้ตามความคาดหวังและความต้องการของผู้ปกครองสังคม ชุมชน และประเทศชาติได้อย่างแท้จริง (กนกนาถ ทิมกลับ และเชวง วัฒนธีรางกูร, 2560) ซึ่งจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีแนวทางและกลยุทธ์ที่ชัดเจนสำหรับการปฏิบัติ ซึ่งการศึกษาที่มีความเหมาะสมต่อการสร้างการมีส่วนร่วมคือการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรผนวกกับนโยบายของกระทรวงและโรงเรียนควนขนุนที่มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนหลายแห่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นโอกาสและช่องว่างขององค์ความรู้ในการบูรณาการการสร้างการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานทุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนหรือสถานที่ใกล้เคียงกับโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองจำนวนมากมีบทบาทในแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเป็นทุนเดิมที่สามารถบูรณาการกับการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งหวังให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีความสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติผ่านการเรียนรู้จากชุมชน และท้องถิ่น (เจษฎา ภัคที เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และปาริชาติ สุภิมารส, 2563) ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เจาะจงกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผ่านมานั้นยังมีการศึกษาในปริมาณที่จำกัดจึงเป็นจุดเด่นของการวิจัยนี้ที่จะได้เติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามมีการศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนรู้เพิ่มเติม (Kochanek, Wraight et al. 2011) ในต่างประเทศซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งมีการศึกษาพบว่าผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือบทบาทที่ปรึกษาอื่น ๆ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจ (เช่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในทีมผู้นำของโรงเรียน) การพัฒนาข้อตกลงสำหรับผู้ปกครอง การช่วยเหลือผู้ปกครอง (เช่น ในการทำความเข้าใจมาตรฐานของรัฐ ติดตามความก้าวหน้าของบุตรหลาน หรือการทำงานร่วมกับนักการศึกษา เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์) การให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียนเกี่ยวกับคุณค่าเงินอุดหนุนของผู้ปกครอง ระบุทรัพยากรงบประมาณสำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รวมถึงการประสานงานกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโปรแกรมอื่น ๆ (เช่น ผู้ปกครองในฐานะครู)

สำหรับหลักสูตรท้องถิ่นนั้นคือ หลักสูตรที่กำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนอาชีพ รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ระบุให้สถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์

มาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 25) ให้ความหมายเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติในห้องเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด หรือเป็นผู้จัด การเองโดยครูเป็นเพียงผู้แนะนำ ไม่มีการบังคับว่าจะต้องร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ทุกคนไม่มีการให้คะแนน ที่จะส่งผลไปสู่ผลการเรียนได้หรือเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทางคุณธรรม ผูกความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์การเป็นผู้นำผู้ตาม การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และสามารถแก้ปัญหาโดยวิธีการ ทางปัญญา ดังนั้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องจัดขึ้นนอกเหนือ จากกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตรวมไปถึงการปรับตัว ให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่เกี่ยวกับคะแนนในการวัดผลการเรียนรู้ พร้อมสนับสนุน ให้นักเรียนดำเนินการกันเองโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนในเรื่องของกลยุทธ์ คือความเหมาะสมของทรัพยากรภายในองค์การกับสภาพแวดล้อมของโอกาส และอุปสรรค กลยุทธ์ขององค์การคือรูปแบบของการตัดสินใจที่จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ดังนั้นกลยุทธ์จึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับ 2 กิจกรรมพื้นฐานคือการกำหนดกลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การกำหนดกลยุทธ์มีการเข้าไป เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจว่าจะทำอย่างไร และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจะเกี่ยวข้องกับการกำหนด โปรแกรมและแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (เชมมารีรักษ์ ชูชีพ และคณะ, 2563) และ จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ไปตอบสนองต่อนโยบายของโรงเรียนที่ให้จัดการเรียนรู้ที่บูรณา การท้องถิ่นกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการศึกษาได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

1.2 คำถามวิจัย

1.2.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุนควรเป็นอย่างไร

1.2.2 กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุนควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตร ฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาของเขตการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามกรอบคิด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ด้านการร่วมมือกับโรงเรียน และด้านการร่วมมือกับชุมชน ซึ่งมีขอบเขตกลยุทธ์ 4 ด้าน คือ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงพัฒนา กลยุทธ์เชิงรับ และกลยุทธ์เชิงป้องกัน สำหรับกลุ่มเป้าหมายมีขอบเขตในการศึกษากลุ่มผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีขอบเขตเชิงพื้นที่ชุมชนโรงเรียนควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

1.5.1 กลยุทธ์ หมายถึง แผนการ แนวทางที่ทำให้เกิดการกระทำเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายหรือความสำเร็จที่ได้ตั้งไว้

1.5.2 กลยุทธ์การมีส่วนร่วม หมายถึง แผนการ แนวทางที่ทำให้คนในชุมชนโรงเรียนควนขนุนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.5.3 ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ หรือบุคคลอื่นที่เป็นญาติหรือมิใช่ญาติแต่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเด็กและทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู อุปการะ ให้การศึกษา เตรียมความพร้อมแก่เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

1.5.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่บิดา หรือ มารดาหรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจการปกครองได้เข้ามามีส่วนรับทราบสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือในเสริมหลักสูตรฐานเรียนรู้ชุมชนท้องถิ่นของโรงเรียนควนขนุน

1.5.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ว่า เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัด มิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อผู้เรียนในการเรียนวิชาต่าง ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา

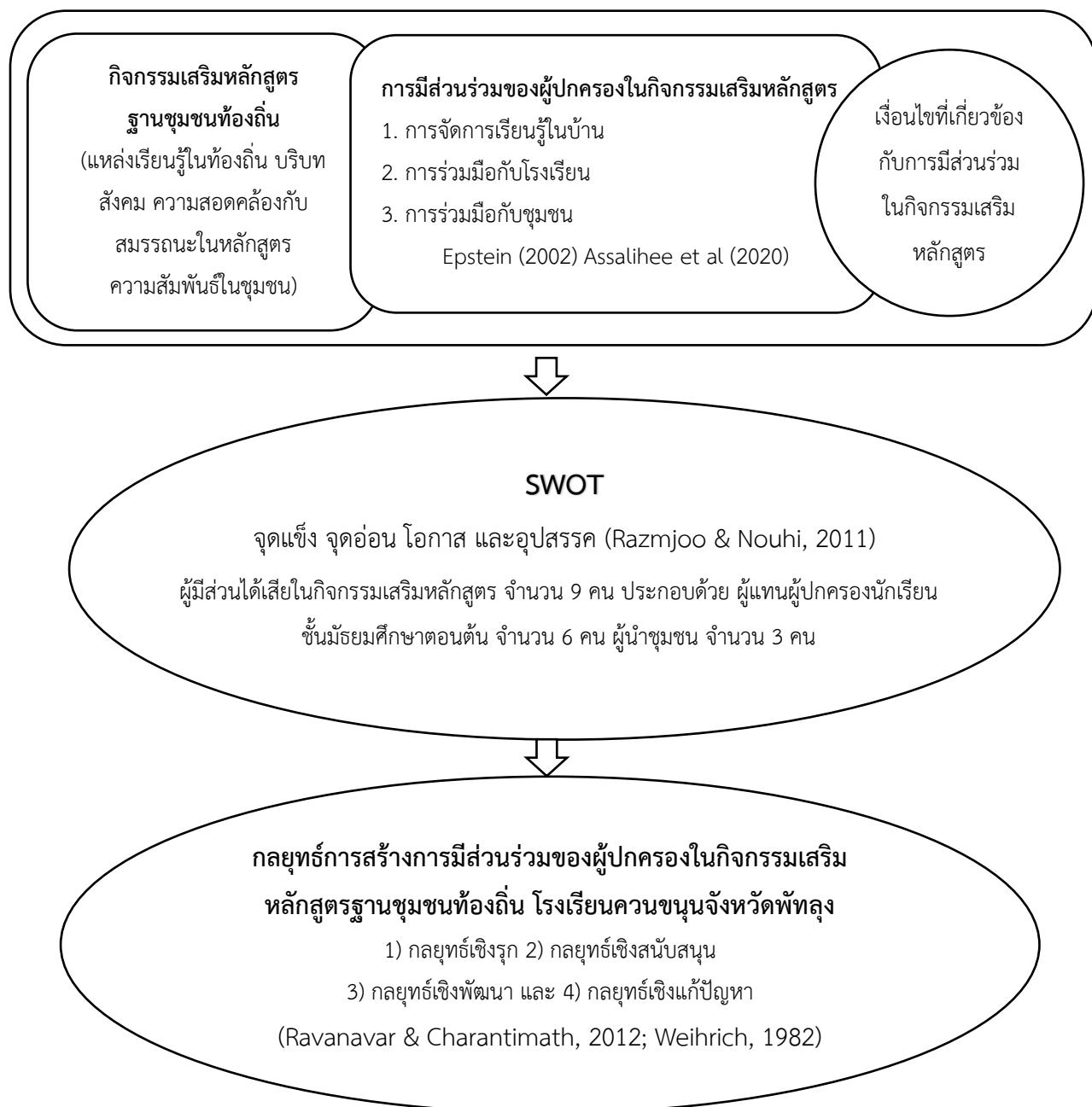
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิจัย

1.6.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนในการนำไปใช้ด้านการบริหารการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อตอบสนองเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายตามบริบทของสถานศึกษา

1.6.2 ผู้ปกครองและชุมชนมีแนวทางและกิจกรรมที่ชัดเจนจากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในการมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนบนฐานทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น

1.6.3 ผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมส่งผลต่อความเป็นเอกภาพ ความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชน
ท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนควนขนุน
- 2.2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์
- 2.3 การมีส่วนร่วมตามรูปแบบอิสลาม
- 2.4 การมีส่วนร่วมตามมโนทัศน์อิสลาม
- 2.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนควนขนุน

โรงเรียนควนขนุน ตั้งอยู่เลขที่ 145 หมู่ที่ 9 ตำบลโตนดด้วน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทำการเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนควนขนุน ได้มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2498 โดยใช้สถานที่ของโรงเรียนบ้านควนขนุน โดยมีนายสิลาช ถาวโรจน์ ศึกษาธิการอำเภอควนขนุนเป็นผู้ก่อตั้ง เดิมเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และมีนายเพียร สุวรรณเทพ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่คนแรก โรงเรียนได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทุกด้านมาตามลำดับ สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ พ.ศ. 2500 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ ป.1 ขนาด 4 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง โดยย้ายมาสร้างที่โรงเรียนบ้านไสยาว ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ จำนวน 37 ไร่ เปิดสอนในระดับชั้น ป.5 – ป.7 พ.ศ. 2510 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ 008 ขนาด 3 ห้องเรียน ต่อเติมอีก 3 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง โรงฝึกงาน 1 หลังและส้วมอีก 1 หลัง พ.ศ. 2516 กรมสามัญศึกษาได้อนุมัติให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สาขาโรงเรียนพัทลุง มีนักเรียน 1 ห้องเรียน ส่วนชั้นประถมศึกษาได้โอนห้องเรียนไปขึ้นกับโรงเรียนบ้านท่ามิหรำแต่ใช้สถานที่โรงเรียนเดิม และได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย ตามหนังสือที่ มท.0604/3982 ลงวันที่ 9 เมษายน 2516 ให้ใช้ที่ดินทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์ จำนวน 100 ไร่ รวมเนื้อที่ทั้งหมด 137 ไร่ พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติให้ยุบเลิกโรงเรียนประถมศึกษามาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2517 โดยใช้ชื่อว่า โรงเรียนควนขนุน ได้เปิดทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหนังสือที่ ศธ 224/2517 ลงวันที่ 25 เมษายน 2517 พ.ศ. 2519 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักครู 2 หลัง

พ.ศ. 2520 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนชั่วคราว ขนาด 6 ห้องเรียน 1 หลัง บ้านพักครู 1 หลัง พ.ศ. 2521 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนชั่วคราว 2 หลัง 11 ห้องเรียน บ้านพักครู 1 หลัง อาคารเรียนแบบ 246 ค. ครึ่งหลัง อาคารประชุม 1 หลัง พ.ศ. 2522 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ 216 ค. เต็มหลัง ขนาด 16 ห้องเรียน บ้านพักครู 1 หลัง โรงฝึกงาน 1 หลัง พ.ศ. 2523 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักครู 1 หลัง พ.ศ. 2524 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ 216 ค.1 หลัง ส้วม 1 หลัง และได้รับอนุมัติให้เปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2524 พ.ศ. 2525 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักครู 1 หลัง และได้จัดตั้งโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่มัธยมควนขนุน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2525 โดยเปิดสอน ระดับ 5 หลักสูตรพุทธศักราช 2524 มีนักเรียน จำนวน 54 คน พ.ศ. 2526 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ 216 ค.1 ขนาด 16 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง พ.ศ. 2527 ได้รับงบประมาณสร้างโรงฝึกงานแบบ 102/27 จำนวน 1 หลัง พ.ศ. 2528 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักครู 1 หลัง พ.ศ. 2529 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักครู 2 หลัง ถังประปา 1 ชุด โรงฝึกงานแบบ 102/27 จำนวน 1 หลัง พ.ศ. 2534 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักภารโรง จำนวน 1 หลัง สร้างโรงฝึกงาน แบบ 102/27 จำนวน 1 หลัง และสร้างส้วม 1 หลัง พ.ศ. 2535 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ บ6ล /ป29 จำนวน 1 หลัง และได้เข้าร่วมโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พ.ศ. 2537 ได้รับงบประมาณ (งบพัฒนาจังหวัด) โดยการผลักดันของนายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ จำนวน 2,380,000 บาท จัดซื้อครุภัณฑ์เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน 40 เครื่อง เครื่องพิมพ์ดีด จำนวน 10 เครื่อง และเครื่องดนตรีวงโยธวาทิต จำนวน 1 วง และได้รับงบประมาณสร้างห้องน้ำ จำนวน 1 หลัง พ.ศ. 2538 ได้รับงบประมาณสร้างถังเก็บน้ำฝน แบบ ผ.33 จำนวน 1 ชุด และสร้างห้องน้ำ จำนวน 1 หลัง พ.ศ. 2539 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักภารโรง แบบ แพลต จำนวน 4 หน่วย พ.ศ. 2550 ได้รับงบประมาณสร้างห้องพร้อมสอนโครงการโรงเรียนในฝัน พ.ศ. 2558 ได้รับงบประมาณสร้างรั้วบริเวณโรงเรียน พ.ศ. 2561 ได้รับงบประมาณสร้างหอประชุมราชพฤกษ์ พ.ศ. 2561 ถึงปัจจุบันได้รับงบสร้างรั้วโรงเรียนด้านข้าง ทำป้ายอาคารและป้ายบอกชื่อสถานที่ต่างๆในโรงเรียน ได้รับงบประมาณปรับปรุงหอประชุมอินทนิล และได้งบประมาณปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนและอาคารประกอบที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และได้รับจัดสรรงบประมาณโครงการจัดซื้อครุภัณฑ์โฆษณา และเผยแพร่

ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีประชากรในเขตบริการประมาณ 24,959 คน ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ ประเพณีชักพระ ประเพณีทำบุญเดือนสิบ และประเพณีวันสงกรานต์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี 60,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 4 คน โดยโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ “ภายในปี 2566 โรงเรียนควนขนุน เป็นโรงเรียนคุณภาพระดับมาตรฐานสากล นักเรียนมีคุณลักษณะทุกด้านสู่ศตวรรษ

ที่ 21 และมีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ น้อมนำปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และมีพันธกิจ คือ 1) พัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เน้นทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การใช้ภาษาในการสื่อสารการสร้างงานและอาชีพ ทำให้สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ และมีทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมยุคใหม่ 2) สถานศึกษามีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นโดยเน้นทักษะทางวิชาชีพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มีกระบวนการจัดการการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพจริง 3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพมีทักษะพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประพฤติตนและเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ครูได้รับผลประโยชน์รวมทั้งได้รับความก้าวหน้าทางวิชาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอย่างทั่วถึง 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่สะอาด ร่มรื่น และสวยงาม มีความปลอดภัย ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีให้ตรงตามมาตรฐานสมัยใหม่ 5) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่แข็งแกร่ง ได้รับความไว้วางใจและยอมรับจากชุมชน สังคมผ่านการคิดร่วมกัน การดำเนินการร่วมกัน การพัฒนาร่วมกันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รวมถึงส่งเสริมเอกลักษณ์ที่โดดเด่น 6) ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมตามค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ มีวินัยในตนเอง และมุ่งมั่นในการทำงาน มีสุขภาพที่ดี มีจิตวิญญาณทางสังคม ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การอนุรักษ์ความเป็นไทยประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น มีภูมิคุ้มกันจากภัยอันตรายทุกรูปแบบ ยึดมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้เป้าประสงค์หลักของโรงเรียนประกอบด้วย 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 อ่านออกเขียนได้ คิดเลขได้ มีความเป็นผู้นำ ทำงานเป็นทีม และนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการใช้ชีวิตในสังคมยุคใหม่ มีทักษะพื้นฐานและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีผลงานที่เป็นนวัตกรรมและได้รับรางวัลการแข่งขันทักษะทางวิชาการในระดับต่าง ๆ 2) สถานศึกษามีหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น เน้นทักษะทางวิชาชีพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้หลากหลายที่เน้นผู้เรียน การวัดและประเมินผลดำเนินการในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ตามความแตกต่างและสภาพจริงของแต่ละบุคคล 3) ครูมีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีทักษะพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประพฤติตนและเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมถึงครูยังได้รับสิทธิประโยชน์และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

อย่างครอบคลุมจากหน่วยงานภาครัฐ 4) โรงเรียนมีโครงสร้างพื้นฐานมีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาดร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน เพียงพออย่างหลากหลาย ตลอดจนมีเทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพทันสมัย 5) โรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งเป็นที่ยอมรับเชื่อมั่นของชุมชนและสังคม โดยความร่วมมือร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น 6) นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมตามค่านิยมที่พึงาม ในเรื่องการมีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ สุขภาวะที่ดี มีจิตสังคม ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อนุรักษ์ ความเป็นไทย วัฒนธรรม และเพณีท้องถิ่น มีภูมิคุ้มกันจากภัยทุกรูปแบบน้อมนำปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถปรับตัวในสังคมศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยโรงเรียนมีเอกลักษณ์ “สวนสวย โรงเรียนงาม” และอัตลักษณ์ “แต่งกายดี มีวินัย” (รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษา: SAR โรงเรียนควนขนุน, 2565)

สรุปได้ว่า โรงเรียนควนขนุนมีการเปิดการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสภาพแวดล้อมทั่วไปมีชุมชนแหล่งเรียนรู้มากมาย สามารถนำนักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะและศักยภาพของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

2.2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์

ปัจจุบันมีเครื่องมือหลายรูปแบบหลายขั้นตอนในการนำมาวางแผนนำมาสร้างกลยุทธ์ และการนำมาพัฒนากลยุทธ์ไม่ว่าจะเป็น Business Model Canvas (เครื่องมือสำหรับการเขียนแผนธุรกิจและการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด), STP Marketing (หนึ่งในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดซึ่งประกอบด้วย การแบ่งส่วนการตลาด การกำหนดเป้าหมาย รวมทั้งการวางตำแหน่งของสินค้าบริการ), PEASTEL Analysis ((วงจรการคิดเชิงกลยุทธ์สำหรับการวางแผนกลยุทธ์การตลาด ใช้เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจโดยเข้าใจสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน), Balanced Scorecard (ระบบบริการและการประเมินผลที่ใช้มาตรการสมดุลที่มีความสอดคล้องกัน) ทัวทั้งองค์กร), SWOT Analysis (เครื่องมือสำหรับ การวางแผนกลยุทธ์) เครื่องมือทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเหมาะแก่การนำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างธุรกิจ แต่ SWOT Analysis เหมาะแก่การนำมาใช้ในด้านการศึกษามากที่สุด ทั้งที่เป็นการกำหนดกลยุทธ์การสร้างกลยุทธ์ รวมไปถึงการพัฒนากลยุทธ์ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายถึง กลยุทธ์ไว้ ดังนี้

กนกอร สมปราชญ์ (2559: 130-138) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ (Strategy) ไว้ คือ กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง แผนงานที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและภารกิจขององค์กร

พันธกิจหรือพันธกิจ (Mission) คือ ข้อความที่ระบุหน้าที่ของธุรกิจที่จะต้องปฏิบัติ และสิ่งที่คาดหวังให้บรรลุวิสัยทัศน์หรือพันธกิจขององค์กรได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่า ทุกแผนกในองค์กรมีเป้าหมายร่วมกัน การกำหนดภารกิจขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมคือ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ขององค์กร พันธกิจจะกำหนดอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งอาจเป็นเจตนา ความคิดแต่องค์กรต้องสามารถบรรลุพันธกิจนั้นได้ พันธกิจจะทำให้ทราบถึงเหตุผลที่ทำให้องค์กรคงอยู่ และเหตุผลที่ทำให้บุคลากรในองค์กรจะต้องช่วยสนับสนุน และสร้างสรรค์คุณค่าให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ของกลยุทธ์ คือ การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยมหรือวิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่างๆ เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ กลยุทธ์เป็นศัพท์ที่มีกำเนิดในทางทหารใช้เป็นยุทธวิธีรบทางการทหาร ปัจจุบันได้ถูกนำมาปรับใช้ในการสร้างความหลากหลาย โดยกลยุทธ์ยังหมายถึง วิธีการดำเนินงานที่มั่นใจได้ว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร (Porter, 1996) รวมไปถึงแผนของผู้บริหารระดับสูงที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร การตัดสินใจและการดำเนินการมุ่งตรงไปสู่เป้าหมายในการใช้ทรัพยากรและความสามารถเพื่อสร้างโอกาสและป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ขององค์กร (Davies & Leadership, 2000)

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2560: 45) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ ไว้ คือ หมายถึงกระบวนการในวางแผนงานที่มีการตระเตรียมชุดการตัดสินใจสำหรับการกระทำในอนาคตด้วยวิธีทางที่ดีที่สุด ซึ่งมีการเชื่อมโยงเป้าประสงค์อันได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เข้ากับวิถีทาง (Means) และวิธีการ (Method) ที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์ กลยุทธ์ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดที่ต้องการเอาชนะเกม หรือความพยายามอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานหรือการผลิต โดยการประยุกต์ใช้โอกาสและข้อมูลเชิงลึกไม่ซ้ำกัน เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นความคิดเชิงกลยุทธ์จะให้ความสำคัญกับคำถามว่า “ทำไม” และ “อย่างไร” มากกว่าคำถามว่า “อะไร” การคิดเชิงกลยุทธ์จึงเป็นเรื่องของการวิเคราะห์และจินตนาการอย่างถี่ถ้วนจากข้อมูลเชิงลึกแล้วสังเคราะห์แนวทางวิธีการ และเครื่องมือที่คิดว่าดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด (Minimized Resources)

บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร (2560: 4) ได้ให้ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) ไว้ คือ หมายถึง การวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทิศทางการดำเนินงานขององค์กรมีความชัดเจน มีความเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรและบริบทสังคมโลกในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อที่จะให้การดำเนินงานขององค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขัน บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งนำองค์กรให้ก้าวสู่วิสัยทัศน์ การวางแผนกลยุทธ์มีความยุ่งยาก

ซับซ้อนมาก นักวางแผนเชิงกลยุทธ์จำเป็นต้องมีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ โดยทั่วไปผู้รับผิดชอบในการวางแผนเชิงกลยุทธ์คือ ผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางขององค์กร ในขณะที่ กนกอร สมปราชญ์ (2559: 130-138) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ คือ กลยุทธ์เป็นแนวทาง (Means) ที่ทำให้ทุกแผนกในองค์กรมีความเข้าใจที่ถูกต้องและสม่ำเสมอถึงสิ่งที่องค์กรต้องการ และตัดสินใจต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งขับเคลื่อนองค์กรไปในทิศทางเดียวกันในแต่ละส่วนงานของธุรกิจจะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อบรรลุเป้าหมายและพันธกิจของแต่ละแผนก ดังนั้น กลยุทธ์จึงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นแผนปฏิบัติการขององค์กร เพื่อให้บรรลุพันธกิจ
2. กลยุทธ์อธิบายการจัดสรรทรัพยากร และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม
3. กลยุทธ์เป็นแผนกว้างที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ระยะยาว
4. กลยุทธ์ ใช้วิธีการในการใช้ประโยชน์จากโอกาส และจุดแข็งที่มีอยู่ในขณะเดียวกันก็จะขจัดอุปสรรคและจุดอ่อนจะถูกแก้ไขให้หมดไปด้วย กลยุทธ์พัฒนาได้โดยการวิเคราะห์และประเมินจุดแข็ง (Strengths : S) จุดอ่อน (Weaknesses : W) โอกาส (Opportunities : O) และอุปสรรค (Threats : T) ขององค์กร และภาวิณี เพชรสว่าง (2561: 21-25) ได้อธิบายเกี่ยวกับกลยุทธ์ (Strategy) ไว้ คือ ในสมัยก่อนที่องค์กรมีสภาพแวดล้อมที่คงที่มีกลุ่มลูกค้าในระดับท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์ที่มีกลุ่มเดียวทำให้การวางแผนจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนภายในแผนก เช่น แผนกการเงิน แผนกการผลิต แผนกการตลาด แผนกการบริหารบุคคล ผู้จัดการก็เน้นที่การสร้างนโยบาย เพื่อควบคุมการดำเนินงานในบริษัทให้มีประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันกลุ่มลูกค้าขยายอาณาเขตมีความเป็นสากลมากขึ้น มีความหลากหลายของกลุ่มธุรกิจภายในองค์กรเดิยวมมากขึ้น ทำให้องค์กร มีความซับซ้อน และสภาพแวดล้อมภายนอกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นผลให้แผนและนโยบายแบบเดิมไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาต่อการจัดการองค์กรในปัจจุบัน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ เพราะกลยุทธ์คือการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ที่ดีจะต้องสามารถคาดการณ์ปัญหาในอนาคตได้ พร้อมทั้งมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก และขีดความสามารถขององค์กร รวมถึงสามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้ โดยจะต้องมีทั้งการวางแผนและแผนปฏิบัติการ ซึ่งองค์กรที่ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภทมีกลยุทธ์ 3 ระดับ ได้แก่ 1. แผนองค์กร (Corporate plan) (มีผู้เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธี (Tactical plan) ระดับที่ 3 ยุทธศาสตร์ระดับปฏิบัติการ (Operational level Strategies หรือ Functional level Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ระบุรายละเอียดว่าการทำงานของแต่ละคนจะต้องทำอย่างไร จึงจะได้ผลตามที่ยุทธศาสตร์กำหนด 5. การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการในการทำงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การในมิติต่าง ๆ เช่น โครงสร้างขององค์กร ระบบการนำในองค์การระบบการติดต่อสื่อสาร และการควบคุมในองค์การ ระบบทรัพยากรบุคคล

ขององค์กร ระบบการผลิตขององค์กร ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เป็นปัจจัยในการปฏิบัติงานทั้งหมด มีกระบวนการในการวางแผนที่สำคัญที่องค์กรต้องดำเนินการตามลำดับคือ 1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร 3. การเสนอทางเลือก 4. การวิเคราะห์ทางเลือก 5. การเลือกทางเลือก 6. การกำหนดแผนในรายละเอียด 7. การจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยขั้นตอนหรือวิธีการทำ SWOT Analysis มีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีเทคนิคต่างๆ ในการวิเคราะห์ ได้แก่ เทคนิค SWOT Analysis ใช้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก, รูปแบบ McKinsey's 7-S Model ใช้ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และรูปแบบสภาพแวดล้อมมหภาค (Macro Environment) เป็นรูปแบบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ทั้งนี้การศึกษาที่อาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกด้วยเทคนิค SWOT Analysis นั้นประกอบด้วย วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จากการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรจากทรัพยากรภายใน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยการประเมินโอกาสและอุปสรรคขององค์กร จากสภาวะภายนอกทั้งสภาพแวดล้อมทั่วไปและสภาพแวดล้อมการทำงานจากภายนอก ที่เป็นประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย

1.1. จุดแข็ง (Strengths: S) สถานการณ์ที่เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยภายในองค์กรที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน หรือเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานให้สูงกว่าองค์กรอื่น ๆ และการดำเนินงานภายในบริษัทก็สามารถทำได้ดี ต้องมีการวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหารจัดการ การตลาด การผลิตซึ่งทำให้การดำเนินงานขององค์กรมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์มากขึ้นตามต้องการ

1.2. จุดอ่อน (Weaknesses: W) สถานการณ์ที่องค์กร ปัจจัยภายในองค์กรที่สร้างความเสียเปรียบทางการแข่งขันหรือทำให้ศักยภาพในการดำเนินงานด้อยกว่าองค์กรอื่น เช่น การบริหาร การตลาด การผลิต ซึ่งทำให้การดำเนินงานขององค์กรมีแนวโน้มไม่บรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย

2.1 โอกาส (Opportunities: O) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นผลประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กรผลกระทบหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เอื้อต่อการดำเนินงานขององค์กร ได้แก่ การได้รับความ

ได้เปรียบทางการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงมูลค่า การเพิ่มขึ้นของลูกค้านำหรือผู้รับบริการหรือความต้องการบริโภคสินค้า และบริการอุปสรรค

2.2. ภัยคุกคาม (Threats: T) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อหรือผลที่เกิดขึ้นเมื่อองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น การเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ในลักษณะที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินกิจการขององค์กรหรือเป็นภัยคุกคามที่ทำให้เกิดความเสียเปรียบทางการแข่งขันในลักษณะที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินกิจการขององค์กรหรือเป็นภัยคุกคามที่ทำให้เกิดความเสียเปรียบทางการแข่งขัน (Razmjoo & Nouhi, 2011)

3) ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม

เมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกโดยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เปรียบเทียบจุดแข็งและจุดอ่อนภายในกับโอกาสและอุปสรรคภายนอก เพื่อดูว่าองค์กรกำลังเผชิญกับสถานการณ์ใด และภายใต้สถานการณ์ใด เช่น องค์กรควรทำอย่างไรโดยทั่วไปในการวิเคราะห์ SWOT นี้ องค์กรจะอยู่ใน 4 สถานการณ์ ดังนี้

3.1) สถานการณ์ที่ 1 (การวิเคราะห์จุดแข็งและโอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่ต้องการมากที่สุด เนื่องจากองค์กรมีจุดแข็งและโอกาสมากมาย ผู้บริหารขององค์กรจึงควรกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive - Strategy) เพื่อดึงจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมความแข็งแกร่งและปรับใช้ รวมทั้งคว้าโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดกว้าง มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

3.2) สถานการณ์ที่ 2 (การวิเคราะห์จุดอ่อนและอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญกับอุปสรรคภายนอกและเผชิญกับจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้นทางเลือกที่ดีที่สุดคือ กลยุทธ์การป้องกันหรือกลยุทธ์การป้องกันเพื่อพยายามลดหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนมาตรการที่จะทำให้องค์กรเสียหายน้อยที่สุด

3.3) สถานการณ์ที่ 3 (การวิเคราะห์จุดอ่อนและโอกาส) สถานการณ์ขององค์กรมีโอกาสมากมายสำหรับความได้เปรียบทางการแข่งขัน แต่ติดอยู่ตรงที่มีปัญหาและอุปสรรค จุดอ่อนก็มีมากเช่นกัน ดังนั้นทางเลือกที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์การพลิกผัน (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัดระเบียบหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ เตรียมพร้อมที่จะคว้าโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดไว้ให้

3.4) สถานการณ์ที่ 4 (การวิเคราะห์จุดแข็งและอุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ว่าสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการปฏิบัติการ แต่องค์กรก็มีข้อดีและจุดแข็งมากมาย ดังนั้นแทนที่จะรอจนกว่าสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนไป สามารถเลือกกลยุทธ์ในการขยายสาขาหรือขยายขอบเขตธุรกิจ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่เพื่อสร้างโอกาสระยะยาวอื่น ๆ แทนได้

ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารจะต้องการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร โดยทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อให้ทราบถึงทรัพยากรและความสามารถที่มีอยู่ภายในองค์กรว่าเป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อน และทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดโอกาสหรืออุปสรรคต่อองค์กร วิธีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ง่ายที่สุดคือการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ รวมทั้งสถานะขององค์กรได้ชัดเจน (ชลธิชา ร่มโพธิ์รี, 2561)

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง การวางแผนการทำงานหรือวิธีการปฏิบัติโดยมุ่งเน้นให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งแผนการทำงานให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรนั้นประกอบด้วย เป้าประสงค์รูปแบบแนวทางหรือวิธีการทำงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ

2.3 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.3.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน มาเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร และระดับประเทศ มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะเนื่องจากจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และทำให้ผู้เข้าร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นพ้องที่จะปฏิบัติตาม (Compliance) และยังคง (Commitment) ด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความไม่เป็นระเบียบในชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมต้องมีขั้นตอนดังนี้ ผู้ที่เข้าร่วมทุกกิจกรรมจะต้องมีแนวคิดพื้นฐานในการมีส่วนร่วม โดยนักวิชาการได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

เอกพงษ์ สารน้อย และสุกานดา สารน้อย (2563) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่บุคคลกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือกระทำในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่บุคคลนั้น ๆ สนใจ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่เป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรง แต่การที่เขามีทัศนคติความคิดเห็น ความสนใจ และความห่วงใยก็เพียงพอแล้ว

วชิรวุฒิ์ งามละม่อม (2559) อ้างถึง Arnstien ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยถ้าหากไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผล ขณะที่การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงทำให้เกิดผลอย่าง มีประสิทธิภาพ และ Berkley ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือการที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

การมีส่วนร่วมมีขั้นตอน ดังนี้

พิณสุดา สิริธรงค์ศรี (2555, น. 14 - 16) ได้กำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วม คือ 1) ร่วมคิดโรงเรียนแหล่งเรียนรู้จักทำประชาคมต่อ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เพื่อรับทราบแก้ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกัน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาให้ประสบผลความสำเร็จ 2) ตัดสินใจร่วมกัน เมื่อมีกิจกรรมใดที่ต้องรับฟังความคิดเห็นหรือตัดสินใจร่วมกันที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและผลประโยชน์ของนักเรียนและผู้บริหาร ประชาชน ครู และคณะกรรมการโรงเรียน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะตัดสินใจร่วมกันโดยอาศัยข้อมูลจากสถาบันการศึกษาและชุมชน 3) ส่วนร่วมในการวางแผนโดยการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันตามการเตรียมความพร้อมของชุมชน ต้องกำหนดทั้งแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนา และกิจกรรมโครงการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและชุมชนร่วมกัน 4) ร่วมดำเนินการ เมื่อมีการมอบหมายการดำเนินงานใด ๆ ของโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากการคิดร่วมกันวางแผนร่วมกัน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียจำเป็นต้องมีการดำเนินงานกิจกรรมนั้น ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่กำหนดร่วมกัน 5) แบ่งปันความรับผิดชอบ เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและผลการดำเนินงานทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการโรงเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะร่วมกันรับผิดชอบต่อผลลัพธ์นั้น โดยไม่ทอดทิ้งให้เป็นปัญหาของผู้ใดผู้หนึ่ง ความรับผิดชอบดังกล่าว เป็นไปตามระดับของความรับผิดชอบ เช่น ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารงาน ครูมีหน้าที่สอน จัดประสบการณ์เรียนและพัฒนาการเรียนรู้ ภูมิปัญญาช่วยสอน ชุมชนทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนรู้ ภาครัฐศคมทรัพยากร เป็นต้น 6) ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจากฝ่ายบริหารหรือผู้บริหาร ครู คณะกรรมการโรงเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมกันค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 7) มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ในระหว่างการปฏิบัติงานและหลังการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียน รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีการติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการทำงานร่วมกันในกิจกรรมประเมินผลการเรียนรู้ ผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาที่สามารถมีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียนได้เช่นกัน 8) ร่วมกันชื่นชมความสำเร็จ เมื่อมีผลงาน ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จที่เกิดจากการร่วมบริหาร ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถาบันศึกษาก็มา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างพึงพอใจและชื่นชมความสำเร็จร่วมกัน เช่น ร่วมแสดงความยินดี ยกย่องเกียรติยศ มอบรางวัล ฯลฯ ตลอดจนการเรียนรู้บทเรียนร่วมกัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้หลายหมวด หลายมาตรา ซึ่งบัญญัติสาระที่เป็นหลักสำคัญต่อการเปิดโอกาสให้หน่วยงานทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย ดังปรากฏในมาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา9(6)ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นได้สรุปลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมสรุปได้เป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้าปัญหา และสาเหตุตลอดจนความต้องการของชุมชน 2) มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายหรือแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดและแก้ไขปัญหา 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดหรือปรับปรุงระบบการจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และ4) มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน

สาระของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ พิณสุตา สิริธรังศรี (2557, น.14 - 16) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ 2 ประเภทคือ 1) การมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ และ2) การมีส่วนร่วมทางกายภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, น.130 -133) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วม ดังนี้ คือการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการทางการศึกษาร่วมกัน การจัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรหรือสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติร่วมกัน เช่น การเป็นครูภูมิปัญญา การร่วมสอน การจัดแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มาตรฐานและการประกันคุณภาพ การกำกับติดตามและประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาและการถอดบทเรียนจากการเรียน 2) การมีส่วนร่วมทางกายภาพ ได้แก่ การร่วมระดมทรัพยากร ได้แก่ เงิน อาคารสถานที่วัสดุครุภัณฑ์การร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ สนับสนุนครูและบุคลากร เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์

การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารใช้แรงจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติงาน ร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด (Tisong & Masjarat, 2007) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางตรงและทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ การร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่รัฐบาลกำหนด (Phumphongkhochasorn et al., 2021) อีกทั้งตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร (Soontrayuth,2008) ทั้งนี้การบริหาร

แบบมีส่วนร่วมจะเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (Damnoenet al.,2022)

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้มีส่วนร่วม ได้ร่วมมือกันในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน เป็นไปอย่างอิสระและนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางาน พัฒนากิจกรรมหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคลคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและ รวมถึงพัฒนางานในชุมชนให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น และการมีส่วนร่วมมีประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน องค์กร ซึ่งการมีส่วนร่วมจะต้องเกิดจากความสมัครใจ เกิดจากความเต็มใจ สามารถตัดสินใจได้เอง การมีส่วนร่วมจะสามารถช่วยเรื่องความขัดแย้ง เกิดความผูกพัน จึงทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

2.3.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการศึกษาและการเลี้ยงดูของบุตรอาจส่งผลเสียอย่างมีนัยสำคัญต่อพัฒนาการและความเป็นอยู่ที่ดีของบุตร โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จทางวิชาการและการเติบโตโดยรวมของบุตร ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครอง คือ การกระทำของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามธรรมชาติในฐานะพ่อแม่ ส่งเสริมระบบการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน มีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นอาสาสมัครทางการศึกษา มีส่วนร่วมในตัดสินใจการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับชุมชน โดยพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในลักษณะความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจ ความเกี่ยวข้องผูกพัน ความรับผิดชอบร่วมกัน โดยทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจและการมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน และธรรมรัตน์ พงษ์ทอง (2559) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีการส่งเสริมกิจกรรมระหว่างบ้านกับโรงเรียนที่ช่วยให้พัฒนาการการศึกษาหรือการเรียนรู้ของนักเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งที่บ้านโรงเรียนแหล่งเรียนรู้ชุมชนต่างๆ โดยการลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ช่วยเหลือในการระบุและพร้อมที่จะแก้ไขและพัฒนาการศึกษาต่อไปร่วมกัน เช่นเดียวกับ มูฮัมหมัดอาฟีฟี อ็ชชอลิฮีย์ และนัชชิม่า บาเกาะ (2563) ที่ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือเป็นความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อร่วมกันสนับสนุน และพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมาย

ของการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน โดยการพัฒนาผู้เรียนครอบคลุมด้านความรู้หรือสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ รวมไปถึงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง มีคุณภาพ ในขณะที่ ญัตติบัญญัติ (2559) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการที่บุคคลเข้ามา มีโอกาสตัดสินใจในลักษณะใดหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้เกิดการยอมรับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด กระบวนการอย่างเป็นอิสระและยังมีเสรีภาพเพื่อช่วยแก้ปัญหาเพิ่มผลผลิตและเปลี่ยนแปลงทำให้ ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรหรือบุคคล และการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย ของสังคม การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

นักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและเน้นย้ำ ให้โรงเรียนทำความเข้าใจเพื่อจะได้ออกแบบกิจกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม เกสวีกิติ (2015) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองออกเป็น 2 ระดับ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมขั้นต้น คือการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและมี บทบาทกับโรงเรียนในกิจกรรมที่มีความซับซ้อนน้อย เช่น ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมพบปะ ผู้ปกครองและครู เข้าร่วมประชุมนิเทศนักเรียนและติดตามข่าวสารจากโรงเรียน เป็นต้น 2) การมีส่วน ร่วมขั้นสูง หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมของโรงเรียน มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ จัดทำข้อเสนอทั้งด้านนโยบายและการเรียนการสอน ซึ่งมีความท้าทายสูง เช่น ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษา การร่วมสังเกตการเรียนการสอนของครูผู้สอน การร่วมเป็นอาสาสมัครในการสอน เป็นต้น โดยการมีส่วนร่วมในระดับสูงนั้นจำเป็นต้องสร้าง ความสัมพันธ์และความเชื่อมั่นระหว่างผู้ปกครอง ครู และโรงเรียนเพื่อให้สามารถช่วยสนับสนุนผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นเอกภาพ แวนเดอกรีฟ และ กรีน (1992) ได้จำแนกลักษณะ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามลักษณะบทบาทการมีส่วนร่วมในบ้านและการมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตรทั้งในบ้าน และ ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในโรงเรียนควบคู่กัน 2) ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนเด็กในบ้านแต่ขาดการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน 3) ผู้ปกครองที่ไม่ให้ความสำคัญ กับการสนับสนุนเด็กในบ้านแต่ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนในโรงเรียน และ 4) ผู้ปกครอง ที่ขาดการสนับสนุนทั้งในบ้านและความร่วมมือกับโรงเรียน

การมีส่วนร่วมนั้นมีปัจจัยหลายด้าน วิลเลียม และซานเชส (2013) ได้จำแนกปัจจัย ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การไม่มีเวลา หมายถึง ผู้ปกครอง มีภารกิจที่ต้องทำมากจนไม่มีเวลากับกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตร 2) การขาด

การเข้าถึงโรงเรียน หมายถึง การสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองที่ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือทั่วถึงผู้ปกครอง รวมถึงการเปิดโอกาสหรือพื้นที่ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้ 3) การขาดงบประมาณ หมายถึง กิจกรรมบางอย่างในการมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องใช้งบประมาณ เช่น ค่าเดินทาง ค่าเอกสารการสนับสนุนกิจกรรม เป็นต้น ส่งผลให้บางครอบครัวที่ผู้ปกครองมีข้อจำกัดด้านการเงินไม่สามารถสนับสนุนหรือเข้ามามีส่วนร่วมได้ และ 4) ขาดความตระหนัก หมายถึง ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่า หรือความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่สามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของบุตรได้ เช่นเดียวกับฮอร์นบาย (Hornby, 2011; Hornby & Lafaele, 2011) เป็นนักวิชาการที่ได้ทำการศึกษาในประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมาอย่างยาวนานและมีผลงานวิชาการจำนวนมากในด้านนี้ ได้แบ่งปัจจัยอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตร ออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ประกอบด้วย ความเชื่อและทัศนคติของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วม ความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วม สภาพการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของผู้ปกครองระดับชนชั้นทางสังคม กลุ่มชาติพันธุ์และเพศ 2) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวเด็ก ประกอบไปด้วย อายุความสามารถหรือความบกพร่องทางการเรียนรู้ รวมถึงการเป็นเด็กพิเศษ และพฤติกรรมของเด็กที่เป็นปัญหา 3) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครู ประกอบด้วย ความแตกต่างของเป้าหมายและการดำเนินการความแตกต่างเกี่ยวกับทัศนคติ และความแตกต่างของด้านการใช้ภาษา 4) ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ การเมือง และเศรษฐกิจ

บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา สามารถทำได้โดยโรงเรียนและผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจในบทบาทของตน และเข้าใจบทบาทของการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นการส่งเสริมของพ่อแม่ให้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน โดยกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา จึงสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีด้วยกิจกรรมที่หลากหลายในบริบทของสังคมไทย ซึ่งโรงเรียนและผู้ปกครองต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกันในการร่วมพัฒนานักเรียน เช่น กิจกรรมการเยี่ยมโรงเรียน กิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างผู้ปกครองและบุคลากรภายในโรงเรียน จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมไปถึงความเคลื่อนไหวของโรงเรียน ซึ่งการเชิญผู้ปกครองเป็นอาสาสมัครในการร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วม และผู้ปกครองก็ต้องเปิดใจและต้องเข้าใจเจตนารมณ์

ของโรงเรียน พร้อมทั้งให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมจึงจะเกิดขึ้นได้ตามที่ทุกฝ่ายมุ่งหวัง ซึ่งสอดคล้องกับความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง (2559, น. 41) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนโดยเฉพาะเด็กปฐมวัยได้มีการพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี ดังนั้นผู้ปกครองยังสามารถเข้ามาสนับสนุนได้ตลอดเวลา เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และการร่วมมือกับโรงเรียนก็เหมือนกับการเพิ่มพลังในการพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจ สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก็เพื่อพัฒนานักเรียนโดยผู้ปกครองต้องเข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงกิจกรรมต่างๆของการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดเวลาโดยเริ่มตั้งแต่เล็ก ๆ จนถึงสำเร็จการศึกษา

การศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เจาะจงกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผ่านมานั้นยังมีการศึกษาในปริมาณที่จำกัดจึงเป็นจุดเด่นของการวิจัยนี้ที่จะได้เติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามมีการศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนรู้เพิ่มเติม (Kochanek, Wraight et al. 2011) ในต่างประเทศซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งมีการศึกษาพบว่าผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือบทบาทที่ปรึกษาอื่น ๆ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจ (เช่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในทีมผู้นำของโรงเรียน) การพัฒนาข้อตกลงสำหรับผู้ปกครอง การช่วยเหลือผู้ปกครอง (เช่น ในการทำความเข้าใจมาตรฐานของรัฐ ติดตามความก้าวหน้าของบุตรหลาน หรือการทำงานร่วมกับนักการศึกษา เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์) การให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียนเกี่ยวกับคุณค่าของเงินอุดหนุนของผู้ปกครอง ระบุทรัพยากรงบประมาณสำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รวมถึงการประสานงานกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโปรแกรมอื่น ๆ (เช่น ผู้ปกครองในฐานะครู) นอกจากนี้มีการศึกษาที่พบผลกระทบที่สำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการศึกษาของ Lagacé-Séguin และ Case (2010) ที่สำรวจว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรพบว่าสามารถทำนายความอยู่ดีมีสุขและความสามารถทางวิชาการในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาได้หรือไม่ โดยเด็ก 72 คน (อายุเฉลี่ย = 10.9 ปี) และผู้ปกครองเข้าร่วม ผลลัพธ์พบว่าแรงกดดันและการสนับสนุนของผู้ปกครอง เมื่อจับคู่กับการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำนายความเป็นอยู่และความสามารถทางวิชาการของเด็กได้สำเร็จ ซึ่งทำให้ประเด็นการมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังมีความสำคัญและสามารถส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียนได้ในอนาคต

สมบัติ นามบุรี (2562) และมุฮัมหมัดนาซีรีน โต้ะลู (2558) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียน คือ การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในทุกเหตุการณ์กิจกรรมหรือทุกทุก ๆ โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับบุตรหลานหรือบุตรหลานในความอุปการะกับทางโรงเรียน ในขณะที่ เอฟสทิน (Epstein, 2018) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Epstein's Model for Parental Involvement) ซึ่งได้รับการยอมรับ และได้นำไปใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยแบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) การอบรมเลี้ยงดู (parenting) หมายถึง บทบาทของผู้ปกครองในการทำความเข้าใจต่อการพัฒนาการของเด็ก เพื่อสร้างบรรยากาศที่สามารถรองรับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กได้ 2) การสื่อสารกับโรงเรียน (communicating) ผู้ปกครองสื่อสารกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยเป็นการสื่อสารสองทาง (two-way communication) เกี่ยวกับพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของเด็กในทุก ๆ ด้าน 3) การจัดการเรียนรู้ในบ้าน (learning at home) หมายถึง ผู้ปกครองจัดการเรียนรู้ที่บ้าน เพื่อสนับสนุนให้เด็ก ๆ เริ่มต้นจากการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินและติดตามพัฒนาการของเด็กเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับโรงเรียนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4) การเป็นอาสาสมัคร (volunteering) หมายถึง ผู้ปกครองอาสาในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น ผู้ปกครองร่วมด้วยช่วยสอน ช่วยจัดกิจกรรม สนับสนุนโครงการ การเป็นกรรมการสมาคมหรือเครือข่ายผู้ปกครอง เป็นต้น 5) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (decisionmaking) หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านนโยบาย การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น 6) การร่วมมือกับชุมชน (collaborating with the community) หมายถึง ผู้ปกครองร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่น การบูรณาการทรัพยากรและบริการที่มีในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้เรียนและร่วมสนับสนุนโรงเรียน ผู้เรียน ครอบครัว และจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน รวมถึงเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซินาน โคยีกิตา (Kocyigita, 2015) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) การให้การศึกษาผู้ปกครอง (parental education) หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูหรือการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตร 2) กิจกรรมการสื่อสารของครอบครัว (family communication activities) หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครู 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก (involvement of parents in educational activities) หมายถึง การมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน 4) การเยี่ยมบ้าน (home visits) หมายถึง บทบาทหน้าที่ของครูในการสำรวจ ตรวจสอบสภาพและบรรยากาศบ้านหรือครอบครัวของเด็ก และ 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการบริหารและการในการตัดสินใจ (involvement of parents in administrative and decision-making processes) หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึงการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนอย่างจริงจังของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในด้านการศึกษา การพัฒนา และความเป็นอยู่ที่ดีของบุตรหลาน ประกอบด้วยกิจกรรม การกระทำ และพฤติกรรมต่าง ๆ มากมายที่ผู้ปกครองสามารถทำได้เพื่อพัฒนา การศึกษาและการเติบโตส่วนบุคคลของบุตรหลาน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถเกิดขึ้นได้หลายระดับ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมระหว่างบ้านกับโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ในบ้าน การให้ความร่วมมือกับโรงเรียน การให้ความร่วมมือกับชุมชน โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านการเลี้ยงดู เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมที่จะช่วยพัฒนาให้งานการศึกษา หรือการเรียนรู้ของนักเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยลงมือปฏิบัติ ช่วยเหลือ และร่วมรับผิดชอบในการระบุและพร้อมที่จะแก้ไข และพัฒนางานการศึกษาต่อไปร่วมกัน

2.4 การมีส่วนร่วมตามรูปแบบอิสลาม

แบบมีส่วนร่วมหรือการทำงานแบบญะมาอะฮ์

อิสลามสนับสนุนให้ทำงานแบบมีส่วนร่วมหรือให้ทำงานแบบญะมาอะฮ์เนื่องจากการทำงานแบบเดียวจะใช้แนวคิดเพียงคนเดียว ซึ่งในการทำงานอาจจะไม่ครอบคลุมและรอบครอบเหมือนร่วมกันคิดหลาย ๆ คน นอกจากนั้น อาจจะขาดด้านหนึ่งด้านใด ซึ่งหากร่วมกันคิดจะมีข้อบกพร่องน้อยมากแต่การทำงานร่วมกันหลายๆคนหลายๆความคิดจะช่วยให้สามารถคิดวางแผนได้อย่างรอบครอบมากขึ้น อัลลอฮ์ ซ.บ. ตรัสในกุรอานว่า

(وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا...)

ความว่า “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือก ของอัลลอฮ์โดยพร้อมกันทั้งหมด และจงอย่าแตกแยกกัน”

(อาลอิมรอน : 103)

กระบวนการทำงานแบบญะมาอะฮ์ ที่ดีนั้นจะประกอบด้วย การวางแผน วางคน ตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน รวมถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

กำหนดเป้าหมายและขั้นตอนเป็นอย่างดีซึ่งจะแตกต่างกับการทำงานแบบเดียวที่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้น (นูรุดดีน อาดำ, 2556) ท่านรอซูล ได้รวบรวมบรรดาศอฮาบะฮฺ ณ บ้านของอัลอักบอ อปีรกออมและได้ทำการบ้ชอะฮฺ (สัตยาบัน) วางแผนการทำงานอิสลามขึ้นเป็นครั้งแรก และสามารถพิชิตคาบสมุทรอาหรับได้ในเวลาถัดมาหากศึกษาการทำงานแบบญะมาอะฮฺ จะเห็นได้ว่าลักษณะการทำงาน ดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. กิจกรรมที่ปฏิบัติ นั้น ต้องมาจากมติของญะมาอะฮฺหรือการชูรอจากความหมายข้างต้น สามารถเข้าใจว่า การทำงานแบบญะมาอะฮฺ แม้ว่าจะทำไปคนเดียวก็ตาม ตรงกันข้ามหากทำงานหลายคนที่ร่วมกันทำแต่ไม่ได้มีการประชุมหรือการกำหนดแนวทางเป็นญะมาอะฮฺ ก็ไม่เรียกว่าการทำงานแบบญะมาอะฮฺ

2. ญะมาอะฮฺ นั้นต้องมีระบบและ วิธีที่ละเอียดอ่อนเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติและต้องสอดคล้องกับสิ่งที่เราเชียวชวน หมาซถึง จุดกำหนดวิธีการและอ้างอิงต้องกลับสู่อุดมการณ์อิสลามทั้งสิ้น กล่าวคือ ญะมาอะฮฺต้องยึดมั่นกับอัลกุรอานและซุนนะฮฺของท่านรอซูล

3. การทำงานทุกอย่างนั้นต้องสอดคล้องกับแนวทาง การวางแผนและวิธีการจากมติที่ประชุม ต้องมีความสัมพันธ์กับระหว่างสื่อการปฏิบัติระดับขั้นตอน จุดประสงค์หลักและวิธีการที่เป็นมติที่ประชุม อิสลามได้เน้นแนวทางและจุดประสงค์นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติ ด้วยเหตุนี้การทำงานแบบญะมาอะฮฺ จะไม่ขัดแย้งกับหลักการอิสลาม

4. การทำงานทุกอย่างวางเป้าหมาย เพื่อไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้จุดประสงค์ชัดเจนนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเมื่อจุดประสงค์ที่ชัดเจนแล้วจะทำให้การวางแผนกา กำหนดกฎต่าง ๆ นั้น จะสามารถปฏิบัติได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากประเด็นที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการทำงานแบบญะมาอะฮฺเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมุสลิม อย่างไรก็ตาม กระบวนการทำงานแบบญะมาอะฮฺนั้น จะต้องมีเป้าหมายที่ดี โดยการทำงานเป็นทีม ฝึกอบรมผู้ร่วมงานเพื่อพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ ความสามารถเท่าเทียมกัน และที่สำคัญยิ่งในการทำงานแบบญะมาอะฮฺจะต้องมีผู้นำหรือหัวหน้างานที่สามารถนำพาสมาชิกได้ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด ส่วนหน้าที่ของสมาชิกจะต้องปฏิบัติและเชื่อฟังผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้นำอย่างเคร่งครัด ดังปรากฏในอัลกุรอาน

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ)

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเชื่อฟังอัลลอฮฺ และเชื่อฟังร่อซูลเถิด และผู้ปกครองในหมู่พวกเจ้าด้วย”

(อันนิสาอ: 59)

การมีส่วนร่วมด้านชุรอ (การปรึกษาหารือในอิสลาม)

การมีส่วนร่วมตามหลักการของศาสนาอิสลาม คือการชุรอ หรืออัลชุรอ หมายถึง การให้คำปรึกษา ซึ่งหลักในการแสวงหาและพิจารณาความคิดเห็นและคำแนะนำของผู้อื่น โดยเฉพาะในเรื่องของการกำกับดูแลและการตัดสินใจ เป็นหลักการประชาธิปไตยที่เน้นความสำคัญของการปรึกษาหารือและมติภายในชุมชนมุสลิม อัลกุรอานสนับสนุนให้ผู้ศรัทธามีส่วนร่วมในชุรอ

ตามศาสนบัญญัติ ชุรอ หมายถึงการประชุม การปรึกษาหารือตามรูปแบบของอิสลาม เพื่อให้ได้ข้อสรุปและมติเพื่อนำไปปฏิบัติ ซึ่งคำว่าชุรอ ในกรอบวิชาการถูกอธิบายว่าเป็นวิธีการเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีการตรวจสอบจากนักคิด และผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการปรึกษาหารือหรือการประชุม จนสามารถค้นพบความจริง หรือทัศนคติที่ดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ

อัลลอฮ์ ตรัสในกุรอานว่า

(وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ)

ความว่า “และกิจการของพวกเขามีการปรึกษาหารือระหว่างกัน”

(อัลชุรอ: 38)

ส่วนหุกมหรือบทบัญญัติของชุรอ อัลลอฮ์ ได้บัญญัติไว้ในหลายโองการด้วยกัน ซึ่ง โองการต่าง ๆ บรรดานักปราชญ์อิสลามล้วนมีทัศนะความเห็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือบางกลุ่มมีความเห็นว่าการปรึกษาหารือเป็นวาญิบและบางกลุ่มมีความเห็นว่าการปรึกษาหารือเป็นสุนนะฮ์ ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

(وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ إِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ)

ความว่า “และจงปรึกษาหารือกับพวกเขาในกิจการทั้งหลาย ครั้นเมื่อเจ้าได้ตัดสินใจแล้ว

ก็จงมอบหมายแด่อัลลอฮ์เถิด”

(อาละอิมรอน :159)

Mishal Fahm al-Sulami, *The West and Islam: Western liberal democracy versus the system of Shura* (London: Routledge, 2003), pp.38-39. อธิบายถึงโครงการข้างต้นว่าการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือในรูปแบบ การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือในรูปแบบดังกล่าว ถือเป็นฐานวิธีการจัดการสังคมที่เมื่อศาสนาอิสลามเป็นที่แพร่หลายในดินแดนเดียวกันนี้ รูปแบบดังกล่าว ถูกนำมาใช้ภายใต้หลักการชุรอ ซึ่งเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนที่มีต่อการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ และไม่เกี่ยวเฉพาะแต่เรื่องการเมืองเท่านั้น เพราะยังครอบคลุมไปถึงครอบครัวและชีวิตประจำวันทุกมิติของชีวิตจึงเกี่ยวข้องกับชุรอในด้านที่เป็นการแสวงหาความเห็นพร้อมกันอันเกิดจากกระบวนการปรึกษาหารือเพื่อให้ได้ข้อยุติร่วมกัน โดยมีผู้คอยดูแล

ช่วยเหลือขัดเกลาลูกให้เป็นคนดี ด้วยกับหลักคำสอนของอิสลาม อิสลามต้องการให้เด็ก ๆ เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีเป้าหมายในชีวิตที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม สังคม มีสติปัญญา จิตใจ มีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น พ่อแม่จะต้องเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร และมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด ด้วยหวังความเมตตาจากอัลลอฮ์ ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร และทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด ด้วยกับหวังต่อความเมตตาจากอัลลอฮ์ ด้วยปณิธานสูงสุดคือให้ลูกเติบโตเป็นคนดีมีศาสนาเป็นที่รักของอัลลอฮ์ และมนุษย์มีชีวิตที่ดีทั้งโลกนี้และโลกหน้า (Napakorn,2011)

การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือหรือการชูรอ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเป็นการปรึกษาหารือของบุคคลหรือกลุ่มคน โดยการพูดคุยร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจ เพื่อให้ได้ข้อสรุปและมติร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ตาม หลักการชูรอยังเป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความเป็นมนุษย์และสังคมตามรูปแบบอิสลาม เนื่องจากหลักการดังกล่าวกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับตัวแทนที่เป็นคณะบุคคล การปรึกษาหารือในรูปแบบประชุมตามหลักการชูรอจึงเป็นกลายเป็นแนวทางหลักของการแก้ไขปัญหา ความโดดเด่นของ หลักการชูรอจึงอยู่ที่ความหลากหลายทางความคิดของตัวแทน สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามที่ต้องการให้มีการปรึกษาหารือร่วมกันในทุกด้านของชีวิตตั้งแต่ระดับครอบครัว สังคม และการปกครอง โดยชูรอที่สัมพันธ์กับชุมชนเกี่ยวข้องกับการจัดการเพื่อให้ชุมชนมีความสามัคคีโดยใช้กรอบของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะศาสนาอิสลามเกี่ยวข้องทุกมิติของชีวิต (ซากาเรีย บินยูซุฟ 2556).

การมีส่วนร่วมด้านอิสลาฮ

อิสลาฮ คือ การนำผลการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดหรือวางแผนไว้มาประเมินปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้นต่อไปการปรับปรุงแก้ไขเป็นวิธีการนำการทำงานสู่ทิศทางที่ดีขึ้นและถูกต้องกว่าเดิม ท่านนบีมุฮัมมัด กล่าวถึง ผลบุญของผู้เชิญชวนสู่แนวทางที่ถูกต้องไว้ว่า

ความว่า "ผู้ใดเชิญชวนผู้อื่นไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง เขาก็จะได้รับผลบุญเท่ากับผลบุญของผู้ปฏิบัติตามคำเชิญชวนของเขา ใครที่ผลบุญของเขาเหล่านั้นไม่ได้ขาดหายไปแต่ประการใดและผู้ใดที่เชิญชวนผู้อื่นสู่ทางหลงผิด เขาก็จะได้รับผลบาปเท่ากับผลบาปของผู้ปฏิบัติตามคำเชิญชวนของเขา โดยที่ผลบาปของเขาเหล่านั้นไม่ได้ขาดหายไปแต่ประการใด"

(บันทึกโดย Muslim: 2674)

การมีส่วนร่วมด้านมุฮาซาบะฮฺ(การนิเทศตรวจตรา/การทบทวน)

มุฮาซาบะฮฺ เป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึง การนิเทศตรวจตรา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกส่วนลึกที่เกิดขึ้นในจิตสำนึกของบุคคลอันเนื่องมาจากความเชื่อว่าอัลลอฮฺ ทรงเห็นและทรงฝ้ามองในทุก ๆ ที่และทุกๆ การกระทำของเขาอยู่ตลอดเวลานอกจากนี้การตรวจตรายังทำให้บุคคลได้คิดใคร่ครวญในสิ่งที่เขาทำว่าเป็นไปตามแนวทางอิสลามหรือไม่

อัลลอฮฺ ตรัสในกุรอานว่า

(اللَّهُ كَانَ عَلَيْنَكُمْ رَقِيبًا)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮฺทรงสอดส่องดูพวกเจ้าอยู่เสมอ”

(อันนีสอา: 1)

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์นั้น ไม่มีสิ่งใดในแผ่นดินจะซ่อนเร้นพระองค์ไปได้ และทั้งไม่มีพากฟ้าด้วย”

(อาละอิมรอน: 5)

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมตามรูปแบบของอิสลาม อิสลามได้ให้ความสำคัญและเน้นย้ำสนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันแบบปรึกษาหารือหรือการชูรอและทำงานร่วมกันแบบหลาย ๆ คนที่เรียกว่าญามาอะฮฺและให้มุสลิมตรวจตราติดตามการงานของตนอยู่เสมอและให้กำกับติดตามปรับปรุงแก้ไขในการทำงานที่ยังมีการผิดพลาดหรือปฏิบัติการงานที่ไม่ดี

2.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น

กิจกรรมเสริมหลักสูตรประกอบไปด้วยความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร รายละเอียดดังนี้

2.5.1 ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra Class Activities) กิจกรรมพัฒนาการ (Developmental Activities) กิจกรรมนักเรียน (Student Activities) กิจกรรมนอกห้องเรียน (Out of Class Activities) การเรียกชื่ออาจจะแตกต่างกันแต่ความหมายจุดมุ่งหมายของกิจกรรมดังกล่าวเป็นในทิศทางเดียวกับในที่นี้จะใช้คำว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curricular Activities) ซึ่งมีนักวิจัยได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้

จักรเพชร สุริยะกมล (2559) ได้กล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรคือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนในด้านต่าง (ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความถนัดบุคลิกภาพหรืออุปนิสัย ทั้งนี้ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมด้วยความสมัครใจและร่วมทำกิจกรรมอย่างอิสระ และจากความหมายของชุดกิจกรรมสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม คือ การออกแบบการเรียนรู้ที่อาศัยสื่อการเรียนรู้และเทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลายมาผสมผสานกัน อย่างลงตัวไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้สื่อผสม (Multi-Media) โดยสื่อแต่ละประเภทมีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่เฉพาะด้าน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดชื่อของการออกแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นว่าเป็น "ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตร" ในขณะที่ กระทรวงศึกษาธิการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ได้กล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยวิธีการรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านทักษะวิชาชีพ รวมถึงด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งมุ่งส่งเสริม เจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจ ตนเอง รู้จักสร้างจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะมีส่วนเอื้ออำนวยให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับหลักสูตรและบรรลุมัตถุประสงค์ ผู้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงควรศึกษาและกำหนด แนวทางสำหรับการวางแผน และเตรียมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เหมาะสมในเรื่องต่อไปนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการที่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเป็นธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นย้ำ ความสำคัญของความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม กับการศึกษาแต่ละระดับในเรื่องดังต่อไปนี้ ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเอง กับสังคม ครอบครัวและชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคมไทย ระบบการเมืองประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแห่งรัฐ ความรู้และ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม กีฬา ศิลปะ ภูมิปัญญาไทย รวมถึงการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้

และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา ที่เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง รวมทั้งความรู้และทักษะเพื่อการทำงานและการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ จัดระเบียบเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะการจัดการ การรับมือกับสถานการณ์ กระบวนการคิด และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกหัดให้คิด ลงมือทำ รักการอ่าน และมีความปรารถนาในความรู้ อย่างต่อเนื่องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน เน้นไปที่ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น สัตว์ส่วน ควรเป็นส่วนเพื่อเพิ่มการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดี ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงทุกเรื่อง สามารถส่งเสริมกีฬาเพื่อสร้างบรรยากาศในการรับประทานอาหาร สื่อการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และรอบรู้ รวมถึงการใช้งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ครูและนักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกันจากสื่อการสอนและแหล่งวิทยาศาสตร์ประเภทต่าง ๆ การเรียนรู้สามารถจัดให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา มีการประสานงานกับผู้ปกครองและผู้ปกครอง และบุคลากรในทุกหน่วยงานในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนานักศึกษาตามศักยภาพของตนเอง

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมหลักสูตรมีความหมายคือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยสนับสนุนให้นักเรียนดำเนินการกันเอง เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่เกี่ยวกับคะแนนในการวัดผลการศึกษาและเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของผู้เรียน โดยให้นักเรียนที่สนใจได้เข้าร่วมทำกิจกรรมในช่วงกิจกรรมอิสระ ในการทำกิจกรรมจะไม่มีภาระคิดหน่วยกิต และระดับผลการเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยสนับสนุนให้นักเรียนดำเนินการกันเอง เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

2.5.2 ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ตามที่ศึกษาความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเสริมเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ว่ากิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถตามความสนใจ ความถนัดของตนเอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรนับว่ามีจำเป็นและสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่เพียงพอกับการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความรู้ในยุคโลกโลกาภิวัตน์ ดังนั้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างมากเพราะเป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษามีความสำคัญ

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในการเป็นเครื่องมือสร้างเสริมประสบการณ์และฝึกอบรมแก่นักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังที่ จักรเพชร สุริยะกมล (2559) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นมีความสำคัญที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน และยังมีความสำคัญคือ 1) เพื่อตอบสนองความต้องการด้านจิตวิทยา ผู้เรียนระดับต่าง ๆ เป็นวัยที่ต้องการได้รับการยอมรับและต้องการรวมกลุ่ม 2) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเองทำให้การเรียนที่มีประสิทธิภาพขึ้น 3) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น 4) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม 5) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนด้วยกันเอง กิจกรรมที่ได้ทำงานร่วมกันคิดร่วมกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น และ 6) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการพัฒนาความเป็นผู้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม

สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ แต่ความสำคัญของกิจกรรมเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละคนและบริบทสู่บริบท ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองของนักเรียนเป็นเปิดโอกาสให้พัฒนาทักษะและคุณภาพที่หลากหลาย รวมถึงความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม การบริหารเวลา และทักษะในการสื่อสาร สามารถช่วยให้แต่ละคนสำรวจความสนใจและความหลงใหลของตน สร้างความมั่นใจในตนเอง และปรับปรุงลักษณะนิสัยโดยรวมของตน รวมถึงการรับเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถนำผลทักษะต่างๆไปประเมินการสมัคร การเข้าร่วมชมรม กีฬา ศิลปะ หรือการบริการชุมชน สามารถแสดงให้เห็นถึงความรอบรู้ของแต่ละคนและมีแรงบันดาลใจ และมีความสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายเนื่องจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรเปิดโอกาสให้พบปะผู้คนที่มีความสนใจคล้ายกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่มิตรภาพที่ยั่งยืนและความสัมพันธ์ทางอาชีพที่มีคุณค่าในอนาคต และที่สำคัญที่สุดคือกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังสามารถให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาอาชีพเพราะในบางกรณี กิจกรรมเสริมหลักสูตรอาจเกี่ยวข้องโดยตรงกับเป้าหมายในอาชีพของบุคคล ตัวอย่างเช่น การมีส่วนร่วมในชมรมการเขียนโค้ดอาจเกี่ยวข้องกับผู้ที่ต้องการเป็นนักพัฒนาซอฟต์แวร์ การสาธิตประสบการณ์นอกหลักสูตรที่เกี่ยวข้องสามารถเป็นทรัพย์สินเมื่อสมัครงาน

2.5.3 ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

Chen, C.-H., & Yang, Y.-C. (2019) ได้ระบุคุณค่าของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ดำเนินการโดยโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นกีฬา ดนตรี ละคร ชมรมวิชาการ สภานักเรียน หรือกลุ่มความสนใจ ซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแบบดั้งเดิมที่ มุ่งเน้นไปที่วิชาการเพียงอย่างเดียว แต่กิจกรรมนอกหลักสูตรยังทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของการแข่งขันและการทำงานเป็นทีม มีความคิดสร้างสรรค์ส่วนบุคคล ความรับผิดชอบเป็นกลุ่ม ความรู้สึกของชุมชน ความอดทน และทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล กิจกรรมนอกหลักสูตรยังช่วยเสริมสร้าง ทักษะและบทเรียนที่สอนในห้องเรียนอีกด้วย โรงเรียนส่วนใหญ่มองว่ากิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและการวิจัยต่าง ๆ ยังแนะนำว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรสำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามีประโยชน์หลายประการ เช่น อัตราการออกกลางคันต่ำ แต่ความรู้สึกมีส่วนร่วมต่อโรงเรียน Crimson Education (n.d.) ระบุว่ากิจกรรมนอกหลักสูตรมีประโยชน์ดังนี้ 1) ปรับปรุงผลการเรียน (Improved Academic Performance) นักเรียนบางคนมีความวิตกกังวลว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนอกโรงเรียนนั้นอาจส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของตน ทำให้ผลการเรียนไม่ดีมีคะแนนลดลง กิจกรรมนอกหลักสูตรสามารถช่วยปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนได้จริง ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจึงมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรกับผลการเรียนของนักศึกษาเป็นจำนวนมาก จะเห็นได้ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรมีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อโรงเรียนและมีแรงบันดาลใจด้านวิชาการที่สูงขึ้นเช่นกัน 2) ได้สำรวจความสนใจและสร้างมุมมองที่กว้างขึ้น (Explore Interests and Create Broader Perspectives) การที่นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรที่หลากหลาย นักเรียนจะได้รับโอกาสในการสำรวจความสนใจของตนเอง เมื่อนักเรียนมีความสนใจที่หลากหลาย จะส่งผลให้มีแนวคิดหรือมุมมองที่กว้างขึ้น 3) มีความเยอหยิ่งในศักดิ์สูงขึ้น (Higher Self - esteem) 4) มีโอกาสทางสังคม (Social Opportunities) และ 5) มีทักษะชีวิตที่จำเป็น (Essential Life Skills) การเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรจะทำให้ได้ทักษะดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การทำงานเป็นทีม 3) การจัดการเวลา 4) การจัดลำดับความสำคัญ 5) การแก้ปัญหา 6) การคิดวิเคราะห์ 7) ภาวะผู้นำ และ 8) การพูดในที่สาธารณะหรือชุมชน 6) ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานที่หลากหลายและเหมาะสมกับประวัติการศึกษาของนักศึกษา นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงความสามารถหรือจรรยาบรรณในการทำงานในการสมัครทำงานในหน่วยงานต่างๆ หรือสถานประกอบการสอน และ 7) ได้หลักฐานเพิ่มเติม

ในการสมัครเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา (University Applications) ผู้เรียนมีหลักฐานประกอบจากการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อใช้ในการสมัครเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

2.5.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น

กิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น คือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมภายในหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการ สภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง เช่น ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ และค่านิยมของนักเรียนและชุมชน ดังนั้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และยังเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีนักวิชาการได้พูดกล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน หมายถึง การวางแผนงาน การดำเนินงานด้านการบริหาร ติดต่อและร่วมมือกับชุมชน ร่วมมือกับผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนในชุมชน สร้างความเข้าใจระหว่างชุมชน ผู้บริหาร และครู และสร้างความรู้สึกรักว่าโรงเรียนเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน และกิจกรรมชุมชนที่จัดขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาทั้งในโรงเรียนและชุมชน ในขณะที่ วาสนา ชูแสง (2557) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เข้ามาช่วยกำหนดความมุ่งหมาย และนโยบายของโรงเรียน รวมถึงให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากร กำลังคน และการสนับสนุนทางการเงิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ขณะเดียวกันก็มีความก้าวหน้าและผลประโยชน์ทั้งโรงเรียน และชุมชน

สรุปการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและท้องถิ่นได้ ดังนี้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและท้องถิ่น คือ แนวทางในการดำเนินงานดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพของการศึกษาที่มุ่งจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ซึ่ง รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559) ได้กล่าวถึงกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญและความจำเป็น ดังนี้

1) โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของชุมชน 2) โรงเรียนและชุมชนสามารถมีความเข้มแข็งให้เหมาะสมกับสภาพสังคมหรือชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปให้ทันกับโลก 3) การมีส่วนร่วมและ

ความร่วมมือของโรงเรียน และร่วมพัฒนาชุมชนที่เป็นประโยชน์ 4) เปิดโอกาสให้โรงเรียนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และแก้ไขปัญหาค้างกันและกัน 5) เพื่อแก้ไขปรับปรุงปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา 6) เพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน 7) เพื่อนำทรัพยากรของชุมชนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และ 8) ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อชุมชนรวมทั้งในด้านปัญหาของชุมชน ในขณะที่ ชูชาติ พวงสมจิตร (2560) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความจำเป็นของกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น ดังนี้ 1) ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน 2) ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง และ 3) ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการเปิดโอกาสให้พัฒนาและเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ เช่น ความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การบริหารเวลา และการแก้ปัญหาปรับปรุงผลการเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาการได้ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านวินัยและการบริหารเวลา และเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตทางสังคมและอารมณ์ เนื่องจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรเหล่านี้ช่วยให้สร้างมิตรภาพและพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งสามารถนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางจิตใจและอารมณ์อีกด้วย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลกนก คำเขียว (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยศึกษาผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 274 คน การศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการสื่อสารอยู่ในระดับสูง การจัดการสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้ การเลี้ยงลูกที่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง และการตัดสินใจอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยความต้องการด้านการสื่อสารอยู่ในระดับสูงมาก ด้านสภาพแวดล้อมการสนับสนุนการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง และพบปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ เวลา การสื่อสารกับครู และขาดความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาใหม่

มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลิฮียี (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กมุสลิมตามบริบทสังคมสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้าร่วมเป็นผู้ปกครองจากจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 51 คน ซึ่งได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาของผู้ปกครอง จำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

ของเด็กมุสลิม 5 ด้าน ประกอบด้วย การเลี้ยงดูบุตรด้วยวิถีอิสลาม การจัดการเรียนรู้ในบ้านบูรณาการอิสลาม การร่วมมือกับโรงเรียน การร่วมมือกับชุมชน และการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งมีเงื่อนไข 10 ด้าน ตามการรับรู้ของผู้ปกครองมุสลิม ประกอบด้วย ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม ด้านเวลา ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การเป็นแบบอย่างที่ดีและสม่ำเสมอ ทักษะการใช้ไอซีที ความมุ่งมั่น ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กมุสลิม 5 แนวทางสำหรับผู้ปกครอง ประกอบด้วย 1) แนวทางสำหรับการเลี้ยงดูบุตรด้วยวิถีอิสลาม 2) แนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้ในบ้านบูรณาการอิสลาม 3) แนวทางการร่วมมือกับโรงเรียน 4) แนวทางการร่วมมือกับชุมชน และ 5) แนวทางด้านการพัฒนาตนเองทางการศึกษาของผู้ปกครอง และ 2 แนวทางสนับสนุนผู้ปกครอง ประกอบด้วย แนวทางสำหรับโรงเรียน และแนวทางปฏิบัติแก่ชุมชน

มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลิฮียี และนัชชีมา บาเกาะ (2564) ได้พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมุสลิมในการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในจังหวัดปัตตานี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธีในรูปแบบการวิจัยหลายระยะ เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมุสลิมในการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นำเสนอรูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และศึกษาผลจากการทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของบุตร ผลการศึกษาโดยการสนทนากลุ่มผู้ปกครองมุสลิมจำนวน 9 คน (มารดา 6 คน บิดา 3 คน) พบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย มี 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านความจำ ใช้งาน 2) ด้านการวิเคราะห์หรือคิดอย่างยืดหยุ่น และ 3) การควบคุมตนเอง ซึ่งเมื่อนำไปศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำนวน 237 คนพบว่า ผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ใกล้เคียงกันโดยเรียงตามคะแนนสูงสุด 5 อันดับ คือ ความสัมพันธ์กับครู ($\bar{x} = 4.20$) ผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.19$) กระบวนการภายในครอบครัว ($\bar{x} = 4.19$) ความสัมพันธ์กับโรงเรียน ($\bar{x} = 4.19$) และบุตร ($\bar{x} = 4.09$) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Enter) เพื่อทำนายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารหรือทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุตร พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตัวแปรผู้ปกครอง และตัวแปรกระบวนการภายในครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์จากคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 และ 0.54 ส่วนตัวแปรอิสระที่เหลือจำนวน 3 ตัวแปร สามารถทำนาย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของบุตรได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของบุตรได้ ร้อยละ 48 (R-square= 0.48) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 43.01$, $p\text{-value} = 0.00$) โดยสมการทำนาย คือ \hat{y} การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของบุตร = $1.09 + (0.18)$ ผู้ปกครอง + (0.49) ภาระบวกรภายในครอบครัว + (0.06) บุตร - (0.02) ความสัมพันธ์กับโรงเรียน - (0.06) ความสัมพันธ์กับครู สำหรับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมพบว่ามี 3 ด้าน ได้แก่ การเลี้ยงดู (Parenting: P) การจัดการเรียนรู้ในบ้าน (Learning at home: L) และการศึกษาเรียนรู้ พัฒนาตนเองของผู้ปกครอง (Parent education: P) โดยชื่อรูปแบบ คือ พีแอลพีโมเดลเพื่อทักษะการคิดเชิงบริหารของบุตร (PLP Model for Children's Executive Function Skills) ซึ่งเมื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้ โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการในตัวอย่างผู้ปกครอง 10 ครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในบ้าน (Learning at Home) ตามด้วยการเลี้ยงดู (Parenting) และการศึกษาผู้ปกครองตามลำดับ ผลการประเมินการใช้คู่มือของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นต่อคู่มือด้านการออกแบบรูปแบบของคู่มือ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมาด้านเนื้อหาในคู่มือ ($\bar{x} = 4.45$) ด้านการนำคู่มือไปใช้ประโยชน์ ($\bar{x} = 4.44$) และผลที่เกิดขึ้นต่อบุตรหลังจากการ ปฏิบัติตามคู่มือ ($\bar{x} = 4.33$) ตามลำดับ และผลการปฏิบัติของผู้ปกครอง ตามคู่มือรูปแบบการมีส่วนร่วม (PLP Model) หลังการอ่านคู่มือพบว่า หลังได้รับคู่มือผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของบุตรเพิ่มมากขึ้นทุกด้าน ในขณะที่ ในภาพรวมเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการมีพัฒนาการด้านทักษะการคิด เชิงบริหารในระดับดี (สูงกว่าค่าเฉลี่ย) ทุกคนบ่งชี้ถึงความสำเร็จของ คู่มือที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของบุตรในครอบครัวตามบริบทครอบครัวมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ของไทย

กนกนถ ติมกลับ และเชวง วัฒนธีรังกูร (2560) ได้นำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำเทคนิค และวิธีการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถนำมาใช้ในการบริหารงานของสถาบันการศึกษาได้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ และนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติในสถาบันการศึกษาตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มศึกษาปัญหา และตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน 3. การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ 4. การมีส่วนร่วมในขั้นการติดตามและประเมินผล และ 5. การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์ โดยคำนึงถึงความจริงจังและต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของการกำหนดกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันการศึกษา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน 6 ด้าน และภายนอก 4 ด้าน โดยวิธีการ SWOT การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

และการกำหนดกลยุทธ์ 3 ระดับ ที่สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา ได้แก่ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับกลุ่มงานและกลยุทธ์ระดับโครงการ ตามลำดับตลอดถึงกระบวนการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา กล่าวคือ มีกลยุทธ์ตามภารกิจของสถานศึกษา ที่มีทิศทางอย่างชัดเจนมีความเหมาะสม และทันสมัยที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และสังคมบนพื้นฐานสภาพและสถานการณ์ของสถาบันการศึกษานั้น ๆ และสามารถติดตามตรวจสอบ ประเมิน และปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นกระบวนการที่จะนำมาซึ่งคุณภาพ และประสิทธิภาพของการบริหารสถาบันการศึกษา ตอบสนองความคาดหวังของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง (2559) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยรวมถือว่า อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ค่าเฉลี่ยจะจัดเรียงจากมากไปน้อยรวมถึงการเรียนรู้ที่บ้านด้วย ด้านการดูแล ความร่วมมือกับชุมชน ด้านอาสาสมัคร การสื่อสารและการตัดสินใจ จำแนกตามระดับชั้นเรียนโดยรวม ด้านการดูแลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 จำแนกตามอาชีพโดยรวม รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุดารัตน์ สารสว่าง และวินัส จีวะรัตน์ (2555) ได้พัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา เพื่อพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงา เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและเพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนอนุบาลพังงา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ปกครองจำนวน 44 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลพังงา จำนวน 44 คน และครูจำนวน 5 คน รวม 93 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คู่มือการจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงาแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และแบบสอบถามความเหมาะสมและเป็นไปได้ของกิจกรรมการมี ส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนอนุบาลพังงาประกอบด้วย 6 กลยุทธ์คือการอบรมเลี้ยงดูในฐานผู้ปกครองการติดต่อ

สื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนการอาสาสมัคร เพื่อการศึกษาการเรียนรู้ที่บ้านการเขามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนและการร่วมมือกับชุมชน 2. ผลการทดลองใช้กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงาพบวาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงา ในภาพรวมมีระดับค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาอยู่ในระดับสูง ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 3. ความเหมาะสม และเป็นไปได้ของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น พบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับสูง

ลัดดาวัลย์ ปรีวัตรพันธ์, เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ไพศาล หวังพานิช และสงวนพงศ์ ชวนชม (2558) ได้พัฒนากลยุทธ์การเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษา เขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน เพื่อพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ภาคใต้ ชายฝั่งอันดามัน และประเมินความเป็นไปได้และประโยชน์ของกลยุทธ์ความร่วมมือผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ภาคใต้ ฝั่งอันดามัน การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา และรวบรวมข้อมูลสถานะการเป็นหุ้นส่วนผู้ปกครองในการส่งเสริมวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาภาคใต้ ชายฝั่งอันดามัน โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ความร่วมมือผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ศึกษาสถาบันการศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจำนวน 5 โรงเรียน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การเป็นหุ้นส่วนผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาร่างกลยุทธ์ และการจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน พิจารณาร่างกลยุทธ์และประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้และประโยชน์ของกลยุทธ์การเป็นหุ้นส่วนผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เขตภาคใต้ ฝั่งอันดามัน โดยใช้แบบสอบถามความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ สอบถามจากกลุ่มผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน และครูที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 135 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 267 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความน่าจะเป็นและอรรถประโยชน์ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1.กลยุทธ์ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษา เขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์หลัก 22 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 22 เป้าหมาย 78 มาตรการ และ 62 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมการทำหน้าที่ผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 3 เป้าหมาย 11 มาตรการ 10 ตัวชี้วัด 2) กลยุทธ์หลักที่ 2

การพัฒนาการสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ 3 เป้าหมาย 10 มาตรการ 8 ตัวชี้วัด 3) กลยุทธ์หลักที่ 3 คือ พัฒนาและส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองอาสาสมัคร ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์การขับเคลื่อน 4 เป้าหมาย 15 มาตรการ 11 ตัวชี้วัด 4) กลยุทธ์หลักที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่บ้าน ประกอบด้วย กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 เป้าหมาย 18 มาตรการ 13 ตัวชี้วัด 5) กลยุทธ์หลักที่ 5 คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 4 เป้าหมาย 12 มาตรการ 9 ตัวชี้วัด และ 6) กลยุทธ์หลักที่ 6 คือ ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ 3 เป้าหมาย 12 มาตรการ 11 ตัวชี้วัด 2. การประเมินความเป็นไปได้ และประโยชน์ของกลยุทธ์ในการสร้างวินัยในตนเอง ของนักเรียนประถมศึกษา เขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่ามีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ที่จับต้องได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกรายการ

แสงเดือน อาจหาญ (2560) ได้ศึกษากลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อศึกษา ระดับปัญหา และหาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ของนักเรียน รวมทั้งหมด 552 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 2 ส่วน ส่วนที่ 1 มี 2 เวอร์ชัน คือ เวอร์ชัน 1 เป็นแบบสอบถามระดับการประมาณค่า 5 ระดับที่มีอำนาจจำแนกระหว่าง .57 - .85 ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .98 ฉบับที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ใช้ในการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group) ค้นหากลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียน ขนาดเล็ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการอภิปราย เป็นเรียงความ ในรูปแบบเนื้อหาบรรยาย ผลการวิจัย พบว่า ส่วนที่ 1 เป็นผลการวิเคราะห์ระดับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษาของชุมชนในระดับการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 จำแนกตามสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล พบว่า 1) ผู้ปกครองของนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการปฏิบัติงานน้อยที่สุด 2) ประธานกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์น้อยที่สุด 3) ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและได้รับประโยชน์สูงสุด และ 4) ผู้อำนวยการโรงเรียนมีส่วนในการตัดสินใจมากที่สุด และส่วนที่ 2 กลยุทธ์การมีส่วนร่วม

ของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จันทบุรีเขต 2 ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การระดมความคิดด้วยสองมือ
เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของโลกอนาคต กลยุทธ์การตลาดเชิงวิชาการ กลยุทธ์การสร้างระบบ
การประเมินผลหลายมิติ กลยุทธ์ในการปรับวิธีการเรียนรู้ การเปลี่ยนวิธีการสอน กลยุทธ์
การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และกลยุทธ์การส่งเสริมฐานความรู้สำหรับชุมชน
และกลยุทธ์แรงจูงใจ และการให้รางวัลตามลำดับ

อริสา ฐานะกาญจน์ และพระมหาสุพจน์ สุเมโธ (2017) ได้นำเสนอการพัฒนากลยุทธ์
การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาสู่มาตรฐานคุณภาพผู้เรียน 5 กลยุทธ์ คือ 1) พัฒนาคุณภาพ
นักศึกษาตามมาตรฐานสากล เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมตามคุณลักษณะที่ต้องการ
และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
สู่คุณภาพการจัดการศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญตามมาตรฐาน 4) พัฒนาอาคาร สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งเสริม
การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และ 5) พัฒนาคุณภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ และส่งเสริมความสามารถ
ทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย
ของหลักสูตร

จันทร์จิรา บุญมี และคณะ (2564) ก็ได้นำเสนอกลยุทธ์การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประเด็นกลยุทธ์ที่สำคัญ
คือ 1) การพัฒนาระบบการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ให้มีคุณภาพ 2) การส่งเสริม
การนำกระบวนการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ 3) การส่งเสริม
การติดตามประเมินผลและทบทวนกระบวนการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ให้มีประสิทธิภาพ
(Bunmi, Suntawan, & Noichun, 2021) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร
เขต 1 และเขต 2 ได้นำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาจำนวน 10 กลยุทธ์ 1) เสริมสร้างความรู้ทักษะ
และแนวคิดใหม่ๆ ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย
2) พัฒนาระบบสารสนเทศการบริหารให้ทันสมัยและอำนวยความสะดวกในการวางแผนพัฒนา
คุณภาพการศึกษา 3) พัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพ 4) ปรับปรุง
การติดตามแผนประจำปีและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนำไปปฏิบัติให้มีคุณภาพ 5) เร่งสร้าง
ประวัติศาสตร์และสนับสนุนตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) เน้นทีมงานและความพยายาม
ของทุกฝ่ายในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ 7) เสริมสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน
ในการหาทรัพยากร 8) เสริมสร้างความรู้ทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติตาม ประเมินและทบทวน

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 9) พัฒนาระบบการติดตาม ประเมิน และ ทบทวนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 10) เร่งรัดการดำเนินการติดตามผล ประเมินและทบทวน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงแผนการใช้งาน ซึ่งก็อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ และประเวศ ได้ศึกษาและพัฒนา กลยุทธ์การบริหารและการจัดการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอนุบาล องค์การ บริหารส่วนตำบลป่าหุง จังหวัดเชียงราย พบว่า เงื่อนไขที่พึงประสงค์ในการบริหารและการจัดการ โรงเรียน ได้แก่ การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ครูมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ เด็กมีคุณภาพ ตามมาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัยแห่งชาติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา ส่วนยุทธศาสตร์ การบริหารและการจัดการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอนุบาล องค์การบริหารส่วนตำบลป่าหุง จังหวัดเชียงราย ได้แก่ยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ที่ 1 การยกระดับคุณภาพการบริหารและการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาความพึงพอใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Sopa & Wetcha, 2021)

อัจฉริยา บุญมาสีบ และยศวีร์ สายฟ้า (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านวิชาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อ 1) ศึกษาขอบข่าย การมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้ปกครอง 2) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความคาดหวัง ในงานวิชาการของผู้ปกครอง 3) เปรียบเทียบสภาพโดยรวมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระหว่าง ผู้ที่มีรายได้ครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันใช้วิธีการวิจัย แบบผสมผสาน ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ โรงเรียนละ 1 แห่งกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผล 2) การพัฒนาเครื่องมือ และ 3) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองจำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ เปอร์เซ็นต์เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติอนุमानคือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ขอบเขต การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในงานวิชาการ มี 4 มิติ ได้แก่ (1) การวางแผนและการตั้งเป้าหมาย (2) ด้านการปฏิบัติการ (3) ประเด็นสนับสนุน และ(4) ประเด็นการติดตามผลการปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหาร จะถือว่างานเปิดรับแสงปานกลางเป็นพิเศษโดยเฉพาะลานสายตาและผลการตรวจร่างกาย มีความอ่อนไหวน้อยกว่าในพื้นที่สัมผัสแสงปานกลางในพื้นที่นั้น องค์ประกอบหลักที่ผู้ปกครองสังเกต มีคำอธิบายอธิบายการทำงานโดยสังเกตให้มากโดยการตรวจจับส่วนหลักทั้ง 4 ของผู้ปกครอง พบผู้ปกครองมีความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก 3) ผู้ปกครองที่มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และมีระดับการศึกษาต่างกันมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ

โดยรวมในระดับ 0.05 และผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานวิชาการโดยภาพรวม
ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน รายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยมีดังนี้

3.1 การวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน

ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุนซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รายละเอียดดังนี้

3.1.1 ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้มีส่วนได้เสียในกิจกรรมเสริมหลักสูตรจำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน สำหรับผู้ปกครองและปราชญ์ชุมชนผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจง (Gentles, Charles, Ploeg, & McKibbon, 2015) โดยมีเงื่อนไขในการคัดเลือก (Inclusion criteria) คือ 1) ผู้มีบทบาทและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 2) มีบทบาทในกิจกรรมวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) ยินดีให้ผู้วิจัยสังเกตและสัมภาษณ์ครอบครัวได้ที่บ้านของผู้ปกครอง สำหรับเงื่อนไขในการคัดออก (Exclusion criteria) กำหนดเมื่อผู้เข้าร่วมแจ้งความประสงค์ออกจากโครงการวิจัยซึ่งสามารถทำได้ทันทีโดยไม่มีเงื่อนไขใด

3.1.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นประเด็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured question) โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) คำถามเกี่ยวกับความต้องการของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 2) คำถามเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนและเงื่อนไขหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 3) คำถามเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้ของชุมชน การเลือกใช้ประเด็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเนื่องจากผู้วิจัยต้องการให้ได้ประเด็นคำตอบที่ต้องการศึกษาครอบคลุมตามกรอบแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัย อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ความเห็นเพิ่มเติมได้ โดยการแสดงความคิดเห็นโดยให้ความอิสระและความยืดหยุ่นมากที่สุด ปราศจากอิทธิพล หรืออคติจากการกำหนดของผู้วิจัย

หรืออคติที่เกิดจากประเด็นคำถามแบบมีโครงสร้าง (Reja, Manfreda, Hlebec, & Vehovar, 2003) คำถามสำหรับการสัมภาษณ์ได้นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮียี อาจารย์คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2) ดร.อาอีเตห์ ยีเจ๊ะนิ ศึกษานิเทศชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนราธิวาส 3) นายพชร มั่นคง ผู้อำนวยการโรงเรียนควนขนุน ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาและคุณภาพของประเด็นคำถาม และก่อนการนำไปใช้ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับผู้ปกครองจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบว่าประเด็นคำถามสามารถสื่อความเข้าใจและสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลได้จริง และได้ปรับแก้ประเด็นคำถามให้สามารถสื่อสารกับผู้ให้ข้อมูลให้ชัดเจนมากขึ้นหลังจากทำการทดลองสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โดยข้อมูลดำเนินการจัดเก็บระหว่างวันที่ 28 พฤษภาคม 2566 สถานที่โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง

3.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยทำการถอดเทปจากการสนทนากลุ่มแบบคำต่อคำลงในคอมพิวเตอร์ และใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการจัดจำแนกข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์ออกเป็นประเภทหลัก (Categories) และประเภทย่อย (Themes) ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลพิจารณาจากความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย การแสดงกระบวนการในการเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ (ชาย โพธิสิตา, 2554) และแสดงความเชื่อมั่นของข้อมูลโดยการอ่านสรุปผลของข้อมูลให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ร่วมกันพิจารณา และทำการส่งข้อมูลให้ผู้แทนผู้ปกครอง (Member Checks) ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยจากที่ปรึกษา (Peer Debriefing) ในการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงข้อคิดเห็น การตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อมูล ข้อค้นพบต่าง ๆ และข้อสรุปเพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้รับความถูกต้องเหมาะสมและตรงประเด็นคำถามและกรอบแนวคิดการวิจัย

การเชื่อมโยงผลการวิจัยระยะที่ 1 สู่การวิจัยระยะที่ 2

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนและ ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการนำไปวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (SWOT) บนฐานของข้อค้นพบเพื่อนำไปวิเคราะห์กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระชั้นต่อไป

3.2 การวิเคราะห์ทฤษฎีการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตร ฐานแห่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

ขั้นตอนนี้เป็น การวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแห่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุนซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รายละเอียดดังนี้

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้มีส่วนได้เสียในกิจกรรมเสริมหลักสูตรจำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชุมชน จำนวน 3 คน สำหรับผู้ปกครองและปราชญ์ชุมชนผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจง (Gentles et al., 2015) โดยมีเงื่อนไขในการคัดเลือก (Inclusion criteria) คือ 1) ผู้มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 2) มีบทบาทในกิจกรรมวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) ยินดีให้ผู้วิจัยสังเกตและสัมภาษณ์ครอบครัวได้ที่บ้านของผู้ปกครอง สำหรับเงื่อนไขในการคัดออก (Exclusion criteria) กำหนดเมื่อผู้เข้าร่วมแจ้งความประสงค์ออกจากโครงการวิจัยซึ่งสามารถทำได้ทันทีโดยไม่มีเงื่อนไขใด

3.2.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นประเด็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured question) โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ก) ด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ข) ด้านความร่วมมือกับโรงเรียน และ ค) ด้านความร่วมมือกับชุมชน โดยตัวอย่างคำถามคือ “ท่านคิดว่าจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นอย่างไร” 2) คำถามเกี่ยวกับการสังเคราะห์ทฤษฎีโดยใช้ TOWS Matrix เพื่อสังเคราะห์เป็นทฤษฎี 4 ด้าน คือ ท่านคิดว่าจากข้อมูลสภาพแวดล้อมที่ได้ทฤษฎีเชิงรุกควรเป็นอย่างไร” การเลือกใช้ประเด็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเนื่องจากผู้วิจัยต้องการให้ได้ประเด็นคำตอบที่ต้องการศึกษาครอบคลุมตามกรอบแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัย อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ความเห็นเพิ่มเติมได้ โดยการแสดงความคิดเห็น โดยให้ความอิสระและความยืดหยุ่นมากที่สุดปราศจากอิทธิพล หรืออคติจากการกำหนดของผู้วิจัย หรืออคติที่เกิดจากประเด็นคำถามแบบมีโครงสร้าง (Reja et al., 2003) คำถามสำหรับการสัมภาษณ์ได้นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีสีย์ อาจารย์คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2) ดร.อาอีเดห์ ยีเจ๊ะนิ ศึกษานิเทศชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนราธิวาส 3) นายพชร มั่นคง ผู้อำนวยการโรงเรียนควนขนุน ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาและคุณภาพของประเด็นคำถาม และก่อนการนำไปใช้

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับผู้ปกครองจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบว่าประเด็นคำถามสามารถสื่อความเข้าใจ และสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลได้จริง และได้ปรับแก้ประเด็นคำถามให้สามารถสื่อสารกับผู้ให้ข้อมูลให้ชัดเจนมากขึ้นหลังจากทำการทดลองสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โดยข้อมูลดำเนินการจัดเก็บระหว่าง วันที่ 28 พฤษภาคม 2566 สถานที่โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยทำการถอดเทปจากการสนทนากลุ่มแบบคำต่อคำลงในคอมพิวเตอร์ และใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการจัดจำแนกข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์ออกเป็นประเภทหลัก (Categories) และประเภทย่อย (Themes) ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลพิจารณาจากความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย การแสดงกระบวนการในการเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ (ชาย โภธิสिता, 2554) และแสดงความเชื่อมั่นของข้อมูล โดยการอ่านสรุปผลของข้อมูลให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ร่วมกันพิจารณา และทำการส่งข้อมูลให้ผู้แทนผู้ปกครอง (Member Checks) ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยจากที่ปรึกษา (Peer Debriefing) และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ในการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงข้อคิดเห็น การตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อมูล ข้อค้นพบต่าง ๆ และข้อสรุปเพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้องเหมาะสมและตรงประเด็นคำถามและกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) ผลวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน และ 2) ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน รายละเอียดดังนี้

4.1 ผลวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน

การศึกษาผลการวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ผลการศึกษาความต้องการหรือความคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 2) ผลการศึกษาแนวทางกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน 3) ผลการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน รายละเอียดดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษาความต้องการหรือความคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ความต้องการหรือความคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีข้อค้นพบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด 2) เปิดโอกาสตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ 3) พัฒนาทักษะการเข้าสังคมและมนุษยสัมพันธ์ 4) สร้างโอกาสในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของนักเรียน 5) การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และ 6) สร้างนักเรียนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายละเอียด ดังนี้

4.1.1.1 การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด

การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ควรดำเนินการให้สามารถสนับสนุนเป้าหมายการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นหลัก ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้โรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาความมีวินัย ความพอเพียง และความมุ่งมั่นในการทำงาน นอกจากนี้ให้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นความต้องการของหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังตัวอย่าง

คำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “อยากให้โรงเรียนมีกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด” (ผู้ปกครองคนที่ 1) “ส่วนตัวทำยังไงให้มีกิจกรรมพัฒนาเรื่องวินัย ตอนนี้โรงเรียนควรเน้นเรื่องนี้มาก ๆ เพราะส่งผลต่อการเรียนและการทำงานในอนาคต” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการรักษาวินัยธรรมท้องถิ่นพัทลุง ถ้ามีกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาเสริมให้นักเรียนสามารถรักษาวินัยธรรมท้องถิ่นได้ก็ยิ่งดี” (ผู้นำชุมชนคนที่ 1)

4.1.1.2 เปิดโอกาสตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีการศึกษาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน มีกระบวนการที่จะให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้เสนอแนะความต้องการในด้านทักษะ เจตคติ และความรู้ของนักเรียน เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาตามบริบทที่นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนต้องการ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “โรงเรียนควรสอบถามนักเรียนหรือผู้ปกครองด้วยว่าต้องการเรียนอะไร ชอบอะไร หรือจำเป็นต้องมีทักษะอะไร แล้วออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความต้องการของเขา” (ผู้ปกครองคนที่ 3) “เด็กแต่ละคนชอบและถนัดไม่เหมือนกัน ในห้องเรียนก็เรียนเหมือนกันแล้ว ถ้ากิจกรรมเสริมอื่น ๆ เป็นไปตามความชอบของนักเรียนก็จะดีมาก ๆ” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “เห็นด้วยกับผู้ปกครองชุมชนเองก็ต้องการนักเรียนที่สามารถมาช่วยชุมชนได้ ถ้ามีกิจกรรมที่ถามชุมชนด้วยและตรงตามความต้องการของนักเรียนด้วยจะยิ่งน่าสนใจ” (ผู้นำชุมชนคนที่ 2)

4.1.1.3 พัฒนาทักษะการเข้าถึงคอมพิวเตอร์และมนุษยสัมพันธ์

ปัจจุบันนักเรียนอยู่กับสื่อสังคมออนไลน์และใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนมากขึ้น มีความเป็นส่วนตัวสูง เพราะอยู่แต่ในโลกออนไลน์ทำให้ขาดทักษะการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ๆ โรงเรียนควรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการพัฒนาทักษะการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ๆ ทั้งในระดับโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมไปถึงการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีอายุต่างกันโดยเฉพาะกับผู้สูงอายุหรือผู้อาวุโส ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “เด็ก ๆ ขาดไม่ค่อยมีความเคารพหรือไม่ก็ขาดทักษะการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพราะชอบอยู่กับโทรศัพท์มือถือ” (ผู้ปกครองคนที่ 6) “เห็นด้วยว่าต้องมีการฝึกทักษะการเข้าถึงคอมพิวเตอร์วิธีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ สำหรับนักเรียนปัจจุบัน” (ผู้ปกครองคนที่ 2) “ในฐานะอยู่ในชุมชนก็เห็นเหมือนกันว่าเด็กปัจจุบันจะทำงานกับคนอื่น ๆ ไม่ค่อยได้ ถ้าได้ฝึก

หรือมีกิจกรรมเสริมฝึกเด็ก ๆ ให้รู้จักทำงานเป็นทีม เข้าสังคมได้ก็จะยิ่งดี เข้าจะได้ทำงานกับคนอื่น ๆ ได้ในอนาคต” (ผู้นำชุมชนคนที่ 1)

4.1.1.4 สร้างโอกาสในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของนักเรียน

กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเป็นกิจกรรมที่เสริมทักษะในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคต เช่น นักเรียนบางส่วนต้องการเรียนสาขาด้านสุขภาพ ก็ควรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านทักษะเสริมเฉพาะทางด้านพยาบาล แพทย์ หรือเภสัชกร นักเรียนบางส่วนต้องการเรียนสายอาชีพก็ควรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านอาชีพต่าง ๆ เพื่อในอนาคตจะได้นำไปต่อยอดหรือสามารถนำไปประกอบอาชีพได้หลังจบการศึกษาระดับมัธยมต้นหรือมัธยมปลาย อาชีพในพหุคูณปัจจุบันควรเน้นเรื่องงานฝีมือ การบริหารโฮมสเตย์ การเกษตร ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “นักเรียนหลายคนจะเข้ามาหาเลี้ยงต้องมีทักษะเฉพาะ ถ้าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้มีทักษะเข้ามหาวิทยาลัยมากขึ้นจะช่วยนักเรียนและผู้ปกครองได้มาก” (ผู้ปกครองคนที่ 1) “จัดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถไปพัฒนาหมู่บ้าน สร้างรายได้ในชุมชน หรือนำสิ่งที่มีในชุมชนไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์เกิดรายได้ต่อครอบครัว” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “ความขนุนตอนนี้เป็นที่ท่องเที่ยว เรามีโฮมสเตย์เกิดขึ้นมาก มีร้านกาแฟ มีงานฝีมือดี ๆ ถ้านำบูรณาการกับที่พูดมานี้จะช่วยให้นักเรียนมีรายได้มาช่วยครอบครัวด้วย” (ผู้นำชุมชนคนที่ 3)

4.1.1.5 การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน รวมถึงสามารถใช้ประโยชน์จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการใช้เวลาว่างทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แต่ยังคงสามารถพัฒนาคุณลักษณะหรือสรณณะต่าง ๆ ของผู้เรียนตามหลักสูตร ตัวอย่างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่บูรณาการกับท้องถิ่น การทำงานฝีมือ การสร้างรายได้ โดยใช้ทรัพยากรในชุมชน กิจกรรมจิตอาสาที่พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน หรืออื่น ๆ ที่นักเรียนสามารถออกแบบได้ด้วยตนเอง ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยให้นักเรียนนำไปใช้ตอนที่มีเวลาว่างหรือทำเป็นงานอดิเรกด้วยจะดี อยากให้ลูกทำกิจกรรมที่มีประโยชน์” (ผู้ปกครองคนที่ 4) “ควรให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดของตัวเอง ออกแบบ มีความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “ในท้องถิ่นเรามีงานฝีมืองานสร้างรายได้เยอะ เช่น สานกระจง ผลิตภัณฑชุมชน สามารถนำมาใช้เป็นการเรียนรู้และเป็นงานอดิเรกได้” (ผู้นำชุมชนคนที่ 3)

4.1.1.6 สร้างนักเรียนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

อำเภอควนขนุนมีประวัติศาสตร์ และมีวัฒนธรรม รวมถึงแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ที่มีคุณค่าจำนวนมาก นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา รวมถึงการเผยแพร่ให้กับผู้อื่น ๆ เพื่อให้คนรุ่นหลังสามารถเรียนรู้และรับรู้ถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “ถ้าการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วอยากรักษาต่อไปด้วยจะเป็นการเรียนรู้ที่ดีสำหรับโรงเรียนและชุมชน” (ผู้ปกครองคนที่ 1) “เรามีวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ที่มาของชุมชน จะทำอย่างไรให้สามารถอยู่คู่กับชุมชนได้” (ผู้ปกครองคนที่ 6) “ต้องให้นักเรียนหรือเยาวชนคนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมจะได้ช่วยกันรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมได้” (ผู้นำชุมชนคนที่ 2)

4.1.2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนพบว่ามี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมระหว่างโรงเรียนกับของชุมชน 2) การประเมินในรูปแบบของผลผลิตหรือชิ้นงานจากการเรียนรู้ 3) มุ่งเน้นการสร้างรายได้ให้นักเรียนและครอบครัวในชุมชน 4) จัดรูปแบบลักษณะการฝึกงานหรือการบูรณาการกับการทำงานในกิจกรรมท้องถิ่น และ 5) ร่วมกับงานมหกรรมหรือนิทรรศการในชุมชนเพื่อนำเสนอผลผลิตจากการเรียนรู้ รายละเอียด ดังนี้

4.1.2.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมระหว่างโรงเรียนกับของชุมชน

กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน กำหนดวิธีการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม และการร่วมกันจัดกิจกรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกกระบวนการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งโรงเรียนและชุมชน ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “ถ้าโรงเรียนกับชุมชนร่วมออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะทำให้กิจกรรมสามารถตอบสนองความต้องการของทั้งโรงเรียนและชุมชนได้” (ผู้ปกครองคนที่ 2) “ชุมชนกับโรงเรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม การประเมินร่วมกันได้ในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “ชุมชนพร้อมที่จะร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร แต่ต้องมาปรึกษาหารือร่วมกันและกำหนดบทบาทที่จะสนับสนุนจากชุมชน” (ผู้นำชุมชนคนที่ 3)

4.1.2.2 การประเมินในรูปแบบของผลผลิตหรือชิ้นงานจากการเรียนรู้

กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรมีการวัดและประเมินผลตามพัฒนาการและผลงานของนักเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมที่บูรณาการและร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้หรือวัฒนธรรมของชุมชน ควรประเมินด้วยผลงานของนักเรียนเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน หรือสามารถนำไปสร้างรายได้ต่อไป ดังตัวอย่าง คำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “อยากให้นักเรียนทำกิจกรรมแล้วมีผลงานหรือชิ้นงานที่ชัดเจน” (ผู้ปกครองคนที่ 1) “ถ้ามีชิ้นงานแสดงว่านักเรียนใช้ความรู้ที่มีทั้งหมดมาสร้างสรรค์และมีความคิดสร้างสรรค์ด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 4) “นักเรียนทำกิจกรรมเราวัดจากสิ่งที่นักเรียนพัฒนาบนทรัพยากรของชุมชน นักเรียนจะให้เห็นความสำคัญของชุมชนด้วย และสามารถสร้างรายได้ด้วย ถ้าผลงานมีคุณภาพ” (ผู้นำชุมชนคนที่ 2)

4.1.2.3 มุ่งเน้นการสร้างรายได้ให้นักเรียนและครอบครัวในชุมชน

พื้นที่ชุมชนมีผลิตภัณฑ์และงานฝีมือของชุมชนที่สามารถสร้างรายได้จำนวนมาก ถ้าสามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยเรื่องประกอบอาชีพได้จะทำให้นักเรียนมีรายได้และสามารถช่วยครอบครัวที่มีรายได้น้อยได้อีกทาง ในชุมชนก็มีหลายครอบครัวที่มีรายได้น้อย การจัดกิจกรรมสามารถมุ่งเป้าหมายให้สามารถนำไปขายหรือร่วมกับร้านค้าในชุมชนได้ ดังตัวอย่าง คำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “สานกระจุตให้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลักได้เลย ผลงานนักเรียนก็ไปตั้งขายตามศูนย์สินค้าในชุมชนได้” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “ถ้าเราเอาร้านค้ามาร่วมจัดกิจกรรมหรือมหกรรมต่าง ๆ ก็สามารถนำผลงานนักเรียนไปขายได้ สามารถสร้างรายได้ได้” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “ชุมชนเรามีที่ตั้งขายสินค้าหลายที่ ตามร้านค้าเราก็ช่วยประสานได้ แต่ต้องฝึกนักเรียนให้เก่งทำผลงานให้สวย ๆ” (ผู้นำชุมชนคนที่ 3)

4.1.2.4 จัดรูปแบบลักษณะการฝึกงานหรือการบูรณาการกับการทำงานในกิจกรรมท้องถิ่น

กิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกจาก การจัดกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะ หรือสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนดแล้ว กิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ควรจัดในลักษณะของการบูรณาการเข้ากับการทำงานหรือการ สร้างรายได้ในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างร่วมมือกับเครือข่ายสถานประกอบการหรือสถานที่ทำงานที่อยู่ในบริเวณชุมชน เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียนตามความสนใจ และตามเป้าหมายในการพัฒนาอาชีพของ นักเรียนในอนาคต ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ดังนี้ “อยากให้มีกิจกรรมที่นักเรียนสามารถไปทำงานกับ ร้านค้าหรือสถานประกอบการได้ เพื่อนักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานในอนาคต” (ผู้ปกครองคนที่ 5)

“ โรงเรียนต้อง สร้างเครือข่ายกับสถานประกอบการหรือร้านค้าที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เยอะ ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน” (ผู้ปกครองคนที่ 6) “ เราสามารถทำได้ ถ้าโรงเรียนกำหนดสถานประกอบการที่จะพัฒนาผู้เรียน หรือตามความสนใจ ของผู้เรียน เราสามารถลงนามความร่วมมือกับสถานที่เหล่านั้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากิจกรรมเสริม หลักสูตรของโรงเรียนได้” (ผู้นำชุมชนคนที่ 3)

4.1.2.5 ร่วมกับงานมหกรรมหรือนิทรรศการในชุมชนเพื่อนำเสนอผลผลิตจากการเรียนรู้

กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรมีการเชื่อมต่อกับกิจกรรมนิทรรศการหรืองานกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้นประจำเดือนหรือประจำปีอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยเฉพาะกิจกรรมที่พัฒนานวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่คิดค้นโดยนักเรียน รวมถึงกิจกรรมที่สร้างรายได้ การสร้างคุณค่าหรือการเห็นความสำคัญทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น โรงเรียนควรมีการปรึกษาร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่จัดกิจกรรมเหล่านี้ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมเสริมหลักสูตรเข้ากับกิจกรรมในชุมชน จะเป็นการบูรณาการและสร้างความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนตามเป้าหมายของกิจกรรมต่อไป ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ดังนี้ “ในชุมชนเรามีกิจกรรมท้องถิ่นเยอะ ในควนขนุน ทะเลน้อย งานประจำปีของชุมชนโรงเรียนสามารถบูรณาการเข้ากับกิจกรรมได้” (ผู้ปกครองคนที่ 4) “ถ้านักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ นอกจากที่เขาจะมีประสบการณ์ในเรื่องของการสร้างรายได้ การผลิตผลิตภัณฑ์ของชุมชน นักเรียนยังสามารถเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นอีกด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 5) “บางกิจกรรมของชุมชน โรงเรียนก็มา จัดนิทรรศการอยู่แล้ว แต่ถ้าคิดต่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพิ่มบทบาท และเพิ่มกิจกรรมให้นักเรียนสามารถแสดงศักยภาพผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกิจกรรมประจำปีของชุมชน” (ผู้นำชุมชนคนที่ 2)

4.1.3 ผลการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน

ตารางที่ 4.1 อธิบายกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้

ผลการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน

1. กิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด 2. กิจกรรมศึกษาศูนย์ธรรมชาติทะเลน้อย 3. กิจกรรมการเรียนรู้การจักสานกระจูด 4. กิจกรรมการเรียนรู้หัตถกรรมกะลามะพร้าว 5. กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปหัตถกรรมรูปหนังตะลุงบางแก้ว ดังนี้

ลำดับ	กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม	ความสอดคล้องกับความต้องการ	ความสอดคล้องกับแนวทาง
1	กิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด	1. เพื่อให้ นักเรียนศึกษาข้าวพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดพัทลุง 2. เพื่อให้ นักเรียนศึกษาวิธีการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด	1. วิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนเรื่องข้าวพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดพัทลุง 2. วิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด ตั้งแต่วิธีการปรับไถปรับสภาพดิน การปลูกข้าวโดยวิธีทำนาโยน จนกระทั่งถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว	สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.4 สร้าง โอกาสใน การศึกษาต่อใน สาขาวิชาชีพของ นักเรียน ซึ่ง กิจกรรมการ เรียนรู้ศึกษาการทำนาข้าว พื้นเมืองพันธุ์สังข์ หยดเป็นกิจกรรม ที่ทำให้นักเรียน ได้เรียนรู้ถึงการ	สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.3 มุ่งเน้นการ สร้างรายได้ให้ นักเรียนและ ครอบครัวใน ชุมชน เนื่องจาก นักเรียนได้ เรียนรู้และ ศึกษาการทำ นาข้าว

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
			3. นักเรียนทำกิจกรรมลงพื้นที่ทำนาปลูกข้าว 4. นักเรียนเรียนรู้วิธีการแปรรูปข้าวสังข์หยด 5. นักเรียนเรียนรู้การวิธีการต่อยอดการสร้างอาชีพและรายได้จากข้าวสังข์หยด	แปรรูปข้าวสังข์หยดและวิธีการต่อยอดสร้างอาชีพจากการทำนาข้าวสังข์หยดเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสนใจเรื่องการทำอาชีพทำนาข้าวสังข์หยดหรือโอกาสในการศึกษาต่อในสาขาที่นักเรียนสนใจและถนัดสอดคล้องกับความต้องการ ข้อ 4.1.1.2 เปิดโอกาสตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับความต้องการ ข้อที่ 4.1.1.6 สร้างนักเรียนให้	พื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด และเข้าใจถึงการแปรรูปและการต่อยอดการสร้างรายได้จากข้าวสังข์หยด และสอดคล้องกับผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.5 ร่วมกับงานมหกรรมหรือนิทรรศการในชุมชนเพื่อนำเสนอผลผลิตจากการเรียนรู้โดยนักเรียนสามารถนำ

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
				เห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมและ แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน เนื่องจาก ข้าวสังข์หยดเป็น ข้าวพันธุ์พื้นเมือง ของจังหวัดพัทลุง ที่มีการปลูกและ นิยมในท้องถิ่น มานานหลายชั่ว อายุคน ดังนั้น การที่นั้นได้ศึกษา และมีความรู้ ความเข้าใจถึง วิธีการและ ขั้นตอนของการ ทำข้าวสังข์หยด ทำให้นักเรียนได้ เห็นคุณค่าและ รู้จักแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนของ ตนเอง	ความรู้ที่ได้ จากการเรียนรู้ ศึกษาการทำ นาข้าว พื้นเมืองพันธุ์ สังข์หยด มา แปรรูปหรือ คิดค้น นวัตกรรม ผลผลิตจาก ข้าวสังข์หยด โดยการหา รายได้จาก กิจกรรมของ ชุมชนที่จัดขึ้น หรือนำผลผลิต ไปวาง จำหน่ายตาม นิทรรศการ ของชุมชนและ ร้านค้าใน ชุมชน
2	กิจกรรมศึกษา ศูนย์ธรรมชาติ ทะเลน้อย	1. เพื่อให้ นักเรียนสำนึก รักษ์ หวงแหน ในการอนุรักษ์	1. นักเรียนเดิน ศึกษาวิถีชุมชน คนทะเลน้อย	สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง	สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
		พื้นที่ชุ่มน้ำ ทะเลน้อย 2. เพื่อสร้าง ความรู้ ความ เข้าใจ ให้ นักเรียนได้ ตระหนักถึง คุณค่าและ ความสำคัญ รับรู้ถึงผลของ การทำลาย ทรัพยากรธรรม ชาติพื้นที่ชุ่ม น้ำทะเลน้อย ทั้งทางตรง และทางอ้อม 3. เพื่อให้ นักเรียนได้รู้ถึง ที่มาและที่ไป ของพื้นที่ชุ่ม น้ำทะเลน้อย ได้ดูสถานที่ จริงทั้ง แหล่งกำเนิด ป่าต้นน้ำ และ ปลายน้ำ	2.วิทยากรให้ ความรู้แนะนำ หน่วยงานศูนย์ ศึกษา ธรรมชาติและ สัตว์ป่าทะเล น้อย 3. นักเรียนทำ กิจกรรมกลุ่ม สัมพันธ์ร่วม ศึกษาพรรณไม้ ในทะเลน้อย ศึกษาคุณก เบื้องต้น 4. นักเรียนเข้า ร่วมพิธีเทียน สืบสานงาน อนุรักษ์ 5. นักเรียนทำ กิจกรรม ล่องเรือพื้นที่ ชุ่มน้ำทะเล น้อย 6. วิทยากรให้ ความรู้เรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำ ทะเลน้อย	ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.6 สร้าง นักเรียนให้เห็น คุณค่าของ วัฒนธรรมและ แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน ซึ่ง กิจกรรมศึกษา ศูนย์ธรรมชาติ ทะเลน้อย นักเรียนได้มีส่วน ร่วมในการรักษา มรดกทาง วัฒนธรรมของ พื้นที่ โดยการที่ นักเรียนเรียนรู้ และรับรู้ถึง คุณค่าของ วัฒนธรรม ท้องถิ่น จากการ ที่นักเรียนได้ลง พื้นที่เดินศึกษา วิถีชุมชนของคน ทะเลน้อย	เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.1 กิจกรรมเสริม หลักสูตรที่มี การจัดการ เรียนการสอน ร่วมระหว่าง โรงเรียนกับ ของชุมชน เนื่องจาก กิจกรรมศึกษา ศูนย์ธรรมชาติ ทะเลน้อย เป็น กิจกรรมเสริม หลักสูตรที่ โรงเรียนกับ ชุมชนร่วมกัน กำหนด เป้าหมาย วิธีการจัด กิจกรรม ร่วม ถึงการวัดและ ประเมินผล

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
		4. เพื่อให้ นักเรียนที่เข้า ร่วมกิจกรรม ได้สัมผัสถึง ความ หลากหลาย ของพื้นที่ชุ่ม น้ำทะเลน้อย ในทุกด้าน	7. นักเรียนทำ กิจกรรมเกม บิงโกระบบ นิเวศทะเลน้อย เกมห่วงโซ่ อาหารในทะเล น้อย 8. นักเรียน สรุปผล กิจกรรม การศึกษาศูนย์ ธรรมชาติทะเล น้อย	การศึกษาพันธุ์ไม้ พรรณนก รวมถึง การล่องเรือ ศึกษาระบบนิเวศ ของทะเลน้อย ทำให้นักเรียนได้ เห็นคุณค่าและ รู้จักแหล่งรู้เรียน ในชุมชน	การจัด กิจกรรม โดย ให้ชุมชนมีส่วน ร่วมใน กิจกรรมทุก กระบวนการ ไม่ว่าจะเป็น การให้นักเรียน เดินศึกษาวิถี ชีวิตของคนใน ชุมชน การ ล่องเรือให้ ความรู้ เกี่ยวกับพื้นที่ ชุ่มน้ำทะเล น้อย ซึ่ง กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็น กิจกรรมเสริม หลักสูตรที่มี การจัดการ เรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนกับ ชุมชน

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
3	กิจกรรมการ เรียนรู้การจัก สานกระจูด	1. เพื่อให้ นักเรียนฝึกฝน ทักษะการสาน กระจูด 2. เพื่อให้ นักเรียน มี ทักษะแปรรูป กระจูดและใช้ เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ 2. เพื่อให้ นักเรียนมี รายได้เสริม จากการสาน กระจูด 3. เพื่อให้ นักเรียนเห็น คุณค่าการ อนุรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ให้สืบทอดและ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง	1. วิทยากรให้ ความรู้นักเรียน เรื่องกระจูด การจักสาน กระจูด ตั้งแต่ กระบวนการ เตรียมเส้น กระจูด การ สาน การปัก ลวดลาย กราฟิก 2. วิทยากรให้ ความรู้เรื่อง การแปรรูป กระจูด 3. นักเรียนลง มือฝึกฝน ทักษะการสาน กระจูด ตั้งแต่ กระบวนการ เตรียมเส้น กระจูด การ สาน การปัก ลวดลาย กราฟิก การ เย็บหูกะเป่า	สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.5 การใช้ เวลาว่างที่เป็น ประโยชน์และ การพัฒนา ความคิด สร้างสรรค์ของ นักเรียน กิจกรรมการ เรียนรู้การจัก สานกระจูดเป็น กิจกรรมเสริม หลักสูตรที่มีการ จัดการเรียนการ สอนที่ให้นักเรียน ใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ และ นักเรียนยัง สามารถใช้ ความคิด	สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.3 มุ่งเน้นการ สร้างรายได้ให้ นักเรียนและ ครอบครัวใน ชุมชน กิจกรรมการ เรียนรู้การจัก สานกระจูด เป็นกิจกรรมที่ นักเรียนได้ ฝึกฝนทักษะ การจักสาน กระจูดตลอด การนำกระจูด ไปแปรรูปเป็น สินค้า ผลิตภัณฑ์ ซึ่ง

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
			4. นักเรียนลงมือฝึกฝนทักษะการแปรรูปกระจุต เช่น กระเป่า แก้วอีรองเท้า 5. นักเรียนสรุปความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้การจักสานกระจุต	สร้างสรรค์ของต้นในการแปรรูปกระจุตจากความสนใจและความถนัด นักเรียนได้ฝึกฝนงานฝีมือที่สามารถต่อยอดและสร้างรายได้จากการสานกระจุต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาความต้องการ ข้อที่ 4.1.1.4 สร้างโอกาสในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของนักเรียน นักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะการสานกระจุตไปใช้ศึกษาต่อในสาขาสายอาชีพสำหรับนักเรียนที่สนใจด้านนี้ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษา	เป็นช่องทางของการสร้างรายได้ของผู้เรียนและครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.4 จัดรูปแบบลักษณะการฝึกงานหรือการบูรณาการกับการทำงานในกิจกรรมท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้การจักสานกระจุต เป็นการจัดการเรียน

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
				ความต้องการ ข้อที่ 4.1.1.6 สร้างนักเรียนให้ เห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมและ แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน เนื่องจาก กระจุกเป็นพื้นที่ ที่ขึ้นเป็นจำนวน มากในป่าพรุ จังหวัดพัทลุง เป็นวัตถุดิบใน ท้องถิ่นที่แปรรูป และสร้างรายได้ ให้กับคนใน ชุมชนเป็น จำนวนมาก ดังนั้นการที่ นักเรียนได้เรียนรู้ กิจกรรมการจัก สานกระจุกถ่อ เป็นการเห็น คุณค่าและ อนุรักษ์แหล่ง เรียนรู้ในชุมชน	การสอนเสริม หลักสูตรใน ลักษณะของ การบูรณาการ เข้ากับการ ทำงานและ การสร้าง รายได้ใน ท้องถิ่น และ ยังสอดคล้อง กับผล การศึกษาแนว ทางการจัด กิจกรรมเสริม หลักสูตรเพื่อ พัฒนาผู้เรียน บนฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.1 กิจกรรมเสริม หลักสูตรที่มี การจัดการ เรียนการสอน ร่วมระหว่าง โรงเรียนกับ ของชุมชน

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับ ความต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
					และ สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.2 การ ประเมินใน รูปแบบของ ผลผลิตหรือ ชิ้นงานจาก การเรียนรู้ กิจกรรมการ เรียนรู้การจัก สานกระจุต เป็นกิจกรรม เสริมหลักสูตร ที่มีการวัดและ ประเมินผล ตาม พัฒนาการ และผลงาน ของนักเรียน

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับ ความต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
					ประเมินด้วย ผลงานของ นักเรียนเพื่อ เป็นตัวบ่งชี้ ความสามารถ ด้านการคิด สร้างสรรค์ และนวัตกรรม ที่จะเป็น ประโยชน์ต่อ ตนเองและ ชุมชน หรือ สามารถนำไป สร้างรายได้ ต่อไป
4	กิจกรรมการ เรียนรู้ หัตถกรรม กะลามะพร้าว	1. เพื่อให้ นักเรียนมี ความรู้ ความ เข้าใจ หัตถกรรม กะลามะพร้าว 2. เพื่อให้ นักเรียนใช้ ความคิด สร้างสรรค์ ฝึกฝนการแปร รูป	1. วิทยากรให้ ความรู้เรื่อง หัตถกรรม กะลามะพร้าว การเตรียม กะลามะพร้าว ในการนำไป แปรรูป 2.นักเรียน เรียนรู้ขั้นตอน การผลิต กะลามะพร้าว	สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.5 การใช้ เวลาว่างที่เป็น ประโยชน์และ การพัฒนา	สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.3 มุ่งเน้นการ สร้างรายได้ให้

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
		กะลามะพร้าว และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 3. เพื่อให้ นักเรียนมี รายได้เสริม จากการแปรรูป กะลามะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์	ให้เป็น ผลิตภัณฑ์ 3. นักเรียน ฝึกฝนการแปรรูป กะลามะพร้าว ตั้งแต่พวง กุญแจรูป เครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย สุขภาพสตรี เครื่องมือ เครื่องใช้ในครัวเรือน ไปจนถึงของประดับตกแต่งบ้าน อย่างโคมไฟและตะเกียง เจ้าพายุ ที่ ออกแบบได้ อย่างประณีต สวยงาม มี สไตล์และมี เอกลักษณ์ เฉพาะตัว	ความคิด สร้างสรรค์ของ นักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้หัตถกรรม กะลามะพร้าว นักเรียนได้มี ความรู้และ ทักษะของการนำ กะลามะพร้าวไป แปรรูปให้เป็น ผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยนักเรียน สามารถใช้เวลาว่างในการนำ กะลามะพร้าวมา แปรรูปตาม ความคิด สร้างสรรค์และ ความถนัดของ ตน และ สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน	นักเรียนและ ครอบครัวใน ชุมชน เนื่องจาก กะลามะพร้าว เป็นวัตถุดิบ ท้องถิ่นที่ปลูก ที่มีอย่าง แพร่หลาย และสามารถ นำมาสร้าง อาชีพให้กับคน ในชุมชน มากมาย ดังนั้นกิจกรรม การเรียนรู้ หัตถกรรม กะลามะพร้าว เป็นกิจกรรมที่ นักเรียนได้ ฝึกฝน ได้ เรียนรู้เกี่ยวกับ กะลามะพร้าว ตั้งแต่การ ปลูกถึง ขั้นตอนการ

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับความ ต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
				ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.4 สร้าง โอกาสใน การศึกษาต่อใน สาขาวิชาชีพของ นักเรียน นัก สามารถนำ ความรู้และ ทักษะนำไปต่อ ยอดหรือสามารถ นำไปประกอบ อาชีพได้หลังจบ การศึกษาระดับ มัธยมต้นหรือ มัธยมปลาย	แปรรูป กะลามะพร้าว ให้เป็น ผลิตภัณฑ์ที่ วางจำหน่ายได้ กิจกรรม ดังกล่าว นักเรียนนำ ความรู้ที่ได้ไป สร้างอาชีพ และสร้าง รายได้ให้กับ ตนเองและ ครอบครัว และยัง สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.5 ร่วมกับงาน มหกรรมหรือ

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับ ความต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
					นิทรรศการใน ชุมชนเพื่อ นำเสนอ ผลผลิตจาก การเรียนรู้ใน จังหวัดพัทลุง หรือในชุมชนมี การจัด นิทรรศการ บ่อยครั้ง ซึ่ง นักเรียน สามารถนำ ผลิตภัณฑ์ของ ตนเองจากการ แปรรูป กะลามะพร้าว วางจำหน่าย หรือนำเสนอ ผลงานของตน ในนิทรรศการ หรืองานต่างๆ เพื่อสร้าง รายได้และ แสดงศักยภาพ ผ่านกิจกรรม เหล่านี้

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับ ความต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
5	กิจกรรมการ เรียนรู้ ศิลปหัตถกรรม รูปหนังตะลุง บางแก้ว	1. เพื่อให้ นักเรียนมี ความรู้ความ เข้าใจรูปหนัง ตะลุง 2. เพื่อให้ นักเรียนฝึกฝน ทักษะวิธีการ แกะรูปหนัง ตะลุง 3. เพื่อสืบสาน มรดกทาง ศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้านของ ชาติ	1. เรียนรู้เรื่อง รูปหนังตะลุง 2. ชมวิธีการ แกะรูปหนัง ตะลุง หนึ่ง ใหญ่ และภาพ ศิลป์ และการ ฟอกหนัง 3. ฝึกฝนการ แกะรูปหนัง ตะลุง ทั้ง 3 รูปแบบ คือ รูปหนังตะลุง รูปหนังใหญ่ และภาพศิลป์	สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.6 สร้าง นักเรียนให้เห็น คุณค่าของ วัฒนธรรมและ แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน ซึ่งหนัง ตะลุงเกิดขึ้นครั้ง แรกในจังหวัด พัทลุง ดังนั้น กิจกรรมการ เรียนรู้ ศิลปหัตถกรรม รูปหนังตะลุง ทำ ให้นักเรียนได้เห็น คุณค่าของ วัฒนธรรมและ สืบสานอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา	สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.4 จัดรูปแบบ ลักษณะการ ฝึกงานหรือ การบูรณาการ กับการทำงาน ในกิจกรรม ท้องถิ่น กิจกรรมการ เรียนรู้ ศิลปหัตถกรรม รูปหนังตะลุง บางแก้ว เป็น กิจกรรมใน ลักษณะของ การบูรณาการ เข้ากับการ ทำงานและ

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับ ความต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
				ท้องถิ่น และ สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.2 เปิด โอกาสตามความ สนใจและความ ถนัดของผู้เรียน ในกิจกรรมการ เรียนรู้ นักเรียน บางคนมีความ ถนัดและความ สนใจแตกต่างกัน ไป กิจกรรมการ เรียนรู้ ศิลปหัตถกรรม รูปหนังตะลุง เป็นกิจกรรมที่ เปิดโอกาสตาม ความสนใจและ ความถนัดของ นักเรียน และยัง	การสร้าง รายได้ใน ท้องถิ่น สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.2 การ ประเมินใน รูปแบบของ ผลผลิตหรือ ชิ้นงานจาก การเรียนรู้ กิจกรรมการ เรียนรู้ ศิลปหัตถกรรม รูปหนังตะลุง บางแก้วเป็น กิจกรรมที่ บูรณาการและ ร่วมมือกับ แหล่งเรียนรู้

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับ ความต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
				สอดคล้องกับผล การศึกษาความ ต้องการหรือ ความคาดหวัง ของกิจกรรม เสริมหลักสูตรบน ฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ข้อที่ 4.1.1.5 การใช้ เวลาว่างที่เป็น ประโยชน์และ การพัฒนา ความคิด สร้างสรรค์ของ นักเรียน นักเรียน สามารถใช้เวลา ว่างในการแกะ รูปหนังตะลุงตาม ความคิดของตน จากความรู้และ ทักษะของ กิจกรรมการ เรียนรู้ ศิลปหัตถกรรม รูปหนังตะลุงบาง แก้ว	หรือวัฒนธรรม ของชุมชน การวัดและ การประเมิน มาจากรูปแบบ ของผลผลิต หรือชิ้นงาน ซึ่งชิ้นงานและ ผลงานจาก การแกะหนัง ตะลุงยัง สามารถสร้าง รายได้กับ นักเรียนละ ครอบครัว สอดคล้องกับ ผลการศึกษา แนวทางการ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนา ผู้เรียนบนฐาน แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ข้อที่ 4.1.2.3 มุ่งเน้นการ สร้างรายได้ให้

ลำดับ	กิจกรรมเสริม หลักสูตรบน ฐานแหล่ง เรียนรู้ชุมชน	วัตถุประสงค์ กิจกรรม	รายละเอียด กิจกรรม	ความสอดคล้อง กับ ความต้องการ	ความ สอดคล้องกับ แนวทาง
					นักเรียนและ ครอบครัวใน ชุมชน

4.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐาน แหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

4.2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนควนขนุน

การศึกษาในชั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนควนขนุนในประเด็นจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยการพิจารณาแบ่งประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในบ้าน การร่วมมือกับโรงเรียน และการร่วมมือกับชุมชน จากการศึกษาที่มีข้อค้นพบดังนี้

4.2.1.1 จุดแข็งและโอกาส

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็งและโอกาสการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ประเด็น	จุดแข็ง (Strength)	โอกาส (Opportunity)
- (A) ด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน	AS1 ผู้ปกครองบางส่วนมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น AS2 ผู้ปกครองมีทักษะในประเด็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสอนนักเรียนได้	AO1 ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งเรียนรู้และสามารถเข้าถึงได้ง่าย AO2 ชุมชนให้การสนับสนุนในการเข้าใจพื้นที่แหล่งเรียนรู้ AO3 แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายสามารถเลือกตามความถนัดและเหมาะสมของครอบครัวได้ AO4 มีหน่วยงานในพื้นที่ที่สามารถให้การสนับสนุนการพัฒนาผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนได้
- (B) ด้านความร่วมมือกับโรงเรียน	BS1 ผู้ปกครองสะดวกในการติดต่อกับโรงเรียน BS2 มีกรรมการผู้ปกครองที่สามารถสื่อสารกับโรงเรียนได้	BO1 โรงเรียนมีช่องทางในการสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลาย BO2 โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง BO3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ประเด็น	จุดแข็ง (Strength)	โอกาส (Opportunity)
- (C) ด้านความร่วมมือกับชุมชน	CS1 ผู้ปกครองรู้จักและสามารถสื่อสารกับผู้นำชุมชนได้โดยตรง	CO1 พื้นที่อยู่ใกล้ชุมชนและชุมชนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของชุมชนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้

หมายเหตุ:

AS1 หมายถึง จุดแข็งด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้านประเด็นที่ 1

AO1 หมายถึง โอกาสด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้านประเด็นที่ 1

BS1 หมายถึง จุดแข็งด้านความร่วมมือกับโรงเรียนประเด็นที่ 1

BO1 หมายถึง โอกาสด้านความร่วมมือกับโรงเรียนประเด็นที่ 1

CS1 หมายถึง จุดแข็งด้านความร่วมมือกับชุมชนประเด็นที่ 1

CO1 หมายถึง โอกาสด้านความร่วมมือกับชุมชนประเด็นที่ 1

4.2.1.2 จุดอ่อนและอุปสรรค

ตารางที่ 4.2.1 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อนและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ประเด็น	จุดอ่อน (Weakness)	อุปสรรค (Threat)
- (A) การจัดการเรียนรู้ในบ้าน	AW1 ผู้ปกครองขาดความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม AW2 ผู้ปกครองไม่ทราบถึงบทบาทของตัวเองในการมีส่วนร่วม AW3 ผู้ปกครองขาดทรัพยากรบางส่วนในการจัดการเรียนรู้ในบ้าน AW4 ผู้ปกครองไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ในการจัดการเรียนรู้	AT1 ภาระงานที่มากและการประกอบอาชีพ
- (B) ความร่วมมือกับโรงเรียน	BW1 โรงเรียนขาดการกำหนดปฏิทินที่ชัดเจนในการประชุมกับผู้ปกครอง BW2 โรงเรียนไม่มีรูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ชัดเจน BW3 นโยบายการทำงานกำหนดแบบกว้างควรมีความเจาะจงที่ปฏิบัติได้ง่าย	BT1 ขาดผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน BT2 การประสานงานเวลาในการปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง

ประเด็น	จุดอ่อน (Weakness)	อุปสรรค (Threat)
	BW4 ขาดการบูรณาการการสอนกับโลกจริงหรือชุมชนท้องถิ่น	
- (C) ความร่วมมือกับชุมชน	CW1 ชุมชนขาดแนวทางการปฏิบัติในการสนับสนุนผู้ปกครองและโรงเรียน CW2 ขาดการปรึกษาหารือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง CW3 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ชัดเจน	CT1 การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายของผู้นำชุมชนและผู้บริหารในหน่วยงาน

หมายเหตุ:

AW1 หมายถึง จุดอ่อนด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้านประเด็นที่ 1

AT1 หมายถึง อุปสรรคด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้านประเด็นที่ 1

BW1 หมายถึง จุดอ่อนด้านความร่วมมือกับโรงเรียนประเด็นที่ 1

BT1 หมายถึง อุปสรรคด้านความร่วมมือกับโรงเรียนประเด็นที่ 1

CW1 หมายถึง จุดอ่อนด้านความร่วมมือกับชุมชนประเด็นที่ 1

CT1 หมายถึง อุปสรรคด้านความร่วมมือกับชุมชนประเด็นที่ 1

4.2.2 กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (SWOT Analysis) ได้นำผลมาสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน โดยใช้ TOWS Matrix ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2.2 การใช้ TOWS Matrix เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ปัจจัยภายใน	
จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
AS1 ผู้ปกครองบางส่วนมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น	AW1 ผู้ปกครองขาดความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม
AS2 ผู้ปกครองมีทักษะในประเด็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสอนนักเรียนได้	AW2 ผู้ปกครองไม่ทราบถึงบทบาทของตัวเองในการมีส่วนร่วม
BS1 ผู้ปกครองสะดวกในการติดต่อ กับโรงเรียน	AW3 ผู้ปกครองขาดทรัพยากรบางส่วนในการจัดการเรียนรู้ในบ้าน
BS2 มีกรรมการผู้ปกครองที่สามารถสื่อสารกับโรงเรียนได้	AW4 ผู้ปกครองไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ในการจัดการเรียนรู้
CS1 ผู้ปกครองรู้จักและสามารถสื่อสาร กับผู้นำชุมชนได้โดยตรง	BW1 โรงเรียนขาดการกำหนดปฏิทินที่ชัดเจนในการประชุมกับผู้ปกครอง
	BW2 โรงเรียนไม่มีรูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ชัดเจน
	BW3 นโยบายการทำงานกำหนดแบบกว้างควรมีความเจาะจงที่ปฏิบัติได้ง่าย
	BW4 ขาดการบูรณาการการสอนกับโลกจริงหรือชุมชนท้องถิ่น
	CW1 ชุมชนขาดแนวทางการปฏิบัติในการสนับสนุนผู้ปกครองและโรงเรียน
	CW2 ขาดการปรึกษาหารือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยภายนอก	โอกาส (O) AO1 ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งเรียนรู้ และสามารถเข้าถึงได้ง่าย AO2 ชุมชนให้การสนับสนุนในการเข้าใจพื้นที่แหล่งเรียนรู้ AO3 แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายสามารถเลือกตามความถนัดและเหมาะสมของครอบครัวได้ AO4 มีหน่วยงานในพื้นที่ที่สามารถให้การสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการร่วมกับโรงเรียนได้ BO1 โรงเรียนมีช่องทางในการสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลาย BO2 โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง BO3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง CO1 พื้นที่อยู่ใกล้ชุมชนและชุมชนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของชุมชนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้	SO Strategies - เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชน ในกิจกรรมเสริมหลักสูตร (AS1 AS2 BS1 BS2 CS1 AO1 AO2 AO3) - ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร บนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน (AS1 AS2 AO1 AO3 AO4 CO1) - พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง องค์กรและหน่วยงานในชุมชน (BS2 CS1 AO4 BO1 BO2 BO3 CO1)	OW Strategies - สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (BW1 BW2 AO2 AO4 BO1 BO2 BO3) - พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง (AW1 AW2 AO2 AO3 AO4 BO1 BO2 BO3) - ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น (AW3 AW4 AO2 AO4 BO2 BO3 CO1) - พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน (AW1 AW2 CW1 CW2 CW3 BT1 BT2 CT1)
		CW3 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ชัดเจน	

อุปสรรค (T)	ST Strategies	WT Strategies
AT1 ภาระงานที่มากและการประกอบอาชีพ BT1 ขาดผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน BT2 การประสานงานเวลาในการปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง CT1 การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายของผู้นำชุมชนและผู้บริหารในหน่วยงาน	- กำหนดทีมและจัดทำตารางการทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนจากผู้ปกครอง (BS1 BS2 BS3 AT1 BT1 BT2) - สร้างความยั่งยืนด้านนโยบายโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชมรมผู้ปกครอง (BS2 CS1 CT1)	- จัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อนโยบายการทำงานมีความต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย (AW1 AW2 BW1 BW2 CW1 CW2 CW3 BT2 CT1)

4.2.3 ผลการสังเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

พบกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม 4 กลยุทธ์สำคัญ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มกลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 1.1) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร 1.2) ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 1.3) พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง 2) กลยุทธ์เชิงพัฒนา ประกอบด้วย 2.1) สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2.2) พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2.3) ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน และ 2.4) พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์ เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน 3) กลยุทธ์เชิงรับ ประกอบด้วย 3.1) กำหนดทีมและจัดทำตารางการทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนจากผู้ปกครอง 3.2) สร้างความยั่งยืนด้านนโยบายโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชมรมผู้ปกครอง 4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน คือ จัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อนโยบายการทำงานมีความต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.2.3 การใช้ TOWS Matrix เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

กลยุทธ์	หลักการ	ประเด็นการวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับ SWOT
1) กลยุทธ์เชิงรุก		
1.1) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร	กิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและทุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเรียนมีแผนและกระบวนการที่ชัดเจนในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ	AS1 AS2 BS1 BS2 CS1 AO1 AO2 AO3
1.2) ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีความหลากหลาย ซึ่งจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้พื้นที่ชุมชนและสามารถเข้าถึงได้ง่าย กิจกรรมที่ผู้ปกครองมีความรู้และทักษะพื้นฐานในกิจกรรมนั้น ๆ	AS1 AS2 AO1 AO3 AO4 CO1
1.3) พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง	การพัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนของผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะต้องเข้ามาเป็นตัวแทนกรรมการผู้ปกครองที่สามารถติดต่อกับทางโรงเรียนได้โดย	BS2 CS1 AO4 BO1 BO2 BO3 CO1

กลยุทธ์	หลักการ	ประเด็นการวิเคราะห์ ที่เชื่อมโยงกับ SWOT
	ทางโรงเรียนมีช่องทางในการติดต่อกับผู้ปกครองที่หลากหลาย และตัวแทนกรรมการผู้ปกครองจะต้องรู้จักและติดต่อสื่อสารกับผู้นำของชุมชนในพื้นที่ใกล้ชุมชนโดยตรง และมีการสนับสนุนกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	
2) กลยุทธ์เชิงพัฒนา		
2.1) สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	แผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยโรงเรียนมีการกำหนดวันเวลาที่ชัดเจนของปฏิทินการประชุมผู้ปกครองและกรรมการผู้ปกครองประจำปี และโรงเรียนสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเริ่มตั้งแต่ให้ผู้ปกครองร่วมออกแบบกิจกรรม ร่วมจัดกิจกรรม รวมถึงการวัดและการประเมินผลกิจกรรม โดยทางโรงเรียนมีช่องทางการสื่อสารกับผู้ปกครองและผู้นำชุมชนที่หลากหลาย เช่น ไลน์กลุ่มตัวแทนผู้ปกครอง ไลน์กลุ่มชั้นเรียน เว็บไซต์โรงเรียน	BW1 BW2 AO2 AO4 BO1 BO2 BO3
2.2) พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง	โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนให้ทราบถึงบทบาท ความเข้าใจ และความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ถึงการ	AW1 AW2 AO2 AO3 AO4 BO1 BO2 BO3

กลยุทธ์	หลักการ	ประเด็นการวิเคราะห์ ที่เชื่อมโยงกับ SWOT
	สนับสนุนของชุมชนในเรื่องพื้นที่ แหล่งเรียน และการเข้ามาสนับสนุน เข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานใน ชุมชน ผ่านทางช่องทางสื่อสาร ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	
2.3) ออกแบบการสนับสนุน ทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน	การเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และ หน่วยงานในชุมชน โดยชุมชนให้การ สนับสนุนทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ที่ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ และทาง โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่าง ชัดเจน และมีหน่วยงานหรือศูนย์การ เรียนรู้ในชุมชนเข้ามาสนับสนุนและ พัฒนาผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียน	AW3 AW4 AO2 AO4 BO2 BO3 CO1
2.4) พัฒนาระบบสื่อสารระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แบบออนไลน์เพื่อความสะดวกใน การเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน	การเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน โดยการปรึกษาหารือ การ ประชุมร่วมกันผ่านทางช่องทาง ออนไลน์ เช่น ไลน์กลุ่ม กลุ่มเฟซบุค	AW1 AW2 CW1 CW2 CW3 BT1 BT2 CT1
3) กลยุทธ์เชิงรับ		
3.1) กำหนดทีมและจัดทำตาราง การทำงานที่ชัดเจนในการ สนับสนุนจากผู้ปกครอง	การทำงานของ ผู้ปกครอง ต้องมีการ แบ่งหน้าที่ในแต่ละฝ่ายงานที่ชัดเจน มีตัวแทนกรรมการผู้ปกครองที่มี ความสะดวกติดต่อสื่อสารกับทาง โรงเรียน มีผู้ประสานงานกับ ผู้ปกครองและชุมชนมีการจัดทำ ตารางงาน ตารางการประชุมของ	BS1 BS2 BS3 AT1 BT1 BT2

กลยุทธ์	หลักการ	ประเด็นการวิเคราะห์ ที่เชื่อมโยงกับ SWOT
	ผู้ปกครองวันเวลาที่ชัดเจน โดยมีการ ปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง	
3.2) สร้างความยั่งยืนด้าน นโยบายโดยคณะกรรมการ สถานศึกษาและชมรมผู้ปกครอง	การสร้างความยั่งยืนด้านนโยบาย โดยมีตัวแทนคณะกรรมการ สถานศึกษา และชมรมผู้ปกครองที่ สามารถติดต่อสื่อสารกับทาง โรงเรียนได้สะดวก ซึ่งตัวแทนหรือผู้ ประสานต้องรู้จักและสามารถติดต่อ ประสานงานกับผู้นำชุมชนได้อย่าง สะดวก	BS2 CS1 CT1
4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน		
4.1) จัดทำบันทึกความร่วมมือ เพื่อให้นโยบายการทำงานมีความ ต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย	โรงเรียนมีการกำหนดปฏิทินในการ ประชุมผู้ปกครองที่ชัดเจน โดยการ ประชุมสร้างความเข้าใจถึงบทบาท ของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วน ร่วม แนวทางการปฏิบัติของชุมชนที่ มีการสนับสนุนผู้ปกครองและ โรงเรียน โดยการจดบันทึกรายการ ประชุม ทุกครั้ง กำหนดตารางงาน บันทึกหน้าที่ของแต่ละฝ่ายงาน โดย แจ้งผ่านช่องทางการติดต่อระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ ทราบกันทุกฝ่าย เพื่อการทำงาน ร่วมกันอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	AW1 AW2 BW1 BW2 CW1 CW2 CW3 BT2 CT1

4.2.4 บทบาทของโรงเรียนตามประเด็นกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

จากกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม 4 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ 1) กลยุทธ์เชิงรุก 2) กลยุทธ์เชิงพัฒนา 3) กลยุทธ์เชิงรับ 4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน ผลของกลยุทธ์นำมากำหนดบทบาทของโรงเรียนในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.2.4 บทบาทของโรงเรียนในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกลยุทธ์

ระดับ	กลยุทธ์	บทบาทของโรงเรียน
กลยุทธ์เชิงรุก	1. เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร	1. การออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน กำหนดให้ ผู้ปกครองมีบทบาทในการเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร และรับฟังความต้องการของผู้ปกครอง รวมถึงการเชิญผู้ปกครองร่วมในการออกแบบกิจกรรม รวมไปถึงการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเป็นวิทยากร การเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน และการประเมินผลการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียน
	2. ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	1. ในการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โรงเรียนเชิญผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรเข้าร่วมออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายนักเรียนสามารถเข้าร่วมได้ตามถนัดและตามความสนใจ นอกจากนั้นกิจกรรมจะต้องมีแหล่งเรียนรู้ใกล้พื้นที่โรงเรียนกับชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นกิจกรรมที่มีต้นทุนเดิมของชุมชนอยู่แล้ว กิจกรรมที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด
	3. พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง	1. โรงเรียนเชิญผู้ปกครองประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกตัวแทนกรรมการผู้ปกครองที่สามารถติดต่อกับทางโรงเรียนได้สะดวก โดยโรงเรียนต้องคัดเลือกตัวแทนกรรมการผู้ปกครองที่มีความใกล้ชิด รู้จัก และสามารถ

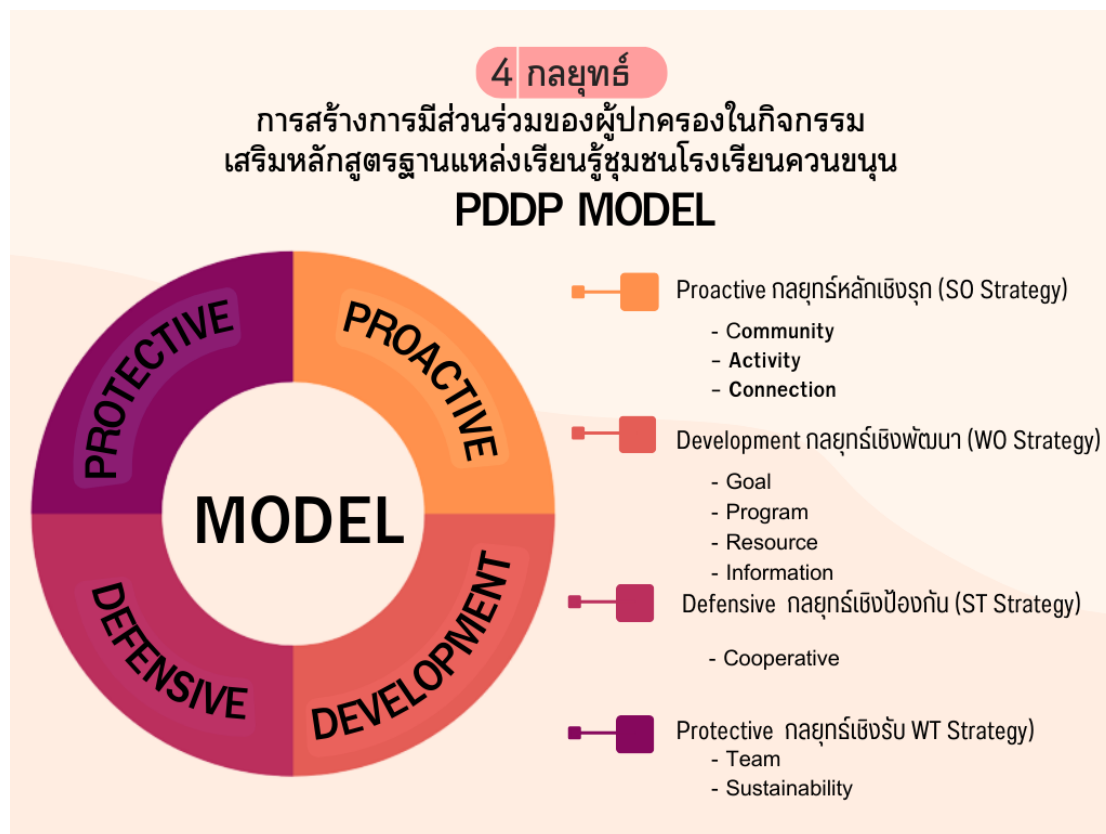
ระดับ	กลยุทธ์	บทบาทของโรงเรียน
		ติดต่อสื่อสารกับผู้นำทางชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์แหล่งเรียนพื้นที่ในชุมชน เพื่อเป็นผู้ประสานงานในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
กลยุทธ์เชิงพัฒนา	4. สร้างเป้าหมาย และกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	2. โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนประชุมกำหนดเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และนำกิจกรรมไปสู่การวางแผนปฏิบัติงานประจำปีร่วมกันเพื่อให้ทุกฝ่ายรับรู้กำหนดการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความพร้อมในการสร้างการมีส่วนร่วม
	5. พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง	1. โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชน โดยการที่โรงเรียนใช้โปรแกรม E-School ในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งโปรแกรม E-School เป็นโปรแกรมที่ทุกคนสามารถเข้าไปติดตามความเคลื่อนไหวของนักเรียนไม่ว่าจะเป็น ผลการเรียนรู้ คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตารางเรียน ซึ่งโรงเรียนเชิญผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามาทำความเข้าใจในการวิธีการเข้าใช้โปรแกรม E-School เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง
	6. ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน	1. การออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยโรงเรียนเชิญประชุมผู้นำชุมชนผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงานในชุมชนที่เป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ในการทำความเข้าใจถึงบทบาท การสนับสนุน และข้อตกลงร่วมกัน เรื่องของการให้ความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน แหล่งเรียนรู้เข้ามาสนับสนุนทรัพยากรไม่ว่าจะเป็น แหล่งเรียนรู้ วิทยากร ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และวัสดุอุปกรณ์ของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมไปถึงศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียงในชุมชนที่พร้อมให้ผู้เรียนและ

ระดับ	กลยุทธ์	บทบาทของโรงเรียน
		โรงเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน และชุมชนจะต้องให้การสนับสนุนการเรียนรู้กิจกรรมที่ผู้ปกครองไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ในการจัดการเรียนรู้
	7. พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน	1. ระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์ โดยการทำโรงเรียนรายงานกิจกรรม แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ของทางโรงเรียน รวมถึงรายงานความคืบหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ การประชาสัมพันธ์ปฏิทินการประชุมผู้ปกครอง การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ผ่านทางช่องทางโซเชียลเน็ตเวิร์กที่ผู้ปกครอง ชุมชนส่วนใหญ่ใช้ช่องทางนี้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในแต่ละวัน ไม่ว่าจะ เป็น ไลน์ เฟสบุ๊ก โดยมีการสร้างกลุ่มไลน์ หรือเฟสบุ๊กในการติดต่อสื่อสารในกิจกรรมต่าง ๆ และผู้ปกครองสามารถติดต่อสื่อสารกับทางโรงเรียนกับครูที่ปรึกษาได้ตลอด ทางช่องทางเบอร์มือถือครูที่ปรึกษา เบอร์โทรสำนักงานของโรงเรียน
กลยุทธ์เชิงรับ	8. กำหนดทีมและจัดทำตารางการทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนจากผู้ปกครอง	1. โรงเรียนต้องเป็นผู้อยู่เบื้องหลังคอยสนับสนุนผู้ปกครองในการจัดตารางการทำงานของผู้ปกครอง รวมถึงการแบ่งทีมงานของแต่ละฝ่ายงานให้ตรงกับ ความถนัดและความสนใจที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ดังเช่น ผู้ปกครองที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม รู้จักกับผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี ให้เป็นผู้คอยประสานงานติดต่อชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ปกครองที่มีความถนัดในเรื่องของการออกแบบกิจกรรม ให้เป็นผู้จัดกิจกรรมร่วมกับทางโรงเรียน ผู้ปกครองที่มีแหล่งต้นทุนมีแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นผู้คอยสนับสนุนของเรื่องทรัพยากร โดยการจัดทำตารางวันเวลาที่ชัดเจนว่ากิจกรรมไหน ทำตอนไหน เมื่อใด

ระดับ	กลยุทธ์	บทบาทของโรงเรียน
	9. สร้างความยั่งยืนด้านนโยบายโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชมรมผู้ปกครอง	1. โรงเรียนกำหนดให้มีคณะกรรมการ การศึกษาในทุก ระดับนับตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และระดับสถานศึกษา ที่มีผู้แทนทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน ชมรมผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมของการจัดการเรียนรู้กิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมไปถึงการทำความเข้าใจถึงความสำคัญการเข้ามามี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
กลยุทธ์เชิงป้องกัน	10. จัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อให้หน่วยงานมีความต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย	1. การจดบันทึกความร่วมมือเพื่อนโยบายการทำงานร่วมกัน โรงเรียนจัดทำแบบฟอร์มการบันทึกการประชุม บันทึกตารางการทำงาน บันทึกปฏิทินการประชุมตั้งแต่การเริ่มต้นการวางแผนไปจนถึงการสรุปผลกิจกรรม และโรงเรียนสร้างเว็บไซต์เฉพาะการมีส่วนร่วมของกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยโรงเรียนผู้ปกครอง และชุมชน สามารถเข้าไปรับรู้ถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่ตนเองรับผิดชอบ และเข้าไป อัพเดทความเคลื่อนไหวผลของกิจกรรมได้ตลอดเวลา

4.2.5 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

จากผลการศึกษากลยุทธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน พบ 4 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ 1) กลยุทธ์เชิงรุก 2) กลยุทธ์เชิงพัฒนา 3) กลยุทธ์เชิงรับ 4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน ดังภาพประกอบที่ 4.2

ภาพประกอบที่ 4.2 กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

จากภาพที่ 4.2 พบว่ากลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุนพบ 4 กลยุทธ์ กำหนด เป็น PDDP MODEL รายละเอียด ดังนี้

P คือ Proactive หมายถึง กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย

Community คือ เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร

Activity คือ ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

Connection คือ พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง

D คือ Development หมายถึง กลยุทธ์เชิงพัฒนา ประกอบด้วย

Goal คือ สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน
ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

Program คือ พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชน
อย่างต่อเนื่อง

Resource คือ ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน

Information คือ พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
แบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน

D คือ Defensive หมายถึง กลยุทธ์เชิงป้องกัน ประกอบด้วย

Cooperative คือ จัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อให้นโยบายการทำงาน
มีความต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย

P คือ Protective หมายถึง กลยุทธ์เชิงรับ ประกอบด้วย

Team คือ กำหนดทีมและจัดทำตารางการทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุน
จากผู้ปกครอง

Sustainability คือ สร้างความยั่งยืนด้านนโยบายโดยคณะกรรมการสถานศึกษา
และชมรมผู้ปกครอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุงมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน 2) เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน สำหรับผู้ปกครองและผู้นำชุมชน และผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน โดยผู้ให้ข้อมูลดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจงโดยมีเงื่อนไขในการคัดเลือก การศึกษานี้มีข้อสรุปจากการวิจัยและการอภิปรายผล ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควน

ขนุน

การศึกษาผลการวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ผลการศึกษาความต้องการหรือความคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีข้อค้นพบ 6 ด้าน ได้แก่ 1.1) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด 1.2) เปิดโอกาสตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ 1.3) พัฒนาทักษะการเข้าสังคมและมนุษยสัมพันธ์ 1.4) สร้างโอกาสในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของนักเรียน 1.5) การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 1.6) สร้างนักเรียนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 2) ผลการศึกษาแนวทางกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชน พบว่ามี 5 แนวทาง ได้แก่ 2.1) กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมระหว่างโรงเรียนกับของชุมชน 2.2) การประเมินในรูปแบบของผลผลิตหรือชิ้นงานจากการเรียนรู้ 2.3) มุ่งเน้นการสร้างรายได้ให้นักเรียนและครอบครัวในชุมชน 2.4) จัดรูปแบบลักษณะการฝึกงานหรือการบูรณาการกับการทำงานในกิจกรรมท้องถิ่น 2.5) ร่วมกับงานมหกรรมหรือนิทรรศการ

ในชุมชนเพื่อนำเสนอผลผลิตจากการเรียนรู้ 3) ผลการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน พบว่ามี 5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ 3.1) กิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนศึกษาข้าวพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดพัทลุง และเพื่อให้นักเรียนศึกษาวิธีการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด 3.2) กิจกรรมศึกษาศูนย์ธรรมชาติทะเลน้อย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนสำนึกรักษ์ ห่วงแทนในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญรับรู้ถึงผลของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อยทั้งทางตรง และทางอ้อม เพื่อให้นักเรียนได้รู้ถึงที่มาและที่ไปของพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อยได้ดูสถานที่จริงทั้งแหล่งกำเนิดป่าต้นน้ำและปลายน้ำ เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้สัมผัสถึงความหลากหลายของพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อยในทุกด้าน 3.3) กิจกรรมการเรียนรู้การจักสานกระจูด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนฝึกฝนทักษะการสานกระจูด เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะแปรรูปกระจูดและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีรายได้เสริมจากการสานกระจูด และเพื่อให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สืบทอดและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 3.4) กิจกรรมการเรียนรู้หัตถกรรมกะลามะพร้าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจหัตถกรรมกะลามะพร้าวเพื่อให้เด็กนักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ฝึกฝน การแปรรูปกะลามะพร้าวและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเพื่อให้เด็กนักเรียนมีรายได้เสริมจากการแปรรูปกะลามะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์ และ 3.5) กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปหัตถกรรมรูปหนังตะลุง บางแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจรูปหนังตะลุง เพื่อให้เด็กนักเรียนฝึกฝนทักษะวิธีการแกะรูปหนังตะลุง และเพื่อสืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาติ

จากผลการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน กิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรม มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีประโยชน์ต่อการให้ผู้เรียนมีทักษะการเข้าสังคมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมยังทำให้ผู้เรียนได้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และยังสามารถทำรายได้ให้กับตัวเองจากกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ อย่างเช่นความรู้และทักษะที่ได้จากกิจกรรมจักสานกระจูดผู้เรียนสามารถนำความรู้มาพัฒนาต่อยอดได้ อีกทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้ง 5 กิจกรรมมีศูนย์เรียนที่อยู่ภายในชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความสนใจและถนัด

5.1.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

การศึกษาในขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนควนขนุนในประเด็นจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์

การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยการพิจารณาแบ่งประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในบ้าน การร่วมมือกับโรงเรียน และการร่วมมือกับชุมชน การศึกษาพบกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม 4 กลยุทธ์สำคัญ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มกลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 1.1) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร 1.2) ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 1.3) พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง 2) กลยุทธ์เชิงพัฒนา ประกอบด้วย 2.1) สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2.2) พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2.3) ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน 2.4) พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน 3) กลยุทธ์เชิงรับ ประกอบด้วย 3.1) กำหนดทีมและจัดทำตารางการทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนจากผู้ปกครอง 3.2) สร้างความยั่งยืนด้านนโยบายโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชมรมผู้ปกครอง 4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน คือ จัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อให้นโยบายการทำงานมีความต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย

การศึกษาพบว่าบทบาทของโรงเรียนในการปฏิบัติสำหรับกลยุทธ์แต่ละด้าน คือ

1) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนกำหนดให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร และรับฟังความต้องการของผู้ปกครอง รวมถึงการเชิญผู้ปกครองร่วมในการออกแบบกิจกรรม รวมไปถึงการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเป็นวิทยากร การเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน และการประเมินผลการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียน

2) ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยในการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โรงเรียนเชิญผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรเข้าร่วมออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายนักเรียนสามารถเข้าร่วมได้ตามถนัดและตามความสนใจ นอกจากนั้นกิจกรรมจะต้องมีแหล่งเรียนรู้ใกล้พื้นที่โรงเรียนกับชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นกิจกรรมที่มีต้นทุนเดิมของชุมชนอยู่แล้ว กิจกรรมที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3) พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง โดยโรงเรียนเชิญผู้ปกครองประชุมร่วมกัน เพื่อคัดเลือกตัวแทนกรรมการผู้ปกครองที่สามารถติดต่อกับทางโรงเรียนได้สะดวก โดยโรงเรียน

ต้องคัดเลือกตัวแทนกรรมการผู้ปกครองที่มีความใกล้ชิด รู้จัก และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้นำทางชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ในชุมชน เพื่อเป็นผู้ประสานงานในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

4) สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยโรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนประชุมกำหนดเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และนำกิจกรรมไปสู่การวางแผนแผนปฏิบัติงานประจำปีร่วมกันเพื่อให้ทุกฝ่ายรับรู้กำหนดการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความพร้อมในการสร้างการมีส่วนร่วม

5) พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชน โดยการที่โรงเรียนใช้โปรแกรม E-School ในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งโปรแกรม E-School เป็นโปรแกรมที่ทุกคนสามารถเข้าไปติดตามความเคลื่อนไหวของนักเรียนไม่ว่าจะเป็น ผลการเรียนรู้ คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ตารางเรียน ซึ่งโรงเรียนเชิญผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาทำความเข้าใจในการใช้โปรแกรม E-School เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

6) ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน โดยการออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยโรงเรียนเชิญประชุมผู้นำชุมชนผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงานในชุมชนที่เป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ในการทำความเข้าใจถึงบทบาท การสนับสนุน และข้อตกลงร่วมกัน เรื่องของการให้ความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน แหล่งเรียนรู้เข้ามาสนับสนุนทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ วิทยากร ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และวัสดุอุปกรณ์ของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมไปถึงศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ใกล้เคียงในชุมชนที่พร้อมให้ผู้เรียนและโรงเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน และชุมชนจะต้องให้การสนับสนุนการเรียนรู้กิจกรรมที่ผู้ปกครองไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ในการจัดการเรียนรู้

7) พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับ โดยระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์ โดยการที่โรงเรียนรายงานกิจกรรม แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ของทางโรงเรียน รวมถึงรายงานความคืบหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ การประชาสัมพันธ์ปฏิทินการประชุมผู้ปกครอง การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ผ่านทางช่องทางโซเชียลเน็ตเวิร์กที่ผู้ปกครอง ชุมชนส่วนใหญ่ใช้ช่องทางนี้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็น ไลน์ เฟสบุ๊ก โดยมีการสร้างกลุ่มไลน์หรือเฟสบุ๊ก ในการติดต่อสื่อสารในกิจกรรมต่างๆ และผู้ปกครองสามารถ

ติดต่อสื่อสารกับทางโรงเรียนกับครูที่ปรึกษาได้ตลอด ทางช่องทางเบอร์มือถือครูที่ปรึกษา เบอร์โทร สำนักงานของโรงเรียน

8) กำหนดทีมและจัดทำตารางการทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนจากผู้ปกครอง โดย โรงเรียนต้องเป็นผู้อยู่เบื้องหลังคอยสนับสนุนผู้ปกครองในการจัดทำตารางการทำงานของผู้ปกครอง รวมถึงการแบ่งทีมงานของแต่ละฝ่ายงานให้ตรงกับความถนัดและความสนใจที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ดังเช่น ผู้ปกครองที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมรู้จักกับผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี ให้เป็นผู้คอยประสานงานติดต่อชุมชนในการเข้ามาส่วนรวม ผู้ปกครองที่มีความถนัดในเรื่องของการออกแบบกิจกรรม ให้เป็นผู้จัดกิจกรรมร่วมกับทางโรงเรียน ผู้ปกครองที่มีแหล่งเงินทุนมีแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นผู้คอยสนับสนุนของเรื่องทรัพยากร โดยการจัดทำตารางวันเวลาที่ชัดเจนว่ากิจกรรมไหน ทำตอนไหน เมื่อใด

9) สร้างความยั่งยืนตามนโยบายโดยคณะกรรมการสถานศึกษา และชมรมโสมสรผู้ปกครอง โดยโรงเรียนกำหนดให้มีคณะกรรมการการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และระดับสถานศึกษาที่มีผู้แทนทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน ชมรมผู้ปกครองเข้ามารับรู้ถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของการจัดการเรียนรู้กิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมไปถึงการทำความเข้าใจถึงความสำคัญการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

5.2 อภิปรายผล

การศึกษานี้ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลจากข้อค้นพบจากการศึกษา โดยแบ่งเป็นสองส่วน คือ 1) กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน และ 2) กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน รายละเอียดดังนี้

5.2.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญในด้านการพัฒนาผู้เรียนที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ในหลักสูตรวิชาปกติ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนผ่านประสบการณ์และการปฏิบัติในสถานการณ์จริง (อุไรวรรณ หาญวงศ์, 2557) ซึ่งโรงเรียนจำเป็นในการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่โรงเรียนกำหนด เนื่องด้วยแต่ละโรงเรียนอยู่ในบริบทท้องถิ่นที่แตกต่างกันโรงเรียนจำเป็นในการบูรณาการหลักสูตรต่าง ๆ ให้เข้ากับท้องถิ่น และออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นควบคู่กัน การศึกษานี้เป็นการศึกษาความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ปกครองต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามบริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลจากการศึกษาสามารถนำไปอภิปรายผลดังนี้

ผู้ปกครองโรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุงให้ความสนใจต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างยิ่ง จากการศึกษาพบว่าความต้องการหรือความคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน มีข้อค้นพบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่หลักสูตร กำหนด 2) เปิดโอกาสตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ 3) พัฒนาทักษะ การเข้าสังคมและมนุษยสัมพันธ์ 4) สร้างโอกาสในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของนักเรียน 5) การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 6) สร้างนักเรียน ให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ความคาดหวังต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของผู้ปกครองข้างต้นสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนโดยการศึกษา ของ กาญจนา ลอเอศลักษณ์ และคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดลำปางซึ่งพบว่าผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียน มีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ความมีเมตตา ความสามัคคี ความประหยัด เน้นความเป็นไทย อย่างไรก็ตามความต้องการของผู้ปกครองโรงเรียนควนขนุนไม่ได้เน้นความคาดหวังในศักยภาพ ของผู้เรียนในลักษณะการศึกษาศูนย์ใหม่ดังข้อค้นพบความต้องการของผู้ปกครองสำหรับโปรแกรม เสริมพิเศษของผู้เรียนเจเนอเรชันอัลฟา โรงเรียนเอกชนในพื้นที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจภาคใต้ ตอนล่างของไทย (อนุสรรา สุวรรณวงศ์ และวรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2565) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ด้านศิลปะร่วมสมัย ด้านการสอนวิชาการแบบเข้มข้น ด้านกีฬา ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านวิชาการเสริมหลังเรียน และด้านการศึกษาศูนย์ใหม่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลง ความหวังจากบริบทพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ ซึ่งแตกต่างจากผู้ปกครองในบริบทโรงเรียน ควนขนุนที่ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าคุณลักษณะ อื่น ๆ ตามยุคสมัยการศึกษาศูนย์ใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาพบว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน บนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนพบว่ามี 6 แนวทาง ได้แก่ 1) กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมระหว่างโรงเรียนกับของชุมชน 2) การประเมินในรูปแบบของผลผลิตหรือชิ้นงานจากการเรียนรู้ 3) มุ่งเน้นการสร้างรายได้ให้นักเรียน และครอบครัวในชุมชน 4) จัดรูปแบบลักษณะการฝึกงานหรือการบูรณาการกับการทำงานในกิจกรรม ท้องถิ่น 5) บูรณาการกับคุณค่าและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น 6) ร่วมกับงานมหกรรมหรือ นิทรรศการในชุมชนเพื่อนำเสนอผลผลิตจากการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากรูปแบบในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรตามข้อเสนอของผู้ปกครองข้างต้นโดยภาพรวมรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นไปตามแนวคิดการจัดการศึกษาที่ร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน (McAlister, 2013; Minoi et al., 2019) ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรในชุมชน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้หรือการสนับสนุนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน นอกนี้รูปแบบการเรียนรู้จากข้อเสนอแนะ

ของผู้ปกครองมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เน้นให้นักเรียนได้คิดและสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Chen & Yang, 2019) เพื่อให้ได้ผลผลิตหรือชิ้นงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือสร้างมูลค่าต่อตนเองและชุมชน ที่สำคัญการให้เห็นประเด็นของชิ้นงานหรือโจทย์ในการทำงานจำเป็นที่จะต้องบูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเข้ากับสถานที่ทำงานหรือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (Jackson, 2017) ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติและประสบการณ์ในสถานที่ทำงานจริงที่จะสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และทักษะอื่น ๆ ด้านอาชีพตามความคาดหวังและรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ประเด็นสำคัญจากการศึกษานี้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรนำความต้องการและรูปแบบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ไปเป็นกรอบในการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนให้ชัดเจนและตรงเป้าหมายความต้องการของชุมชน ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาต่อไป

การศึกษาพบว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับโรงเรียนประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ

- 1) การเรียนรู้ศึกษาการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด
- 2) กิจกรรมศึกษาศูนย์ธรรมชาติทะเลน้อย
- 3) กิจกรรมการเรียนรู้การจักสานกระจูด
- 4) กิจกรรมการเรียนรู้หัตถกรรมกะลามะพร้าว
- และ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปหัตถกรรมรูปหนังตะลุงบางแก้ว

ซึ่งทั้งหมดเป็นกิจกรรมที่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชนควรหนุน โดยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองกับชุมชนและสอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งหากการออกแบบการเรียนรู้บนฐานการเรียนรู้ของชุมชนจะทำให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาที่เน้นชุมชนเป็นฐานที่สามารถส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น (Draper, Achmat, Forbes, & Lambert, 2012) อีกทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงแนวทางการจัดการศึกษาที่ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เช่นเดียวกับมาตรฐานการพัฒนาครูของคุรุสภาที่กำหนดให้การสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองถือเป็นมาตรฐานหนึ่งต้องสร้างความเข้าใจและสมรรถนะแก่นักศึกษาครูและครูประจำการในสถานศึกษา (ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562, 2563) นอกจากนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรข้างต้นบ่งชี้ถึงจุดเด่นของสถานศึกษาที่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรท้องถิ่นตามวิถีของชุมชนซึ่งมีความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น โดยในบริบทของโรงเรียนที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เข้มแข็ง และสามารถนำทุนทางวัฒนธรรมเข้าสู่ระบบ

ของโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญที่จะมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนร่วมกับโรงเรียนเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีความถนัดและต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาและจะเป็นการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมต่อไปในอนาคต

5.2.2 กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน

การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยในการกำหนดเส้นทางการพัฒนาการศึกษา การจัดการทรัพยากร และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพการศึกษาและผลการเรียนของนักเรียนในระยะยาวของโรงเรียน โดยกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและกำหนดให้มีขึ้นเพื่อช่วยในการนำทางการดำเนินงานในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อประสบความสำเร็จในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงกลยุทธ์การบริหารช่วยในการจัดการทรัพยากรทั้งทางบุคคลและทางงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี และเกิดช่วยให้ออกแบบโครงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) (Razmjoo & Nouhi, 2011) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนควนขนุนในประเด็นจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุง

การศึกษาพบกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน การร่วมมือกับโรงเรียน และการร่วมมือกับชุมชน โดยใช้ TOWS Matrix (Ravanavar & Charantimath, 2012; Wehrich, 1982) ในการออกแบบแบ่งเป็น 4 กลุ่มกลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 1.1) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเสริมหลักสูตร 1.2) ออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานต้นทุนแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 1.3) พัฒนาชุมชนภาคีหรือหุ้นส่วนผู้ปกครอง 2) กลยุทธ์เชิงพัฒนา ประกอบด้วย 2.1) สร้างเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2.2) พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2.3) ออกแบบการสนับสนุนทรัพยากรในการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น องค์กร และหน่วยงานในชุมชน 2.4) พัฒนาระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน 3) กลยุทธ์เชิงรับ ประกอบด้วย 3.1) กำหนดทีม และจัดทำตาราง

การทำงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนจากผู้ปกครอง 3.2) สร้างความยั่งยืนด้านนโยบาย โดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชมรมผู้ปกครอง 4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน คือ จัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อให้นโยบายการทำงานมีความต่อเนื่องและรับรู้จากทุกฝ่าย โดยกลยุทธ์ทั้งหมดมีความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนากลยุทธ์ที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (เอกชัย บุญยาภิธาน, 2553) ที่นำมาพัฒนาเป็นกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงพัฒนา กลยุทธ์เชิงรับ และกลยุทธ์เชิงป้องกัน หรือกลยุทธ์อื่น ๆ ตามความเหมาะสมของบริบทองค์กร นอกจากนี้กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมจากการศึกษานี้มาประเด็นสำคัญทั้งในด้านการเพิ่มบทบาทของผู้ปกครองซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียนที่จะสร้างคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น (มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์ และนัชชีมา บาเกาะ, 2563) เช่นเดียวกับกลยุทธ์การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาผู้ปกครองและชุมชนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นควบคู่กับการพัฒนาผู้เรียนที่จะสามารถหนุนเสริมระหว่างกัน ซึ่งหากผู้ปกครองมีความรู้และความเข้าใจในรวมถึงทักษะที่จำเป็นมากขึ้น การสนับสนุนก็จะมีมากขึ้นตามมา (Bauch & Goldring, 1998) ประเด็นสำคัญคือโรงเรียนและผู้ปกครองและชุมชนจะต้องร่วมกันวางแผนและออกแบบกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามกลยุทธ์หนึ่งจากการศึกษานี้ที่จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีส่วนร่วมต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติของโรงเรียน

5.2.1.1 กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวิเคราะห์นโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการศึกษา โดยนำผลการวิจัยนี้ไปประเมินความสอดคล้องของนโยบายปัจจุบันและปรับปรุงนโยบายที่สามารถเสริมสร้างกลยุทธ์การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับที่สูงขึ้น

5.2.1.2 กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สถานศึกษาออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนโดยการออกนโยบายหรือการสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรหรือการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อสนับสนุนการบูรณาการทรัพยากรการเรียนรู้ของชุมชนเข้ากับหลักสูตรของโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น และสนับสนุนที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมนอกหลักสูตรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.1.3 โรงเรียนควรร่วมมือกับนักการศึกษาและผู้พัฒนาหลักสูตรเพื่อออกแบบและบูรณาการแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมนอกหลักสูตรที่สอดคล้องกับทรัพยากร

การเรียนรู้ของชุมชน และพิจารณาแนวทางที่สะท้อนถึงมิติของความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชนต้องการ

5.2.1.4 โรงเรียนควรมุ่งนำกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมนี้ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาหลักสูตรและกลไกเพื่อเพิ่มความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น ตามข้อค้นพบการวิจัย และสร้างช่องทางการสื่อสารและความร่วมมือที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามชุมชน

5.2.1.5 โรงเรียนควรมีระบบในการติดตามและประเมินผลกระทบของกิจกรรมเสริมหลักสูตรในชุมชนที่มีต่อการพัฒนานักเรียนโดยใช้กลยุทธ์จากศึกษานี้ตามความเหมาะสม และพิจารณาใช้ผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์จากกระบวนการเรียนรู้ตามที่แนะนำในการวิจัยเป็นหนึ่งในเกณฑ์การประเมิน รวมถึงการพัฒนาโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผู้ปกครองในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมนอกหลักสูตรในชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจ

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.2.1 การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาผลกระทบระยะยาว หรือดำเนินการศึกษาระยะยาวเพื่อประเมินผลกระทบระยะยาวของกิจกรรมเสริมหลักสูตรในชุมชนที่มีต่อการพัฒนาส่วนบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิชาชีพของนักเรียน รวมถึงการเลือกอาชีพและทักษะทางสังคม

5.2.2.2 การศึกษาในระยะต่อไปสามารถศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนานักเรียนผ่านแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน เช่น การสอนแบบร่วมมือกัน การฝึกงาน หรือโอกาสในการสร้างรายได้ ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาต่าง ๆ

5.2.2.3 การศึกษาสามารถสำรวจมุมมองและความคาดหวังของผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนในสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังเมื่อเวลาผ่านไป

5.2.2.4 ดำเนินการศึกษาข้ามวัฒนธรรมเพื่อพิจารณาว่าข้อค้นพบจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในบริบททางวัฒนธรรมและภูมิภาคที่แตกต่างกันหรือไม่ และความคาดหวังของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความผันแปรหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกนาค ทิมกลับ และเชวง วัฒนธีรางกูร. (2560). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 10(2), 235-237.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค 2544.
- กนกอร สมปราชัย. (2559). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ขอนแก่น: หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- กาญจนา ลออเลิศลักษณ์ วาสนา จักรแก้ว และสิทธา พงษ์ศักดิ์. (2559). ความคาดหวังของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดลำปาง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 11(1), 89-101.
- กุลกนก คำเชียว. (2554). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- เขมมาวีร์ รักชูชีพและคณะ. (2563). กลยุทธ์และนวัตกรรม. *วารสารการเมืองการบริหาร และกฎหมาย*, 13(3), 279
- ชลธิชา ร่มโพธิ์รี. (2561). *การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- จักรเพชร สุริยะกมล. (2559). *ผลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแบบบูรณาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้เท่าทันและพฤติกรรมและการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- จันทร์จิรา บุญมี, ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน, และนันทิยา น้อยจันทร์. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(2), 51.
- เจษฎา ภักดี เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม ปารีชาติ สุภิมารส. (2563). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านเก่าขาม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์* 7(11), 329-341.

- ชาย โพธิ์สีดา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (Vol. 5). กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ชาการียา บินยูซุฟ. (2556). *ซูรอของเรา: เส้นทางสันติสุขด้วยกระบวนการองค์กร*. หาดใหญ่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ณัฐธิญา ใจสุทธิ. (2559). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านตรอกนอง (ประทีปวาริราษฎร์วิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต2. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง. (2559). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเขต อำเภอกะทิงแก้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร. (2560). *กลยุทธ์การจัดการระบบบริการสุขภาพในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. (2563). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 109 ง, หน้า 10-14.
- ผู้ปกครองมุสลิมในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในจังหวัดปัตตานี* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ประเวศน์ นหารัตน์สกุล. (2560). *กลยุทธ์การวางแผนและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (2989) จำกัด.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2554). *ครอบครัวและโรงเรียน หุ่นส่วนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว. พิมพ์ดี.
- พิมพ์สุดา สิริธรงค์ศรี. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ภาวิณี เพชรสว่าง. (2561). *กลยุทธ์การวางแผนทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุรุดีน อาดำ. (2556). *การมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาแบบอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)*.
- มูฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู. (2558). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์ และนัชซิมา บาเกาะ. (2563). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตร. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 31(1), 243-254
- มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์ และนัชซิมา บาเกาะ. (2564). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมุสลิมในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในจังหวัดปัตตานี (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของบุตร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์. (2558). การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ของเด็กมุสลิมตามบริบทสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- โรงเรียนควนขนุน. (2565). รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพัทลุง. โรงเรียนควนขนุน.
- รุ่งทิพย์ เข้มทิศ. (2559). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพาชลบุรี).
- ลัดดาวัลย์ ปรีวัตรพันธ์, เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต, ไพศาล หวังพานิช, และสงวนพงศ์ ชวนชม (2558). การพัฒนากลยุทธ์ความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษา เขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(1): 129-130.
- วาสนา ชูแสง. (2557). การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชภัฏวชิรบูรณะ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ISSN 1906 -3431*, 10(2), 1344
- วชิรวชิร งามละม่อม. (2559). ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์. สืบค้นจาก http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183-197.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *หน่วยงานการศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สุดารัตน์ สารสว่าง, และวินัส จีวะรัตน์. (2555). การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพังงาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10(1), 136.
- แสงเดือน อัจฉาญ. (2560). กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี* 11(3), 86-90.
- อนุสรรา สุวรรณวงศ์ และวรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2565). ความต้องการของผู้ปกครองสำหรับโปรแกรมเสริมพิเศษของผู้เรียนเจเนอเรชันอัลฟา:โรงเรียนเอกชนในพื้นที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจภาคใต้ตอนล่างของไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 14(3), 248-261.
- อริสา ฐานะกาญจน์ พรหมมหาสุพจน์ สุเมธ. (2017). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาสู่มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนอนุบาลรุ่งรัศมี อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 2(2), 1-7.
- อัจฉริยา บุญมาสีบ, และยศวีร์ สายฟ้า. (2558). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านวิชาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12(1), 582.
- อุไรวรรณ หาญวงศ์. (2557). การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา. 7, *FEU Academic Review*(2), 55-66.
- เอกชัย บุญยาภิธาน. (2553). *คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ : จุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์ที่ไม่ทำไม่ได้*. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- เอกชัย บุญยาภิธาน. (2557). *คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- เอกพงษ์ สารน้อย, และสุกานดา สารน้อย. (2563). ปัญหากฎหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี*. 8(2), 34.

ภาษาอังกฤษ

- Amoli, S. J., & Aghashahi, F. (2016). An investigation on strategic management success factors in an educational complex. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 230, 447-454.
- Antony-Newman, M. J. E. R. (2019). Parental involvement of immigrant parents: A meta-synthesis. *71*(3), 362-381.
- Barger, M. M., Kim, E. M., Kuncel, N. R., & Pomerantz, E. M. J. P. b. (2019). The relation between parents' involvement in children's schooling and children's adjustment: A meta-analysis. *145*(9), 855.
- Bauch, P. A., & Goldring, E. B. (1998). Parent-teacher participation in the context of school governance. *Peabody Journal of Education*, 73(1), 15-35.
- Bunmi, C., Suntawan, T., & Noichun, N. (2021). The Development Of Rusult Basad Management strategies Of School Under The Office Of The Basic Education Commission. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 6(2), 50-65.
- Chen, C.-H., & Yang, Y.-C. (2019). Revisiting the effects of project-based learning on students' academic achievement: A meta-analysis investigating moderators. *Educational Research Review*, 26, 71-81.
- Davies, W. J. S., & Leadership. (2000). Understanding strategy. *28*(5), 25-30.
- Draper, C. E., Achmat, M., Forbes, J., & Lambert, E. V. (2012). Impact of a community-based programme for motor development on gross motor skills and cognitive function in preschool children from disadvantaged settings. *Early child development and care*, 182(1), 137-152.
- Đurišić, M., & Bunijevac, M. J. C. f. E. P. S. J. (2017). Parental involvement as a important factor for successful education. *7*(3), 137-153.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). NY: Routledge.
- Gentles, S. J., Charles, C., Ploeg, J., & McKibbon, K. A. (2015). Sampling in qualitative research: Insights from an overview of the methods literature. *The qualitative report*, 20(11), 1772-1789.

- Gestwicki, C. (2015). *Home, school, and community relations* (Ninth Edition ed.). Boston: Cengage Learning.
- Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education: Building effective school-family partnerships*. New York: Springer Science & Business Media.
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- Jackson, D. (2017). Developing pre-professional identity in undergraduates through work-integrated learning. *Higher Education*, 74, 833-853.
- Kocyigita, S. (2015). Family involvement in preschool education: Rationale, problems and solutions for the participants. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 1-17.
- McAlister, S. (2013). Why Community Engagement Matters in School Turnaround. *Voices in Urban Education*, 36, 35-42.
- Minoi, J.-L., Mohamad, F., Arnab, S., Phoa, J., Morini, L., Beaufoy, J., . . . Clarke, S. (2019). A Participatory Co-Creation Model to Drive Community Engagement in Rural Indigenous Schools: A Case Study in Sarawak. *Electronic Journal of e-Learning*, 17(3), 173-183.
- Porter, M. E. (1996). What is strategy?. Harvard Business Review.
- Ravanavar, G. M., & Charantimath, P. M. (2012). Strategic formulation using tows matrix—A Case Study. *International Journal of Research and Development*, 1(1), 87-90.
- Razmjoo, S. A., & Nouhi, N. (2011). A SWOT analysis of the junior high school English program: A grounded theory approach. *International Proceedings of Economics Development and Research*, 26, 182-186.
- Reja, U., Manfreda, K. L., Hlebec, V., & Vehovar, V. (2003). Open-ended vs. close-ended questions in web questionnaires. *Developments in applied statistics*, 19, 159-177.
- Ribeiro, L. M., Cunha, R. S., Silva, M. C. A. E., Carvalho, M., & Vital, M. L. J. E. S. (2021). Parental involvement during pandemic times: Challenges and opportunities. *11(6)*, 302.

- Sopa, K., & Wetcha, P. (2021). Development of strategies for quality assurance of kindergarten education Pa Hung Subdistrict Administrative Organization, Chiang Rai Province. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University, 18*(81), 53-61.
- Vandegrift, J. A., & Greene, A. (1992). *Rethinking parent involvement*. Arizona: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Wehrich, H. (1982). The TOWS matrix—A tool for situational analysis. *Long range planning, 15*(2), 54-66.
- Wheelen T. L. & Hunger J. D. (2004). *Strategic management and business policy*. Pearson Prentice Hall: Upper Saddle River.
- Williams, T. T., & Sánchez, B. (2013). Identifying and decreasing barriers to parent involvement for inner-city parents. *Youth & Society, 45*(1), 54-74.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย์ สาขาการสอนอิสลามศึกษา
คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ดร.อาอีดะห์ ยีเจ๊ะนิ ศึกษานิเทศชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดนราธิวาส
3. นายเพชร มั่นคง ผู้อำนวยการโรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ภาคผนวกที่ 2 รายนามผู้ปกครองที่เข้าร่วมให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

รายนามผู้ปกครองที่เข้าร่วมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

1. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 1	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
2. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 2	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
3. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 3	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
4. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 4	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
5. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 5	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
6. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 6	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
7. ผู้แทนผู้นำชุมชนคนที่ 1	ผู้นำชุมชนพื้นที่โรงเรียนควนขนุน
8. ผู้แทนผู้นำชุมชนคนที่ 2	ผู้นำชุมชนพื้นที่โรงเรียนควนขนุน
9. ผู้แทนผู้นำชุมชนคนที่ 3	ผู้นำชุมชนพื้นที่โรงเรียนควนขนุน

ภาคผนวกที่ 3 รายนามผู้ปกครองที่เข้าร่วมให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

รายนามผู้ปกครองที่เข้าร่วมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

1. ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1	ผู้อำนวยการโรงเรียนควนขนุน
2. ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 2	รองผู้อำนวยการโรงเรียนควนขนุน
3. ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรคนที่ 1	ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
4. ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรคนที่ 2	ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
6. ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรคนที่ 3	ครูผู้สอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
7. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 1	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
8. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 2	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
9. ผู้แทนผู้ปกครองคนที่ 3	ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนควนขนุน
10. ผู้แทนผู้นำชุมชนคนที่ 1	ผู้นำชุมชนพื้นที่โรงเรียนควนขนุน
11. ผู้แทนผู้นำชุมชนคนที่ 2	ผู้นำชุมชนพื้นที่โรงเรียนควนขนุน
12. ผู้แทนผู้นำชุมชนคนที่ 3	ผู้นำชุมชนพื้นที่โรงเรียนควนขนุน

ภาคผนวกที่ 4 เครื่องมือแบบสนทนากลุ่มผู้ปกครองตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

หัวข้อวิจัย กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น
โรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง แบบสนทนากลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุง มีเป้าหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุนและเพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนโรงเรียนควนขนุน ประเด็นคำถามสำหรับผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย มี 5 ประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ปกครองความต้องการและคาดหวังของกิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. รูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนบนฐานแหล่งเรียนรู้ชุมชนและเงื่อนไขหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ผู้ปกครองคิดว่าอะไรกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้
ของชุมชนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับโรงเรียนรูปแบบใดบ้าง (เช่น เข้าประชุมผู้ปกครอง มีกลุ่มไลน์ชั้นเรียน
ครูเยี่ยมบ้าน เป็นกรรมการโรงเรียน ช่วยสอนในโรงเรียน สนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมที่บูรณาการกับท้องถิ่นเรื่องใดมากที่สุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวกที่ 5 เครื่องมือแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มผู้ปกครองตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

หัวข้อวิจัย กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนท้องถิ่น
โรงเรียนควนขนุนจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มนี้มีประเด็นคำถาม 1 ประเด็นหลัก ตามเป้าหมายของการศึกษา ดังนี้

ข้อคำถามในประเด็นนี้เป็นข้อคำถามแบบเปิดกว้างที่ไม่มีโครงสร้างภายในกำหนด เป้าหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสะท้อนความคิดเห็นหรือร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในคือ จุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอก คืออุปสรรค และโอกาส ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร ข้อคำถามมี ดังนี้

1. ท่านคิดว่าอะไรคือจุดแข็งด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ด้านความร่วมมือกับโรงเรียน ความร่วมมือกับชุมชน
2. ท่านคิดว่าอะไรคือจุดอ่อนด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ด้านความร่วมมือกับโรงเรียน ด้านความร่วมมือกับชุมชน
3. ท่านคิดว่าอะไรคือโอกาสด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ด้านความร่วมมือกับโรงเรียน ด้านความร่วมมือกับชุมชน
4. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ด้านความร่วมมือกับโรงเรียน ด้านความร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมเสริมหลักสูตรบนฐานแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโรงเรียนควนขนุน มีดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาการทำนาข้าวพื้นเมืองพันธุ์สังข์หยด
2. กิจกรรมศึกษาศูนย์ธรรมชาติทะเลน้อย
3. กิจกรรมการเรียนรู้การจักสานกระจูด
4. กิจกรรมการเรียนรู้หัตถกรรมกะลามะพร้าว
5. กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปหัตถกรรมรูปหนังตะลุงบางแก้ว

ภาคผนวกที่ 6 ตารางการใช้ SWOT Analysis เพื่อกำหนดกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองในกิจกรรมเสริมหลักสูตรฐานชุมชนโรงเรียนควนขนุน

ปัจจัย	รายละเอียด SWOT
จุดแข็ง (S)	S1 ผู้ปกครองบางส่วนมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น S2 ผู้ปกครองมีทักษะในประเด็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสอนนักเรียนได้ S3 ผู้ปกครองสะดวกในการติดต่อกับโรงเรียน S4 มีกรรมการผู้ปกครองที่สามารถสื่อสารกับโรงเรียนได้ S5 ผู้ปกครองรู้จักและสามารถสื่อสารกับผู้นำชุมชนได้โดยตรง
จุดอ่อน (W)	W1 ผู้ปกครองขาดความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม W2 ผู้ปกครองไม่ทราบถึงบทบาทของตัวเองในการมีส่วนร่วม W3 ผู้ปกครองขาดทรัพยากรบางส่วนในการจัดการเรียนรู้ในบ้าน W4 ผู้ปกครองไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ในการจัดการเรียนรู้ W5 โรงเรียนขาดการกำหนดปฏิทินที่ชัดเจนในการประชุมกับผู้ปกครอง W6 โรงเรียนไม่มีรูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ชัดเจน W7 นโยบายการทำงานกำหนดแบบกว้างควรมีความเจาะจงที่ปฏิบัติได้ง่าย W8 ขาดการบูรณาการการสอนกับโลกจริงหรือชุมชนท้องถิ่น W9 ชุมชนขาดแนวทางการปฏิบัติในการสนับสนุนผู้ปกครองและโรงเรียน W10 ขาดการปรึกษาหารือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง W11 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ชัดเจน

ปัจจัย	รายละเอียด SWOT
โอกาส (O)	O1 ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งเรียนรู้และสามารถเข้าถึงได้ง่าย O2 ชุมชนให้การสนับสนุนในการเข้าใจพื้นที่แหล่งเรียนรู้ O3 แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายสามารถเลือกตามความถนัดและเหมาะสมของครอบครัวได้ O4 มีหน่วยงานในพื้นที่ที่สามารถให้การสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการร่วมกับโรงเรียนได้ O5 โรงเรียนมีช่องทางในการสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลาย O6 โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง O7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง O8 พื้นที่อยู่ใกล้ชุมชนและชุมชนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของชุมชนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้
อุปสรรค (T)	T1 ภาระงานที่มากและการประกอบอาชีพ T2 ขาดผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน T3 การประสานงานเวลาในการปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง T4 การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายของผู้นำชุมชนและผู้บริหารในหน่วยงาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวอำภา หวาเอียด	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6520420108	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การสอนอิสลามศึกษา)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	2562
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน		
ตำแหน่ง	ครู ค.ศ.1	
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง	

การนำเสนอผลงานทางวิชา

อำภา หวาเอียด, มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์, และอับดุลฮาكيم เอ็งปียา. (2566). แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความคาดหวังของผู้ปกครองตามบริบทชุมชนโรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง. ใน ,การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 และการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ครั้งที่ 8 “วิจัยและนวัตกรรมที่ยั่งยืน” มหาวิทยาลัยศรีปทุม.